

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra statistiky

Bakalářská práce

Analýza dlouhodobé nezaměstnanosti v ČR na regionální úrovni a ve vztahu k ostatním zemím Visegrádské skupiny

Bachelor thesis

Analysis of long-term unemployment in the Czech Republic at the regional level and in relation to other Visegrad Group countries

Pavol Bratt

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Pavol Bratt

Veřejná správa a regionální rozvoj – c.v. Litoměřice

Název práce

Analýza dlouhodobé nezaměstnanosti v ČR na regionální úrovni a ve vztahu k ostatním zemím Visegrádské skupiny

Název anglicky

Analysis of long-term unemployment in the Czech Republic at the regional level and in relation to other Visegrad Group countries

Cíle práce

Hlavním cílem bakalářské práce bude popis vývojových tendencí vybraných ukazatelů nezaměstnanosti v ČR celkem v předem vymezeném období, a také v jednotlivých krajích ČR pro odhalení regionálních odchylek v nezaměstnanosti v rámci ČR. Dílčím cílem práce bude provedení komparativní analýzy celkové nezaměstnanosti mezi jednotlivými státy Visegrádské skupiny.

Metodika

V práci budou analyzována sekundární data shromážděná z Eurostatu, případně Českého statistického úřadu. Dynamika vývoje sledovaných ukazatelů bude popsána pomocí metod analýzy časových řad, zejména s využitím základních charakteristik časových řad. S využitím vhodné testovací metody bude dále porovnána úroveň nezaměstnanosti mezi jednotlivými kraji ČR a následně mezi jednotlivými členy V4. Vše bude doplněno grafickými výstupy.

Doporučený rozsah práce

40 – 50 stran

Klíčová slova

nezaměstnanost, Visegrádská skupina, analýza, časová řada, trend

Doporučené zdroje informací

BAXANDALL, Phineas. Constructing Unemployment – The Politics of Joblessness in East and West. Taylor & Francis Ltd., 2022. 278 s. ISBN 9781138356719.

KEYNES, John Maynard. Obecná teorie zaměstnanosti, úroku a peněz. Cicero, 2020. 352 s. ISBN 9788027073993.

MELOUN, Milan. Kompendium statistického zpracování dat. Karolinum, 2013. 984 s. ISBN 9788024621968.

NĚMEC, Daniel. Hystereze nezaměstnanosti v České republice. Muni Press, 2010. 184 s. ISBN 9788021054073.

POŠTA, Vít, PAVELKA, Tomáš, MACÁKOVÁ, Libuše. Strukturální míra nezaměstnanosti v ČR. Management Press, 2015. 84 s. ISBN 9788072612963.

SOUKUP, Jindřich, POŠTA, Vít, NESET, Pavel, PAVELKA, Tomáš. Makroekonomie. Management Press, 2018. 536 s. ISBN 9788072615377.

ZAGLER, Martin. Growth and Employment in Europe. Palgrave Macmillan. 2004. 230 s. ISBN 9781349417469.

Předběžný termín obhajoby

2022/23 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Jana Köppelová, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra statistiky

Elektronicky schváleno dne 29. 11. 2022

Ing. Tomáš Hlavsa, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 22. 2. 2023

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 12. 03. 2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Analýza dlouhodobé nezaměstnanosti v ČR na regionální úrovni a ve vztahu k ostatním zemím Visegrádské skupiny“ vypracoval samostatně a s použitím uvedené a řádně citované literatury a pramenů.

V dne

Pavol Bratt

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval Ing. Janě Köppelové Ph.D. za její profesionální vedení, cenné rady, ochotu a především vstřícnost při zpracování bakalářské práce. Zároveň bych rád poděkoval Mgr. Fabianě Fišerové za korekturu bakalářské práce.

Analýza dlouhodobé nezaměstnanosti v ČR na regionální úrovni a ve vztahu k ostatním zemím Visegrádské skupiny

Abstrakt

Cílem této bakalářské práce je popis vývojových tendencí obecné míry nezaměstnanosti v České republice pro odhalení regionálních odchylek a komparace států Visegrádské skupiny. Sledované období bylo stanoveno od roku 2000 do 2021. V teoretické části jsou podrobně popsány pojmy související s problematikou nezaměstnanosti, jako je nezaměstnanost, její důsledky, typy a propojení nezaměstnanosti s dalšími makroekonomickými ukazateli. Následně je provedena analýza sekundárních dat shromážděných v časových řadách za využití základních charakteristik časových řad a trendových funkcí.

Na základě zjištěných výsledků pro jednotlivé kraje České republiky a pro státy Visegrádské skupiny byl potvrzen velmi podobný vývoj obecné míry nezaměstnanosti. Především se jednalo o nárůst obecné míry nezaměstnanosti z roku 2008 na rok 2009, který byl spjatý s globální ekonomickou krizí. Tento nárůst byl zaznamenán souhrnně u všech krajů České republiky i u všech států Visegrádské skupiny. Od roku 2013 byl vysledován dlouhodobý pokles trvajícím do roku 2019, ve kterém všechny kraje i státy Visegrádské skupiny dosáhly minimální hodnoty obecné míry nezaměstnanosti. V roce 2019 nastal opětovný mírný nárůst u všech států Visegrádské skupiny a u krajů České republiky, které sousedí s Německem, a také u Středočeského kraje a Hlavního města Prahy. Tento nárůst úzce souvisel s pandemickou situací ve světě. U všech krajů České republiky i států Visegrádské skupiny ve sledovaném období nastal výrazný pokles obecné míry nezaměstnanosti.

Klíčová slova: nezaměstnanost, míra nezaměstnanosti, statistická analýza, časová řada, kraje České republiky, Visegrádská skupina

Analysis of long-term unemployment in the Czech Republic at the regional level and in relation to other Visegrad Group countries

Abstract

The aim of this bachelor's thesis is to describe the development tendencies of the general unemployment rate in the Czech Republic in order to reveal regional deviations and to compare the countries of the Visegrad Group. The observed period was set from 2000 to 2021. The theoretical part describes in detail terms related to the issue of unemployment, such as unemployment, its consequences, types and the connection of unemployment with other macroeconomic indicators. Subsequently, secondary data collected in time series are analyzed using the basic characteristics of time series and trend functions.

Based on the results found for the individual regions of the Czech Republic and for the countries of the Visegrad Group, a very similar development of the general unemployment rate was confirmed. Above all, it was an increase in the general unemployment rate from 2008 to 2009, which was linked to the global economic crisis. This increase was recorded collectively for all regions of the Czech Republic, as well as for all countries of the Visegrad Group. From 2013, a long-term decline lasting until 2019 was traced, in which all regions and countries of the Visegrad Group reached the minimum value of the general unemployment rate. In 2019, there was another slight increase in all Visegrad Group countries and the regions of the Czech Republic that border Germany, the Central Bohemian Region and the Capital City of Prague. This increase was closely related to the pandemic situation in the world. In all regions of the Czech Republic and Visegrad Group countries, there was a significant decrease in the general unemployment rate in the observed period.

Key words: unemployment, unemployment rate, statistical analysis, time series, regions of the Czech Republic, Visegrad group

Obsah

1	Úvod.....	13
2	Cíl a metodika.....	14
2.1	Cíl práce	14
2.2	Metodika	14
2.2.1	Časová řada.....	14
2.2.2	Problémy časových řad.....	15
2.2.3	Základní charakteristiky časových řad	15
2.2.4	Modelování časových řad	18
2.2.5	Vyrovňování časových řad.....	19
3	Teoretická východiska nezaměstnanosti.....	22
3.1	Nezaměstnanost dle ekonomických směrů	23
3.2	Měření nezaměstnanosti.....	27
3.3	Typy nezaměstnanosti	30
3.3.1	Krátkodobá nezaměstnanost	30
3.3.2	Dlouhodobá nezaměstnanost	31
3.3.3	Nezaměstnanost masová.....	32
3.3.4	Přirozená míra nezaměstnanosti	32
3.4	Vliv nezaměstnanosti na další makroekonomické ukazatele.....	34
3.5	Politika zaměstnanosti.....	34
4	Charakteristiky krajů České republiky	37
4.1	Geografické uspořádání krajů	38
4.2	Hlavní město Praha	38
4.3	Středočeský kraj.....	39
4.4	Jihočeský kraj.....	40
4.5	Plzeňský kraj.....	41
4.6	Karlovarský kraj.....	42

4.7	Ústecký kraj	43
4.8	Liberecký kraj	44
4.9	Královéhradecký kraj	45
4.10	Pardubický kraj	45
4.11	Kraj Vysočina.....	46
4.12	Kraj Jihomoravský	47
4.13	Olomoucký kraj.....	47
4.14	Moravskoslezský kraj.....	48
4.15	Zlínský kraj	49
5	Visegrádská spolupráce	50
5.1	Důvody vzniku	50
5.2	Milníky Visegrádské skupiny	52
5.3	Státy Visegrádské skupiny	52
6	Analytická část zaměřující se na kraje České republiky.....	56
6.1	Analýza vývoje obecné míry nezaměstnanosti Hlavního města Prahy v letech 2000 až 2021	56
6.2	Analýza vývoje obecné míry nezaměstnanosti Středočeského kraje v letech 2000 až 2021	58
6.3	Analýza vývoje obecné míry nezaměstnanosti Jihočeského kraje v letech 2000 až 2021	60
6.4	Analýza vývoje obecné míry nezaměstnanosti Plzeňského kraje v letech 2000 až 2021	62
6.5	Analýza vývoje obecné míry nezaměstnanosti Karlovarského kraje v letech 2000 až 2021	65
6.6	Analýza vývoje obecné míry nezaměstnanosti Ústeckého kraje v letech 2000 až 2021	67
6.7	Analýza vývoje obecné míry nezaměstnanosti Libereckého kraje v letech 2000 až 2021	69

6.8	Analýza vývoje obecné míry nezaměstnanosti Královéhradeckého kraje v letech 2000 až 2021	71
6.9	Analýza vývoje obecné míry nezaměstnanosti Pardubického kraje v letech 2000 až 2021	74
6.10	Analýza vývoje obecné míry nezaměstnanosti Kraje Vysočina v letech 2000 až 2021	76
6.11	Analýza vývoje obecné míry nezaměstnanosti Jihomoravského kraje v letech 2000 až 2021	78
6.12	Analýza vývoje obecné míry nezaměstnanosti Olomouckého kraje v letech 2000 až 2021	80
6.13	Analýza vývoje obecné míry nezaměstnanosti Moravskoslezského kraje v letech 2000 až 2021	82
6.14	Analýza vývoje obecné míry nezaměstnanosti Zlínského kraje v letech 2000 až 2021	85
7	Analytická část zaměřující se na státy Visegrádské skupiny.....	88
7.1	Analýza vývoje obecné míry nezaměstnanosti České republiky v letech 2000 až 2021	88
7.2	Analýza vývoje obecné míry nezaměstnanosti Slovenské republiky v letech 2000 až 2021	90
7.3	Analýza vývoje obecné míry nezaměstnanosti Polské republiky v letech 2000 až 2021	92
7.4	Analýza vývoje obecné míry nezaměstnanosti Maďarské republiky v letech 2000 až 2021	95
8	Zhodnocení výsledků.....	98
8.1	Závěry pro vývoj obecné míry nezaměstnanosti v krajích ČR	98
8.2	Závěry pro vývoj obecné míry nezaměstnanosti v zemích Visegrádské skupiny	102
9	Závěr	105
	Seznam použitých zdrojů.....	107

Knižní zdroje	107
Internetové zdroje.....	108
Seznam tabulek	111
Seznam grafů	112
Seznam obrázků.....	113
Přílohy.....	114

1 Úvod

Nezaměstnanost je jedním ze základních makroekonomických ukazatelů a je tak více než vhodné zabývat se sledováním jejího vývoje. Nezaměstnanost má negativní dopady jak na produktivitu států z důvodu nevyužití pracovní síly, což způsobí následný ušlý hrubý domácí produkt států, tak i na samotné nezaměstnané, kteří ztrácí pracovní návyky, sociální kontakt, chuť pracovat a také ekonomickou soběstačnost. Toto jsou důvody, kvůli nimž je vhodné a důležité sledovat vývoj nezaměstnanosti u státních celků i u jejich regionů, které mohou mít svá specifika. Sledování vývoje nezaměstnanosti může následně vést jak k predikci některých nežádoucích jevů, tak k pochopení různorodosti regionů ve vztahu k trhu práce, k zaměstnanosti a nezaměstnanosti.

Vývoj nezaměstnanosti v jednotlivých krajích České republiky a státech Visegrádské skupiny není totožný. Toto lze přisuzovat odlišnostem jednotlivých krajů a zemí způsobených rozličným zaměřením průmyslu, množstvím přírodních zdrojů, umístěním v rámci České republiky či Evropy, jakož i složením obyvatelstva a politickým děním. Tyto charakteristiky krajů a států mohou způsobit větší náchylnost k nárůstu nezaměstnanosti v případě vnitrostátních i celosvětových ekonomických výkyvů. Z tohoto důvodu je důležité sledovat a porovnávat vývoj obecné míry nezaměstnanosti mezi jednotlivými kraji a státy. Tímto procesem je možné identifikovat území více zasažené makroekonomickým vývojem a toto území následně podporovat.

V bakalářské práci jsou odhaleny regionální odchylky v nezaměstnanosti na úrovni krajů, což přispěje k bližšímu pohledu na jednotlivé regiony v rámci celé České republiky. Stejně jsou popsány státy Visegrádské skupiny, jelikož se jedná o společenství čtyř členských zemí, které sdílejí geografické umístění v srdci Evropy a Evropské unie. Dílčí závěry týkající se Visegrádské skupiny by měly odhalit odchylky v nezaměstnanosti mezi zeměmi Visegrádské skupiny, nebo jejich podobnosti. Cílem této bakalářské práce je tedy popis vývojových tendencí obecné míry nezaměstnanosti v České republice pro odhalení regionálních odchylek a komparace států Visegrádské skupiny.

2 Cíl a metodika

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem bakalářské práce je zpracování a analýza sekundárních dat obecné míry nezaměstnanosti z krajů České republiky a států Visegrádské skupiny. Zpracovaná data jsou získána v období od roku 2000 do roku 2021. Výstupem této bakalářské práce je popis vývojových tendencí obecné míry nezaměstnanosti v krajích České republiky pro odhalení regionálních odchylek a shod ve sledovaném období.

Dílčím cílem bakalářské práce je komparace států Visegrádské skupiny s ohledem na obecnou míru nezaměstnanosti v časovém období od roku 2000 do 2021 s následným popisem vývoje nezaměstnanosti.

2.2 Metodika

Data pro praktickou část bakalářské práce pojednávající a srovnávající míry nezaměstnanosti v jednotlivých krajích České republiky jsou získána z Českého statistického úřadu. Data pro analýzu nezaměstnanosti v jednotlivých zemích Visegrádské skupiny jsou shromážděna z Evropského statistického úřadu (Eurostat). Data týkající se ukazatele obecné míry nezaměstnanosti jednotlivých krajů České republiky a zemí Visegrádské skupiny jsou shromážděna v časových řadách od roku 2000 do roku 2021, což je aktuálně nejmladší rok, který je k dispozici. Jelikož jsou jednotlivá srovnání ať již krajů České republiky mezi sebou, nebo zemí Visegrádské skupiny, provedena na základě dat ze statistických úřadů s jednotnými vzorci a délkou časového intervalu, je možné jejich vyhodnocení s možnou komparací.

2.2.1 Časová řada

Časová řada je definována jako posloupnost hodnot vybraného ukazatele, který je měřen ve vybraných časových intervalech (Hančlová, Tvrdý; 2003). Jedná se tedy o řadu dat, v níž jsou jednotlivé proměnné dány funkcí času (Svatošová, Kába; 2008).

Časové řady je možné členit podle charakteru samotného sledovaného ukazatele. Poté se dělí na okamžikové časové řady a intervalové časové řady. Okamžikové časové řady jsou takové, v nichž je hodnota ukazatele v daném období sebrána k určitému dni, k určitému okamžiku. Hodnota ukazatele v intervalových časových řadách je nahromaděna za určitý časový interval. Následně je možné časové řady dělit podle druhu sledovaných jednotek hodnot na absolutní a odvozené ukazatele. Hodnota absolutních ukazatelů má jednotky

základní sledované veličiny, odvozené ukazatele jsou součtové či poměrové (Hančlová, Tvrdý; 2003). Další dělení časových řad nabízí Arlt, Arltová a Rublíková (2002), kteří dělí časové řady na dlouhodobé a krátkodobé. Dlouhodobé časové řady mají jednotlivá sledování hodnot v ročních, či delších časových úsecích. Krátkodobé časové řady mají hodnoty, které jsou sledovány v úsecích, jež jsou kratší než jeden rok.

2.2.2 Problémy časových řad

Hančlová a Tvrdý (2003) definují základní problémy při práci s časovými řadami. Dělí je na problémy s kalendářem, s délkou časových řad a s nesrovnatelností dat. U problémů s kalendářem je vyzdvižen problém různě dlouhých měsíců či nepravidelné rozložení svátků. Nepravidelnosti tohoto charakteru mohou mít za následek zkreslení hodnot v daných obdobích, které je třeba brát v úvahu a řešit. Problém s délkou časových řad spočívá v počtu pozorování při analýze. V případě velmi krátkého období může dojít k nezachycení trendu z důvodu nedostatku dat. Naopak v případě velmi dlouhého období je zde nebezpečí, že v průběhu času bude velmi obtížné vytvořit jakýkoli model. V dlouhém časovém období může do hodnot vstoupit množství proměnných, které mohou vývoj proměnné značně zkomplikovat.

Hančlová a Tvrdý (2003) doporučují k zamezení problémů při vyhodnocení zaměřit se na časové řady, jejichž časové body jsou od sebe stejně vzdálené a které sledují cíl zkoumání. Zároveň je také důležité zvolit tak dlouhou časovou řadu, která by mohla objevit určitou periodicitu, či určitou vnitřní strukturu. Doporučují minimálně 30 pozorování v časové řadě, což ale zároveň považují za problematické v případě ročních ukazatelů.

2.2.3 Základní charakteristiky časových řad

K popisu uplynulého vývoje ukazatele míry nezaměstnanosti jednotlivých krajů České republiky a také států Visegrádské skupiny je použito základních charakteristik časových řad. Pro statistické zpracování jednotlivých charakteristik časových řad bylo využito publikací od Luboše Marka a kol. (2005, str. 259-270) a Bohumila Minaříka (2008, str. 166-169).

Základní charakteristiky časových řad slouží k popisům střední hodnoty přírůstků a k popisu základní dynamiky časové řady, což vede k lepšímu porozumění vývoje časových řad.

Charakteristiky časových řad je možné rozdělit na absolutní a relativní. Mezi absolutní charakteristiky časových řad spadá první a druhá absolutní diference (přírůstek) a průměrný

absolutní přírůstek. Mezi relativní charakteristiky patří relativní přírůstek, koeficient růstu, průměrný koeficient růstu a bazický index.

Charakteristiky časové řady začínají první diferencí, neboli absolutním přírůstkem, který ukazuje rozdíl hodnoty zvoleného roku oproti roku předešlému. Díky tomuto ukazateli je možné vidět o kolik se změnila hodnota sledovaného ukazatele oproti předešlému období. Ukazatel absolutního přírůstku se také nazývá první diferencí, jelikož znázorňuje rozdíl mezi jednou a následující hodnotou (Marek a kol, 2005). Vzorec pro výpočet první difference je následující:

$$d_t = y_t - y_{t-1} \quad (1)$$

d_t první difference (absolutní přírůstek)

y_t hodnota ukazatele ve vybraném roce

y_{t-1} hodnota ukazatele v roce předešlém

Druhá absolutní difference je další charakteristikou, která je v práci využita pro popis vývoje sledovaného ukazatele. Popisuje zrychlení či zpomalení ve vývoji. Není tedy popisem rozdílů v absolutních hodnotách ukazatele, ale popisuje rozdíly v růstu či poklesu absolutních hodnot (Minařík, 2008). Druhá absolutní difference je značena d_t^2 a její výpočet je následující:

$$d_t^2 = d_t - d_{t-1} \quad (2)$$

Průměrný absolutní přírůstek pracuje s první diferencí a vyjadřuje průměr absolutních přírůstků. Je tedy možné ho definovat jako průměrnou hodnotu nárůstu či poklesu, sledovaného ukazatele mezi jednotlivými obdobími časové řady (Hančlová, Tvrđý; 2003). Vzorec pro jeho výpočet je popsán níže:

$$\bar{d} = \frac{y_n - y_1}{n-1} \quad (3)$$

kde:

n je počet hodnot v časové řadě

Další použitá charakteristika časové řady je variační rozpětí, které je definováno jako rozdíl mezi nejvyšší a nejnižší naměřenou hodnotou. Eduard Souček (2006) popisuje variační rozpětí jako nejjednodušší charakteristiku variability souboru dat. Tato hodnota tedy

ukazuje, jaký je rozdíl mezi maximem a minimem, respektive ukazuje na rozpětí sledovaného ukazatele v čase. Vzorec variačního rozpětí, které se značí R , je níže:

$$R = y_{max} - y_{min} \quad (4)$$

Jednotkami výše zmíněných charakteristik jsou jednotky hodnot sledovaného ukazatele v časové řadě v případě, že se jedná o jednotky absolutní. Pokud jsou jednotky hodnot sledovaného jevu v milionech kusů, jsou jednotky výše zmíněných ukazatelů stejné. Problém nastává u jednotek, které sami o sobě vyjadřují relativní nárůst, či pokles, jak tomu je například u procent. Procenta znázorňují nárůst v setinách z předešlé hodnoty. Pokud tedy sledovaný jev využívá procenta jako základní jednotku, což je případ míry nezaměstnanosti analyzované v této bakalářské práci, není možné použít stejnou jednotku pro vyjádření nárůstu, či poklesu. Tak tomu je z důvodu již zmíněné definice procent. Pro popis absolutního nárůstu, či poklesu procentní hodnoty se využívá jednotka procentní bod (Brechtner, 2008). Pokud dojde k meziročnímu nárůstu ukazatele z 20 % na 30 %, jedná se tedy o 50% nárůst a zároveň o nárůst o 10 procentních bodů.

První relativní charakteristikou časových řad je relativní přírůstek, který informuje o rychlosti růstu, či poklesu sledovaného ukazatele v procentech. Relativní přírůstek ukazuje, o kolik procent se zvýšila nebo snížila hodnota sledovaného ukazatele oproti minulému sledovanému období (Marek a kol, 2005). Relativní přírůstek se značí δ_t a jeho výpočet probíhá následovně:

$$\delta_t = \frac{d_t}{y_{t-1}} = \frac{y_t - y_{t-1}}{y_{t-1}} = \frac{y_t}{y_{t-1}} - 1 \quad (5)$$

Další relativní charakteristikou časových řad je koeficient růstu. Koeficient růstu vyjadřuje, kolik procent z hodnoty ukazatele předchozího období je v současném období. Pokud je koeficient růstu vyšší než 1, respektive než 100 %, dochází k meziročnímu nárůstu hodnot sledovaného ukazatele a pokud je menší než 100 %, dochází k poklesu (Marek a kol, 2005). Koeficient růstu se značí k_t a jeho výpočet je možné provést přičtením sta procent k již popsanému relativnímu přírůstku.

$$k_t = \frac{y_t}{y_{t-1}} = \delta_t + 1 \quad (6)$$

Průměrný koeficient růstu je charakteristikou, která je geometrickým průměrem z jednotlivých koeficientů růstu. Ukazuje průměrný nárůst, či pokles ukazatele mezi prvním

a posledním sledovaným obdobím. Díky této charakteristice je možné porovnat jednotlivé časové řady a zjistit tak jejich vývoj v delším období, napříč větším množstvím časových období (Marek a kol, 2005). Pro použití průměrného koeficientu růstu musí být vývoj časové řady monotónní. V celém sledovaném období musí mít hodnoty buď klesající, nebo rostoucí charakter (Svatošová, Kába; 2008). Průměrný koeficient růstu v této bakalářské práci popisuje dlouhodobější monotónní trendy v časových řadách míry nezaměstnanosti. Vzorec pro výpočet průměrného koeficientu růstu je níže:

$$\bar{k} = \sqrt[n-1]{\prod_{t=2}^n k_t} = \sqrt[n-1]{\frac{y_n}{y_1}} \quad (7)$$

Pro další srovnání časových řad je použito bazických indexů. Tyto indexy mají stejný základ, kterým je pro účely této práce hodnota míry nezaměstnanosti v roce 2000. K této hodnotě jsou vztahovány veškeré další hodnoty ukazatele v ostatních časových obdobích. Je tedy možné pozorovat nárůst, či pokles ukazatele ve vztahu k hodnotě bazického, tj. základního časového období (Minařík, 2008). Vzorec pro výpočet bazického indexu je dále v textu:

$$k'_t = \frac{y_t}{y_z} \quad (8)$$

kde

k'_t označení bazického indexu pro daný rok

y_z hodnota ukazatele ve zvoleném bazickém roce

Výše popsané charakteristiky s čísly od [6] do [9] jsou vyjádřeny v procentních jednotkách.

2.2.4 Modelování časových řad

Časové řady, v nichž je jediným faktorem samotný čas, respektive časové řady, které mají v nezávislé proměnné pouze čas, se nazývají jednorozměrné. Analýza jednorozměrných časových řad pracuje s předpokladem, že vývoj určitého ukazatele ve vymezeném časovém období v sobě obsahuje čtyři základní složky. Těmi jsou složka trendová, sezónní, cyklická a náhodná. K identifikování těchto složek v časové řadě se používá dekompozice. Dekompozici je možné definovat jako rozklad časové řady do jednotlivých složek (Svatošová, Kába; 2008).

Trendová složka popisuje základní tendenci vývoje zvoleného ukazatele v čase. Trend průběhu sledovaného ukazatele nemusí být pouze lineárně rostoucí, či klesající, ale může být také exponenciální, logaritmický, či kvadratický. K jeho modelování se využívá matematických funkcí. Sezónní složku je možné popsat jako periodicky se opakující odchylku od trendu, která se pravidelně opakuje v období kratším, či rovném jednomu roku. Cyklická složka vzniká v důsledku cyklického vývoje v dlouhodobém období. Její perioda je tedy delší než jeden rok. V ekonomické teorii se rozlišují politické, ekonomické, technologické a další cykly, které mohou ovlivňovat průběh časové řady. Náhodná složka nakonec ukazuje nahodilé výkyvy (Hančlová, Tvrdý; 2003).

2.2.5 Vyrovnávání časových řad

Ke zjištění trendu časové řady, jejíž periodická složka je rovna nule, respektive ke zjištění vývoje časové řady bez periodického vývoje, je možné využít několika způsobů. Existuje způsob grafický, mechanický a analytický.

Grafickou metodu je vhodné použít pro prvotní popis a znázornění vývoje hodnot v časové řadě. Postup této metody spočívá ve vytvoření grafu, který znázorní vývoj ukazatele v časovém horizontu. Pro tento účel se doporučuje spojnicový graf. Po prvotním grafickém popisu vývoje následuje buď mechanické vyrovnávání, nebo analytický přístup (Svatošová, Kába; 2008).

Mechanické vyrovnání je prováděno pomocí klouzavých průměrů. Postup metody klouzavých průměrů je možné popsat následovně: Z několika sousedních hodnot se vytvoří aritmetický průměr, jejich počet udává sám zpracovatel. Díky tomu se sníží počet sledovaných hodnot a zároveň se vyhladí průběh původní časové řady. U hodnot vypočtených klouzavým průměrem je následně patrný pravidelnější průběh. Ač je tato metoda jednoduchá, skýtá také velké množství nedostatků, jako je nemožnost budoucí predikce, silná subjektivita ve volbě počtu členů, které jsou zahrnuty do výpočtu klouzavého průměru a především náchylnost aritmetických průměrů na extrémní hodnoty (Svatošová, Kába; 2008).

Nejvhodnějším postupem je využití analytického přístupu, který využívá matematických funkcí k popisu trendu časové řady. Zatímco grafická metoda poskytuje prvotní náhled na vývoj časové řady, analytický přístup vytváří funkční předpis trendové funkce. Předpis udává jak růst, či pokles trendové složky, tak také její tvar. Pro volbu ideální trendové funkce

je potřeba posuzovat její vhodnost a matematickou jednoduchost. Vhodnost se posuzuje pomocí indexu determinace, jehož hodnota vyjadřuje kvalitu určitého trendového modelu v procentech. Matematická jednoduchost se posuzuje podle náročnosti matematického zápisu funkce, přičemž nejjednodušší je lineární funkce (Svatošová, Kába; 2008).

Hančlová a Tvrđý (2003) popisují některé základní trendové funkce. Patří do nich funkce konstantní, lineární, kvadratická, exponenciální, logaritmická a další. Pro potřeby této bakalářské práce jsou představeny lineární a kvadratická.

Lineární trendová funkce má následující zápis:

$$T_t = \beta_0 + \beta_1 t \quad (9)$$

Parametry β se odvozují metodou nejmenších čtverců, stejně jako v případě regresních přímk. Parametry jsou upravené tak, že za jednotlivá období se vkládá jejich pořadové číslo t . Parametr β_1 ukazuje rychlost růstu, či poklesu trendové křivky sledovaného ukazatele meziročně a parametr β_0 je číslo, které značí pomyslný průsečík s osou „ y “ (Marek a kol, 2005). Vzorce pro výpočet parametrů jsou popsány níže:

$$\beta_1 = \frac{n \sum t y_t - \sum t \sum y_t}{n \sum t^2 - (\sum t)^2} \quad (10)$$

$$\beta_0 = \frac{\sum y_t}{n} - b_1 \frac{\sum t}{n} \quad (11)$$

Přičemž:

n je počet měření

y_t je hodnota ukazatele v okamžiku t

Kvadratická trendová funkce má následující zápis:

$$T_t = \beta_0 + \beta_1 t + \beta_2 t^2 \quad (12)$$

Kvadratická trendová funkce, jejíž funkcí je parabola, má tři parametry. Absolutní parametr β_0 , který udává průsečík s osou „ y “, lineární parametr β_1 , který udává posun paraboly a kvadratický parametr β_2 , který určuje, zda je parabola konvexní, či konkávní, a zároveň udává rychlost růstu, respektive klesání, ramene paraboly (Marek a kol; 2005).

Jak bylo zmíněno výše, výběr vhodného modelu trendu probíhá na základě porovnání matematické jednoduchosti a kvality modelu. Kvalita modelu se posuzuje podle hodnoty indexu determinace, který předpovídá, jak kvalitní je trendový model funkce v porovnání s hodnotami sledovaného ukazatele (Marek a kol; 2005). Výpočet indexu determinace probíhá na základě vzorce níže:

$$I^2 = \frac{\sum(Y_t - \bar{y})^2}{\sum(y_t - \bar{y})^2} \quad (13)$$

přičemž

I^2 je index determinace

Y_t je hodnota trendové funkce v bodě t

Výstupem indexu determinace je desetinné číslo, které je možné popsat jako procento vhodnosti, či kvality trendového modelu k reálným hodnotám sledované časové řady. Nejvhodnější model trendu je tedy ten, který má nejvyšší hodnotu indexu determinace. Volba vhodného modelu neprobíhá pouze podle hodnoty indexu determinace, ale také podle matematické jednoduchosti. Toto znamená, že je vhodné upřednostnit lineární trendovou funkci, pokud je její index determinace stejný, nebo nepatrně nižší než u modelu složitějšího (Meloun a Militký, 2012).

3 Teoretická východiska nezaměstnanosti

Podle Jurečky a kol. (2013, s. 137) je nezaměstnanost celistvým problémem, který se týká nejen ekonomické sféry, ale i sféry mimoekonomické, a to zejména psychosociální. Nejen v České republice se hraje pracovní zařazení a celkově zaměstnanost klíčovou roli u obyvatelstva, a to jak z toho důvodu, že vstup do pracovního prostředí je velkým milníkem každého jednotlivého obyvatele, tak i proto, že při vzájemné komunikaci je uvedené zaměstnání a postavení v něm uváděno jako jedna z prvních informací podaných druhé osobě.

Dle Boženy Buchtové (2013, s. 49) je práce jednou ze základních podmínek důstojné existence člověka ve společnosti. Práce mu totiž dává nejen materiální prospěch, ale taktéž ho naplňuje po stránce psychologické, tedy dává zaměstnanému člověku pocit seberealizace, dá mu pocit, že je pro společnost prospěšným, naplňuje jeho ctižádost a sebeúctu. Dále je zaměstnání vnímáno nejen jako forma výroby statků nebo vykonávání služeb, ale i jako prostředí, ve kterém se navazují sociální kontakty, vedou se rozhovory nejen o věcech pracovního charakteru, ale taktéž se objevují nová přátelství, či dokonce partnerství. Taktéž stojí za zdůraznění skutečnost, že při zvládání zadaných pracovních úkolů stoupá u zaměstnaného člověka pocit odborné kompetence, při skupinové práci zase jde o porovnání se s okolními jedinci. Z celkového psychologického pohledu práce rozvíjí osobní identitu každého jedince a dbá na ventilování nadbytečné duševní a tělesné energie.

Taktéž Božena Buchtová (2013, s. 49) uvádí, že v celkovém pojetí lidského života nám právě práce určuje počátek a konec naší ekonomické aktivity. Práci ukazujeme našim potomkům, které vychováváme a připravuje na řádné začlenění do společnosti, platné hodnoty. Naši potomci mají možnost ztotožnit se s našimi pracovními úspěchy i neúspěchy, jdeme jim příkladem, a i když v současné společnosti naši nejsou přímými pozorovateli vykonávané práce, jsou tím ovlivněni.

Petr Mareš (1998, s. 16) uvádí, že „*ne každý, kdo pracuje, je zaměstnaný a na druhé straně, ne každý, kdo nepracuje, je nezaměstnaný.*“, toto úzce souvisí s odlišením práce konané pro naplnění své seberealizace a práce konané za účelem zisku. V tomto případě se tedy autor zaobírá myšlenkou nezaměstnanosti z širšího pohledu: např. domácí práce, sebezaměstnávání, různé formy dobrovolnické činnosti. Zde je taktéž konaná práce, ale

společným ekonomickým ukazatelem je, že uvedené formy práce nejsou vykonávané pro ekonomické cíle.

V posledních deseti letech se stále častěji diskutuje o skutečnosti, že nezaměstnaný člověk, myšleno člověk vykonávající domácí práce srovnatelné s výkonem zaměstnání, by měl být zahrnut do tvorby hrubého domácího produktu. Uvedené se odůvodňuje skutečností, že tato práce je značného rozsahu a taktéž genderově nevyvážená (jde o rozdílné postavení žen a mužů, kdy se z velké části jedná právě o ženy).

Například Peterka (1934, s. 29) specifikuje nezaměstnanou osobu jako „*práce schopnou osobu, nemající vlády nad výrobními prostředky, nucenou hledat obživu pracovní smlouvou, která práci pozbyla a nemůže nalézt z důvodu objektivních, tj. mimo její osobu ležících, novou práci přiměřenou svému pravidelnému povolání, za mzdu v době a místě obvyklou a aspoň svým nezbytným potřebám odpovídajícím*“.

Jak je patrné z výše uvedených definic autorů, je nezaměstnanost vnímána ze dvou základních hledisek. Z prvního jako ekonomický ukazatel, což znamená, že posuzujeme ekonomiku státu také na základě nezaměstnanosti. Druhým hlediskem je pohled psychologie, zaměstnání totiž zaručuje sociální status a určuje místo ve společnosti. Jak lze odvodit z cíle této bakalářské práce, práce se zabývá danou problematikou z hlediska ekonomického, přičemž je vhodné stále se soustředit na to, že nezaměstnanost má také aspekt psychologický.

3.1 Nezaměstnanost dle ekonomických směrů

Náhledy ekonomů na nezaměstnanost a její vliv na chod a prosperitu státu i samotných obyvatel se od konce 18 století, kdy vznikly první úvahy o mzdách a nezaměstnanosti, značně lišily. V následujícím textu jsou popsány základní ekonomické směry a jejich pohlížení na nezaměstnanost.

Merkantilismus se řadí mezi nejstarší ekonomické směry zabývající se problematikou na vyšší úrovni než pouze na úrovni filozofické. Merkantilisté tvrdili, že národní bohatství lze obstarat aktivní obchodní bilancí a exportem. Jedním ze zastánců tohoto směru byl William Petty, který uvedl, že tržní ceny statků lze vyjádřit časem stráveným prací (Holman a kol., 2017). Celý ekonomický směr vznikl v době, kdy byla rozšířená levná dětská práce a mzdy byly kontrolovány, tedy když byla značná skrytá nezaměstnanost.

Z merkantilismu se později vyvinulo myšlení a pohled na nezaměstnanost s názvem kameralismus. Jedním ze zástupců kameralistů byl Joseph von Sonnenfels, který souhlasil s myšlenkou svého současníka Williama Pettyho týkající se aktivní obchodní bilance, ale s tím rozdílem, že neuvažoval o bilanci peněz, nýbrž o bilanci práce. Bilance práce, dle jeho tvrzení, měla přispívat k populačnímu růstu. Kameralisté za zdroj bohatství uznávali zemědělskou výrobu, jiná odvětví považovali za „neproduktivní práci“ (Holman a kol., 2017).

Dalším ekonomickým směrem zabývajícím se nezaměstnaností je klasická politická ekonomie. Za hlavní představitele tohoto ekonomického směru lze považovat A. Smitha (1723-1790), T. R. Malthuse (1766-1834), D. Ricarda (1773-1823) a J. S. Millse (1806-1873). D. Ricardo se ve svém díle Zásady z roku 1817, mimo jiné, věnoval dopadu aplikace strojů do pracovního procesu, kdy dospěl k závěru, že aplikací strojů do pracovních procesů může snížit mzdový fond zaměstnanců, snížit poptávku po práci samotné a tím pádem zvýšit nezaměstnanost. D. Ricardo se v této myšlence ne zcela věnoval skutečnosti, že dělníci mohou volně přecházet na jiné pracovní pozice, popř. i do jiných sektorů práce, a tím vzniklá nezaměstnanost samovolně v určitém časovém období zmizí. V tomto ohledu byly jeho úvahy mylné (Holman a kol., 2017 str. 87, 93, 98).

J. S. Mills se ztotožňoval s myšlenou svého předchůdce D. Ricarda, taktéž se domníval, že výše důchodu je dána mzdovým fondem a že samotné snížení fondu povede ke zvýšení nezaměstnanosti. S postupem času od této úvahy J. S. Mills upustil a dospěl k závěru, že zvýšení důchodu je možné bez reálného poklesu zaměstnanosti, ale to na úkor sníženého zisku kapitalistů. J. S. Mills měl kladný vztah k odborům, které posilovaly vyjednávací pozici dělníka. Dělníkova vyjednávací pozice, bez zásahu odborů, byla proti kapitalistovi velmi malá. (Holman a kol., 2017 str. 105-107, str. 112-113).

Dalším popsáním směrem je marxismus. Protagonistou tohoto směru byl K. Marx (1818-1883), který své myšlenky prezentoval v době, kdy na Evropském kontinentě byl nepoměrně nabídky a poptávky po zaměstnání, a to ve prospěch nabídky. Taktéž v této době docházelo ve větší míře k nezaměstnanosti nedobrovolné. K. Marx se mimo kritizování kapitalismu též zabýval „Pracovní teorií hodnoty“. Základním prvkem této teorie je tvrzení, že „práce je vykořisťování kapitálem a že pouze práce produkuje hodnotu (bohatství)“. Marxistická myšlenka dává do přímé souvislosti nezaměstnanost a mzdové podmínky. Tedy v případě, že existuje mnoho nezaměstnaných dělníků, kteří si vzájemně konkurují, tak ti sami o sobě

stlačují mzdy na minimum. Jak již bylo výše uvedeno, K. Marx své myšlenky prezentoval v době, kdy nabídky zaměstnání byly značné. Dále K. Marx od velikosti nezaměstnanosti odvozoval i jednotlivé hospodářské cykly, nezaměstnanost považoval jak za následek, tak i jejich příčinu. (Holman a kol., 2017, str. 142-423, 146).

Na druhou stranu zastánci marginalismu se oproti klasikům a marxistům zacílili na poptávkovou stranu trhu a na samotnou alokaci omezených zdrojů. Poprvé byla vyslovena myšlenka, že hlavním hybatelem ekonomiky je spotřebitel, a ne kapitalista, jak tomu bylo doposud. Hlavním představitelem marginalismu byl W. Jevons (1835-1882), který vnímal práci jako jistou formu újmy pro pracujícího jedince, nebral v úvahu skutečnost, že některé pracující jedince tzv. workoholiky může práce sama o sobě naplňovat natolik, že ji nevnímají jako svou újmu. V ostatním případech má dělník dilema týkající se rozhodování o realizaci objemu práce, kterou chce vykonat, a skutečností, zda užitečnost z utrženého důchodu je vyšší než újma za práci samotnou. V tomto období je patrná jistá forma dobrovolné nezaměstnanosti (Holman a kol., 2017, str. 171).

Dalším směrem je institucionalismus, jehož představitelé zkoumali role institucí v moderní ekonomice se zaměřením na její vývoj a celkový vývoj společnosti pomocí formálních (např. zákony) a neformálních (např. zvyky, kultura) institucí. Vznik se datuje na konec 19. století na území USA a působí jako reakce na překotné strukturální a institucionální změny. Důvodem vzniku byl taktéž značný technologický pokrok. K nejvýznamnějším příspěvkům tohoto směru bezpochyby patří Caesovo teorém, či pojem transakční náklady. G. C. Means (1896-1988) k teorii nezaměstnanosti přispěl tím, že zdůrazňoval neflexibilitu cen, tento nedostatek oslabuje samoregulační schopnost trhů ve vztahu k udržení se blízko plné zaměstnanosti (Holman a kol., 2017, str. 325).

Keynesiánství se vyvíjelo v období Velké hospodářské krize, tedy ve 20. a 30. létech 20. století, kdy nezaměstnanost byla vnímána jako velký hospodářský problém. V době Velké hospodářské krize mzdy ztrácely svou pružnost a nastal pokles agregátní poptávky. Toto v podmínkách zlatého standartu způsobilo deflaci, pokles produkce a na toto navázané zvýšení nezaměstnanosti.

J. M. Keynes (1883-1946) chápal výstup ekonomiky státu jako přímo závislý na míře zaměstnanosti, tedy pokud roste zaměstnanost, tak roste i důchod populace, který je opětovně použit na nákup statků. Výstup ekonomiky je tedy odvozen od výše poptávaného

zboží/statku, růstu důchodů a na to navazující kupní síle ekonomických subjektů, lidé více utrácení a tím roste i celkový výstup ekonomiky. Dále Keynes tvrdil, že pokud by lidé neměli dostatečný důchod, který by byl následně vydán na spotřebu, tak by hrozilo snížení poptávky na takovou úroveň, kdy by už nedokázala stimulovat výkon ekonomiky. Z tohoto důvodu Keynes považoval za vhodné, aby stát v období, ve kterém klesá poptávka, svými výdaji tuto poptávku podpořil, což by vedlo taktéž k podpoře zaměstnanosti a ke zlepšení celkového výkonu ekonomiky. Z výše uvedeného vyplývá, že J. M. Keynes považoval ekonomické zásahy státu za potřebné s důrazem na politiku plné zaměstnanosti (Holman a kol., 2017, str. 353-354, 409-410, Keynes, 2020).

Chicagská škola byla liberálního smýšlení, působila jako jistá protiváha keynesiánství a prosazovala názor, že by stát měl do hospodářství zasahovat co nejméně, s tím, že trhy jsou samy o sobě schopny efektivní a udržitelné alokace zdrojů a důchodů. Chicagská škola tedy byla proti zásahům státu do ekonomiky. Jeden z představitelů tohoto směru byl M. Friedman (1912-2006), který poukázal na skutečnost, že Philipsova křivka, popisující vztah mezi nezaměstnaností a inflací, je platná pouze v krátkém časovém období, a neztotožňoval se s názorem, že lze zaměnit nezaměstnanost za inflaci. M. Friedman tvrdil, že nezaměstnanost se v dlouhém časovém období samovolně udržuje na své přirozené míře, kdy tato míra není ovlivněna zásahy zvenčí, tedy zásahy vládními, tzv. stimulací poptávky. Dále se domníval, že v krátkém období pozorovatelné vykoupení nezaměstnanosti zvýšením inflace je pro běžný ekonomický subjekt pouhou iluzí, protože tento subjekt nedokáže v reálném čase posoudit rozdíl mezi zvýšenou nominální mzdou a mzdou reálnou. Ekonomické subjekty toto totiž vnímají jako růst mezd reálných, což vede k růstu nabídky práce, ale v dlouhém období dochází k rozpoznání skutečnosti, že jejich domněnka byla mylná, poklesne nabízené množství práce a nezaměstnanost se vrátí na svou původní úroveň. M. Friedman tuto původní úroveň stavu nezaměstnanosti nazval přirozenou mírou nezaměstnanosti, tento pojem je protiváhou keynesovského pojmu nedobrovolné nezaměstnanosti (Holman a kol., 2017, str. 428-429, 448).

Další zástupce tohoto směru G. Becker (1930-2014) zakomponoval do ekonomiky poznatky z psychologie. Do zkoumání ekonomiky a celkově trhu práce aplikoval zkoumání z oblastí diskriminace, kriminality, nebo např. vlivu rodiny. G. Beck tvrdil, že diskriminace na plně konkurenčním trhu práce není možná, protože mzdové podmínky jsou dány výnosy

z lidského kapitálu, tedy navázal mzdy na rozdílnou produktivitu práce (Holman a kol., 2017, str. 448).

3.2 Měření nezaměstnanosti

Podle Jurečky a kol. (2013, s. 137) je k správnému měření nezaměstnanosti nutné určit kategorie jednotlivých obyvatel, přičemž z makroekonomického hlediska se nezaměstnanost týká obyvatel v produktivním věku, tedy věku od ukončení povinné školní docházky do věku odchodu produktivního člověka do důchodu, tedy doby dosažení důchodového věku. Obyvatele v produktivním věku je možné rozdělit na obyvatele zaměstnané, tedy osoby pracující na plný nebo částečný úvazek, a na obyvatele nezaměstnané, kteří nemají žádné zaměstnání, a na obyvatele aktivně si hledající zaměstnání. V celé České republice je pojmem aktivně si hledající zaměstnání myšleno, že obyvatel v produktivním věku je zaregistrovaný na místně příslušném Úřadu práce ČR, na tento dochází na pravidelné schůzky s pověřeným zaměstnancem úřadu a je připraven v co nejkratší době nastoupit do zaměstnání. Ze tří výše uvedených skupin obyvatel se dají vyčlenit dvě skupiny, a to zaměstnaní a nezaměstnaní, tyto lze označit za ekonomicky aktivní obyvatelstvo. V některých publikacích se taktéž objevuje pojem pracovní síla. Na druhou stranu obyvatelé produktivního věku, kteří jsou nezaměstnaní a z jakéhokoliv důvodu se zaměstnání ani nepokoušejí získat, jsou zařazováni do kategorie ekonomicky neaktivních. Do této kategorie je možné začlenit jak studenty připravující se na budoucí výkon svého povolání, tak lidi v domácnosti pečující o jiné členy rodiny např. děti, zdravotně postižené. Řadíme sem i osoby, které po dlouhodobé snaze o nalezení uplatnění na trhu práce, přišli o naději zaměstnání získat. Taktéž lze do této kategorie zařadit obyvatele, kteří si zvolili rozdílný způsob života, bez pracovního zařazení.

Podle Jurečky a kol. (2013, s. 137-139) lze dle výše uvedených kategorií obyvatel stanovit několik ukazatelů, které zaznamenávají situaci na pracovním trhu. Nejpoužívanějším ukazatelem je míra nezaměstnanosti (rate of unemployment – u), kterou lze vypočítat jako podíl počtu nezaměstnaných (N) k ekonomicky aktivním (EA), výsledná hodnota se vyjádří v procentech. Do daného vzorce výpočtu se počet ekonomicky aktivních obyvatel stanoví součtem zaměstnaných (Z) a nezaměstnaných (N) lidí. Dle výše uvedeného se míra nezaměstnanosti vykazuje nejen na celorepublikové úrovni, ale také na úrovni regionů. Taktéž lze míru nezaměstnanosti zkoumat s ohledem na různé podskupiny pracovníků, např. u mužů a žen, podle věkové skupiny, podle dosaženého vzdělání atd.

Míru nezaměstnanosti lze podle Jurečky (2013, s. 139) určit na základě vztahu:

$$u = \frac{N}{EA} \cdot 100 = \frac{N}{z + N} \cdot 100, \quad (14)$$

v němž

u je míra nezaměstnanosti v procentech

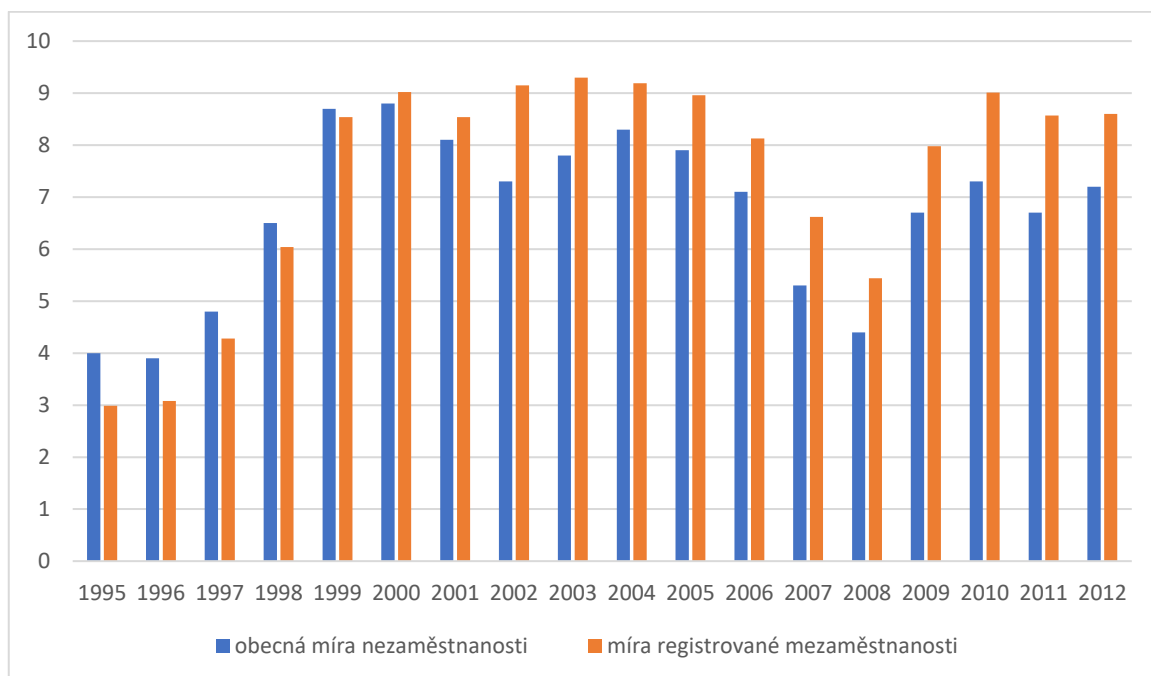
N je počet nezaměstnaných

EA je počet ekonomicky aktivních

z je počet zaměstnaných obyvatel.

Jak uvádí Jurečka a kol. (2013, s. 137-139), v České republice se až do konce roku 2012 uváděly dva ukazatele míry nezaměstnanosti, a to registrovaná míra nezaměstnanosti vycházející z dat Ministerstva práce a sociální věcí a obecná míra nezaměstnanosti vycházející z dat Českého statistického úřadu. Výpočet je realizován dle výše uvedeného vzorce, ale z důvodu rozdílných vstupních veličin je výsledek rozdílný.

Graf č. 1: Rozdíly mezi použitím registrované míry nezaměstnanosti a obecné míry nezaměstnanosti

Zdroj: Vlastní zpracování podle Jurečka (2013, s.139)

Rozdílnost mezi hodnotami veličin je názorně předvedena v grafu č. 1. Data jsou uvedena do roku 2012, jelikož v tomto roce se přestal používat dvojitý výpočet nezaměstnanosti.

V českých médiích se převážně uvádějí hodnoty, které zveřejňuje Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR na základě statistik úřadů práce. Nezaměstnanost zjišťovaná Českým statistickým úřadem na základě tzv. Výběrového šetření pracovních sil (VŠPS) je u nás méně známá, používá se hlavně pro mezinárodní srovnávání.

Od ledna 2013 Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR přešlo na novou metodiku vykazování nezaměstnanosti. Vytvořilo nový ukazatel nazvaný podíl nezaměstnaných osob, který se vypočítá jako poměr mezi počtem dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15-64 let (tedy obyvatel produktivního věku) evidovaných na úřadech práce a počtem všech obyvatel v produktivním věku.

Tento ukazatel nahradil od roku 2013 do té doby uváděnou registrovanou míru nezaměstnanosti. Jedním z důvodů této změny byla snaha zabránit zaměňování hodnot obecné a registrované míry nezaměstnanosti. Další argument pro vytvoření nového ukazatele spočíval v obtížném získávání podkladových dat na úrovni okresů, což vedlo k nereprezentativním a nepřesným výsledkům.

Ze způsobu konstrukce ukazatele označovaného jako podíl nezaměstnaných osob logicky vyplývá, že jeho hodnoty v porovnání s původní metodikou pro výpočet registrované míry nezaměstnanosti jsou nižší (neboť počet nezaměstnaných dělíme nyní větším číslem – místo počtu ekonomicky aktivních osob je používán počet všech osob v produktivním věku, tj. součet ekonomicky aktivních i neaktivních osob).

Bez ohledu na změnu metodiky provedenou Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR Český statistický úřad zachoval i nadále výpočet obecné míry nezaměstnanosti, takže je možné sledovat vývoj na trhu práce na kontinuální časové řadě údajů. (Jurečka a kol., str.137-139)

Dle Petra Mareše (1998, s. 156) jsou míry nezaměstnanosti vyjádřením podílu nezaměstnaných z celkového počtu ekonomicky aktivních osob populace. Dělí je na celkové, obecné a specifické, kdy první dvě skupiny vyjadřují podíl všech nezaměstnaných z celkového počtu ekonomicky aktivní populace a v případě skupiny specifické se jedná o nezaměstnané v určité sociální kategorii z celkového počtu ekonomicky aktivních osob dané kategorie, např. podíl nezaměstnaných žen z celkového počtu ekonomicky aktivních žen. V tomto pohledu lze vyvodit souvislosti s vyjádřením Petra Mareše (1998, s. 16) v debatě týkající se srovnatelného postavení domácích prací a zaměstnání.

3.3 Typy nezaměstnanosti

Jurečka a kol. (2013, s. 142) rozděluje základní typy nezaměstnanosti podle toho, jak se projevují v ekonomice s ohledem na příčiny jejich vzniku. Nezaměstnanost se dělí na krátkodobou, tedy období, kdy je občan schopen se během několika týdnů opětovně začlenit do pracovního nasazení, a dlouhodobou.

3.3.1 Krátkodobá nezaměstnanost

Krátkodobou nezaměstnanost můžeme dále dělit na nezaměstnanost frikční, cyklickou, sezónní a strukturální.

Jurečka a kol (2013, s. 142) definuje frikční nezaměstnanost jako tu, za kterou stojí samotný způsob života obyvatel, je spojena s pohybem obyvatel jak v samotném regionu, tak v rámci celé republiky, je spojená s prvotním uplatněním na trhu práce po ukončeném vzdělání, s následováním životního partnera do místa jeho bydliště atd. Tato forma nezaměstnanosti má převážně krátkodobý charakter, nemá závažné negativní důsledky a zrcadlí pružnost trhu práce. Obyvatelé se při hledání optimálního zaměstnání snaží vyhledat lokaci, ve které najdou uplatnění, pokud se uvedenou podmínku daří naplňovat, tak je společenská efektivnost v růstu.

Podle Petra Mareše (1998, s 156) je frikční nezaměstnanost v klasickém liberalistickém pojetí jedinou formou nezaměstnaností, která by se měla vyskytovat, a to za splnění podmínky, že bude nerušeně fungovat tržní mechanismus. Nezaměstnaní jsou totiž pouze lidé, kteří aktivně hledají zaměstnání a to taktéž rychle nacházejí.

Cyklická nezaměstnanost je dle Petra Mareše (1998, s. 156) úzce spjata s opakujícím se charakterem ekonomického vývoje ve společnosti a objevuje se přechodně v recesi, tedy v určité části cyklu. Cyklická nezaměstnanost je způsobena ztrátou zaměstnání v důsledku nedostatečného odbytu.

Jurečka a kol. (2013, s. 143) uvádějí, že cyklická nezaměstnanost je způsobena cyklickým pohybem ekonomiky, že v recesi se tato forma nezaměstnanost zvyšuje a naopak ve fázi expanze klesá. Taktéž se tato forma nezaměstnanosti dá vyjádřit jako odchylka reálné nezaměstnanosti od přirozené míry nezaměstnanosti. Mezi negativní důsledky lze považovat fakt, že cyklická nezaměstnanost postihuje plošně celou ekonomiku a to napříč všemi resorty národního hospodářství.

Sezónní nezaměstnanost je dle Jurečka a kol. (2013, s. 143) formou nezaměstnanosti, která se vyskytuje v těch odvětvích ekonomie, které jsou silně odkázány na opakující se roční období a s tím spojenými klimatickými změnami. Jedná se tedy např. o zemědělství, turismus, stavebnictví. Sezónní nezaměstnanost je značně vysoká v prostředí, které je z velké části odkázané na tzv. turistický průmysl“ a služby tomuto navazující.

Ke strukturální nezaměstnanosti uvádí Mareš (1993, s. 156), že se jedná o formu nezaměstnanosti, která vzniká v době, když je rozpor mezi strukturou poptávky a nabídky na trhu práce, a je převážně ztotožňována s obdobím technologického pokroku (někdy se též uvádí, technologická nezaměstnanost), tedy nahrazování lidské práce technikou.

Podle Jurečky a kol. (2013, s. 142) se taktéž jedná o nerovnováhu nabízené a poptávané práce na trhu práce, s tím rozdílem, že tato není vázána pouze na technologický pokrok. Uvádí, že k této formě nezaměstnanosti mohou vést změny struktury ekonomiky, a to jak v národním měřítku, tak v měřítku regionálním. Jako příklad lze uvést útlum těžby nerostného bohatství, nebo sklářského průmyslu. *„Strukturální nezaměstnanost bývá regionálně značně velmi odlišná a má tendenci v ekonomice přetrvávat dlouhou dobu, neboť je obtížné sladit dostupná pracovní místa s kvalifikačními předpoklady uchazečů o zaměstnání. Proto je tento druh nezaměstnanosti považován z hlediska dopadu na ekonomiku a sociální sféru za nejzávažnější.“*

3.3.2 Dlouhodobá nezaměstnanost

Podle Jurečka a kol. (2013, s. 140) se dlouhodobá nezaměstnanost definuje především délkou trvání. Dlouhodobá nezaměstnanost je nezaměstnanost trvající po dobu delší než jeden rok. Negativně se projevuje na kvalifikaci nezaměstnaných osob. V době nezaměstnanosti začínají také působit negativní faktory, a to jak na samotné nezaměstnané osoby, tak jejich rodiny.

Podle Petra Mareše (1998, s. 156) je dlouhodobá nezaměstnanost taktéž definována dobou bez pracovního poměru vyšší než jeden rok, s možností dalšího rozšíření osob bez pracovního poměru delšího dvou let. Petr Mareš doslova uvádí, že *„Je charakteristické pro určité sociální kategorie a vytváří specifické problémy jak pro nezaměstnané osoby (životní strategie), tak i pro společnost (nároky na sociální stát, nebezpečí vzniku „underclass“).“* Underclass, volně přeloženo jako podtřída, je tedy skupinou dlouhodobě nezaměstnaných

osob. Jedinci jsou trvale odkázáni na sociální podporu státu, jejich příjem není tvořen mzdou za odvedenou práci, ale je tvořen sociálními dávkami.

3.3.3 Nezaměstnanost masová

Oproti dlouhodobé nezaměstnanosti, jak ji popisuje Jurečka a kol. (2013, s. 140), trvající po dobu delší než jeden rok, se nezaměstnanost masová liší tím, že zasahuje značné množství ekonomicky aktivních osob, kdy v tomto objemu osob je vysoký podíl osob dlouhodobě nezaměstnaných. K naplnění stavu masové nezaměstnanosti je potřeba, aby hladina nezaměstnanosti dosahovala výše dvouciferného čísla, tedy počátek tohoto typu nezaměstnanosti je stanoven na hodnotu 10% míry nezaměstnanosti. Na nezaměstnanost masovou lze nahlížet jak z dlouhodobého pohledu, kdy mívá charakter strukturálního a technologického charakteru, tak z pohledu krátkodobého, kdy mívá charakter přechodný vyskytující se u nezaměstnanosti cyklické (Petr Mareš, 2002, s. 156).

3.3.4 Přirozená míra nezaměstnanosti

Na úvod k dané problematice je třeba zdůraznit, že pojem „přirozená“ není chápán ve smyslu, že by se jednalo o chtěnou výši nezaměstnanosti, ale jedná se o výši nezaměstnanosti, v níž skutečná výše nezaměstnanosti se od míry v dlouhém období neodchyluje.

Podle Jurečky a kol. (2013, s. 144-145) se jedná o jeden z nejdůležitějších ukazatelů popisující trh práce, jedná se o veličinu, která představuje úroveň, při níž jsou jednotlivé trhy práce v dané zemi v rovnovážném postavení. Toto je bráno z průměrných hodnot, tedy z hodnot, v nichž požadavky na mzdy a ceny produktů a služeb jsou taktéž v rovnovážném stavu. Toho je dosaženo v období, kdy se ekonomika dané země nachází na úrovni dlouhodobé rovnováhy, země v takovémto období efektivně využívá své zdroje a případná nezaměstnanost je ve formě nezaměstnanosti dobrovolné. Uvedená dobrovolná nezaměstnanost je výsledkem působením tržních sil v pracovním prostředí, přičemž nejpřesněji by takovou nezaměstnanost vystihla nezaměstnanost frikční, popř. institucionální.

Dále se Jurečka a kol. (2013) zabývají faktory, které přirozenou míru nezaměstnanosti ovlivňují, a to z důvodu, že její výše není neměnná a s ohledem na situaci v dané zemi se časem proměňuje. Také je rozdílná v mezinárodním měřítku. Faktory ovlivňující přirozenou

míru nezaměstnanosti jsou motivace, schopnosti úřadů práce, podpora v nezaměstnanosti a demografická stavba pracovních sil. Tyto faktory jsou přiblíženy v následujícím textu.

Jedním z hlavních faktorů je „motivace lidí hledat si nové zaměstnání“, což znamená, že při vysoké motivaci bude přirozená míra nezaměstnanosti nízká. Pracující lid může být motivován zlepšující se finanční stránkou daného zaměstnání, uplatněním svého vzdělání na trhu práce, kariéřním postupem atd.

Dalším faktorem je „schopnost úřadu práce“ pomáhat s efektivním vyhledáváním a doporučováním pracovních pozic osobám bez pracovního poměru, s hledáním jejich uplatnění na trhu práce. Také může pomáhat zaměstnavatelům předkládat vhodné uchazeče o nabízenou pracovní pozici. To vše je přínosem jak pro uchazeče o zaměstnání, tak pro zaměstnavatele, vzrůstá informovanost o aktuálním trhu práce a přirozená míra nezaměstnanosti se opět snižuje.

Faktor „velikost a délka poskytování podpory v nezaměstnanosti“ způsobuje, že přirozená míra nezaměstnanosti je na vzestupu, lidé nejsou dostatečně motivováni k hledání si nového zaměstnání. Motivace je tím nižší, čím vyšší je podpora v nezaměstnanosti s ohledem na delší časové období, po které je čerpána.

Jurečka a kol. jako poslední faktor ovlivňující přirozenou míru nezaměstnanosti uvádějí „demografickou skladbu pracovní síly“ s ohledem na pohlaví, věk, pracovní návyky a dosažené vzdělání obyvatelstva. Toto do značné míry přirozenou míru nezaměstnanosti zvyšuje.

Z výše uvedeného vyplývá, že přirozená míra nezaměstnanosti je do značné míry ovlivněna jak fungováním dotčených institucí majících na starosti evidenci nezaměstnaných osob, evidenci volných pracovních míst a výplatu sociálních dávek v nezaměstnanosti, tak chováním samotných nezaměstnaných, jak uvedeno výše v publikaci Božena Buchtová (2013, s.49). Právě prací ukazujeme našim potomkům, které vychováváme a připravuje na řádně začlenění do společnosti, platné hodnoty a mají tak možnost se ztotožnit s našimi pracovními úspěchy i neúspěchy, jdeme jim příkladem, a i když v současné společnosti naši potomci nejsou přímými pozorovateli vykonávané práce, jsou tímto ovlivněni.

3.4 Vliv nezaměstnanosti na další makroekonomické ukazatele

Prvním makroekonomickým ukazatelem, na který má nezaměstnanost vliv, je hrubý domácí produkt daného státu. Tím se zabýval americký ekonom Arthur M. Okuna (1928-1980), výstupem jeho práce byl Okunův zákon. Okunův zákon vyjadřuje negativní vzájemný vztah koeficientu poměru produktu a míry nezaměstnanosti. Zjednodušeně lze tedy uvést, že Okunův zákon nám vyjadřuje vztah mezi rychlostí ekonomického růstu a mírou nezaměstnanosti. Popisuje, o kolik se ekonomický růst dané země změní, když vzroste, nebo naopak poklesne nezaměstnanost (Sekerka, 2007, str. 282).

Dle Soukupa a spol. (Soukup a spol., 2022, str. 324) je Okunův zákon popsán jako vztah mezi mírou nezaměstnanosti a produkční mezerou. Při poklesu nezaměstnanosti pod její přirozenou míru dochází k růstu reálného produktu, a to s rychlejším tempem, než k jakému dochází u samotné nezaměstnanosti.

Dalším makroekonomickým ukazatelem, majícím vliv na míru nezaměstnanosti, je míra inflace. Tím se zabýval novozélandský ekonom Alban William Phillips (1914-1975), který na základě empirického výzkumu stanovil nepřímou úměru mezi nižší mírou nezaměstnanosti a vyšší mírou inflace (Sekerka, 2007, str. 290). Dle Soukupa a spol. (2022, str. 310) pokud dosáhne ekonomika přirozené míry nezaměstnanosti, tak je míra inflace rovna nule. Pokud se míra nezaměstnanosti snižuje, tak míra inflace roste.

Dle výše uvedeného je možné konstatovat, že nezaměstnanost má značný vliv na hrubý domácí produkt země, potažmo její produktivitu, přičemž tento vztah je nepřímý úměrný. Zároveň pokud míra nezaměstnanosti klesá, roste míra inflace. Klesá-li nezaměstnanost, stoupá hrubý domácí produkt, ale taktéž stoupá míra inflace. Toto je důkazem skutečnosti, že nezaměstnanost ovlivňuje a je ovlivňována dalšími makroekonomickými ukazateli, a proto je vhodné ji sledovat.

3.5 Politika zaměstnanosti

Aktivní politika zaměstnanosti je z velké většiny zaměřena a směřována k ohroženým skupinám lidí, mezi které patří, mimo jiných, uchazeči o zaměstnání starší 50 let, či naopak uchazeči o zaměstnání po ukončení studií, lidi zapojující se do pracovního procesu po mateřské nebo rodičovské dovolené, osoby zdravotně postižené. Jejím hlavním cílem je co nejefektivnější začlenění nezaměstnaných osob do pracovního procesu. Za tímto účelem

vznikly Úřady práce české republiky, jejichž zřizovatelem je Ministerstvo práce a sociálních věcí.

Aktivní politika zaměstnanosti je zaštitěna zákonem číslo 435/2004 Sb. o zaměstnanosti, ve spojení s vyhláškou číslo 518/2004 Sb., vydané Ministerstvem práce a sociálních věcí. Mezi tyto nástroje se, mimo jiných, řadí rekvalifikace, vytváření účelných pracovních míst, poskytování příspěvků na dojíždění do zaměstnání, zřízení pracovního místa pro osoby zdravotně postižené, aj.

Pasivní politika zaměstnanosti je prioritně zaměřena na snížení ekonomických dopadů vyplývajících z nezaměstnanosti vůči hospodářství České republiky, s tímto je úzce spjaté zajištění nového zaměstnání pro nezaměstnané. Dalším cílem pasivní politiky zaměstnanosti je zabezpečení vyplácení různých forem podpor. V současnosti je pasivní politika na ústupu, a to z důvodu existence značně rozšířených možností spojených s aktivní politikou zaměstnanosti (Hřebík, 2008, str. 167).

V důsledku dlouhodobé a přetrvávající nezaměstnanosti se toto dále promítá do fungování a financování státu, může tedy dojít ke zvyšujícímu se schodku státního rozpočtu. Toto je ovlivněno několika faktory na sebe navazujícími, a to vyplácením podpory v nezaměstnanosti a financováním chodu úřadu práce, který má zvýšené finanční náklady spojené s aktivní politikou zaměstnanosti. Dále dochází ke snížení příjmu státního rozpočtu plynoucího z daní, jelikož obyvatelstvo ztrácí daně z příjmu, které by v opačném případě byly placeny při zaměstnání. Taktéž dochází k nižšímu výběru daní nepřímých, a to zejména daně z přidané hodnoty a daně spotřební, z důvodu snížení celkového důchodu rodin zasažených nezaměstnaností. Na toto navazuje rovněž nižší zájem o nákup takového množství zboží a služeb jako v době jejich plné zaměstnanosti (Jurečka, 2013, str. 148).

Další dopady, které je možné sledovat ve společnosti, jsou zaměřeny na sociální sféru, dochází k degradaci lidského kapitálu, k sociální izolaci, nárůstu kriminality, posléze ke zhoršení psychického i fyzického stavu jedince a celkově ke ztrátě vlastní sebeúcty. Výše uvedené se opět promítá do fungování státu jako celku, a to z důvodu nutnosti vynaložení finančních nákladů na řešení sociálních situací (kriminalita, zdravotnictví, závislosti atd.), (Jurečka, 2013, str. 149).

Pernica a Ševčík (2012, str. 61) shrnuli výše popsané do kategorií dopadu nezaměstnanosti, a to jako ekonomický dopad a sociální dopad. Ekonomický dopad popisují jako projev

plýtvání zdroji, ekonomika nedosahuje úrovně produkce jako v období, kdy je nezaměstnanost na nižší úrovni, a dochází tak ke ztrátám a mrhání zdroji. Sociální dopad je specifikován z pohledu zdravotnictví, dochází ke zvýšenému výskytu chorob srdečních a závislostem. Taktéž dle autorů má dlouhodobá nezaměstnanost negativní dopad na statistiky sebevražd ve společnosti.

Jako pozitivní stránku nezaměstnanosti, pokud tato nepřetrvává po delší dobu a není ve vysokých hodnotách, lze považovat optimální alokaci zdrojů v ekonomice. V tomto případě dochází k situaci, kdy si nezaměstnaní hledají zaměstnání, které jim, z jejich preferovaných hledisek, vyhovuje nejvíce, a to ať už se jedná o pracovní zaměření, výši mzdy nebo např. místo výkonu zaměstnání. V tomto případě si následně zaměstnaná osoba nového pracovního místa více váží, poskytuje vyšší pracovní výsledky a snaží se si svou pracovní pozici udržet (Jurečka, 2013, str. 149-150).

4 Charakteristiky krajů České republiky

Pro účely této bakalářské práce je potřeba nejdříve představit jednotlivé kraje České republiky v kontextu práce a makroekonomických ukazatelů, především nezaměstnanosti. Jsou zde popsány a charakterizovány jednotlivé kraje České republiky a dále vytvořeny tabulky prezentující počet obyvatel, ukazatel podílu nezaměstnaných osob a průměrnou hrubou mzdu v kraji.

Česká republika je rozdělena do 14 krajů, v rámci členění Evropské unie Nomenclature of Units for Territorial Statistics III – NUTS III, které jsou tzv. vyšší územně správní celky a byly zřízeny dne 1. 1. 2000 na základě Ústavního zákona o vytvoření vyšších územních samosprávních celků. Na území České republiky jsou tyto vyšší územně samosprávné celky:

1. Hlavní město Praha, vymezený územím hlavního města Prahy;
2. Středočeský kraj se sídlem v Praze, vymezený územím okresů Benešov, Beroun, Kladno, Kolín, Kutná Hora, Mělník, Mladá Boleslav, Nymburk, Praha-východ, Praha-západ, Příbram a Rakovník;
3. Jihočeský kraj se sídlem v Českých Budějovicích, vymezený územím okresů České Budějovice, Český Krumlov, Jindřichův Hradec, Písek, Prachatice, Strakonice a Tábor;
4. Plzeňský kraj se sídlem v Plzni, vymezený územím okresů Domažlice, Klatovy, Plzeň-město, Plzeň-jih, Plzeň-sever, Rokycany a Tachov;
5. Karlovarský kraj se sídlem v Karlových Varech, vymezený územím okresů Cheb, Karlovy Vary a Sokolov;
6. Ústecký kraj se sídlem v Ústí nad Labem, vymezený územím okresů Děčín, Chomutov, Litoměřice, Louny, Most, Teplice a Ústí nad Labem;
7. Liberecký kraj se sídlem v Liberci, vymezený územím okresů Česká Lípa, Jablonec nad Nisou, Liberec a Semily;
8. Královéhradecký kraj se sídlem v Hradci Králové, vymezený územím okresů Hradec Králové, Jičín, Náchod, Rychnov nad Kněžnou a Trutnov;
9. Pardubický kraj se sídlem v Pardubicích, vymezený územím okresů Chrudim, Pardubice, Svitavy a Ústí nad Orlicí;
10. Kraj Vysočina se sídlem v Jihlavě, vymezený územím okresů Havlíčkův Brod, Jihlava, Pelhřimov, Třebíč a Žďár nad Sázavou;

11. Jihomoravský kraj se sídlem v Brně, vymezený územím okresů Blansko, Brno-město, Brno-venkov, Břeclav, Hodonín, Vyškov a Znojmo;
12. Olomoucký kraj se sídlem v Olomouci, vymezený územím okresů Jeseník, Olomouc, Prostějov, Přerov a Šumperk;
13. Moravskoslezský kraj se sídlem v Ostravě, vymezený územím okresů Bruntál, Frýdek-Místek, Karviná, Nový Jičín, Opava a Ostrava-město;
14. Zlínský kraj se sídlem ve Zlíně, vymezený územím okresů Kroměříž, Uherské Hradiště, Vsetín a Zlín.

4.1 Geografické uspořádání krajů

V následující podkapitole si představíme jednotlivé kraje z pohledu jejich geografického rozložení v rámci České republiky.

Obrázek č. 1: Geografické uspořádání krajů ČR

Zdroj: Vlastní zpracování s použitím mapových podkladů z www.maps-czech-republic.com

4.2 Hlavní město Praha

Tabulka č. 1: Základní charakteristika hl. města Prahy

Počet obyvatel	1 281 219
Průměrná hrubá mzda	48 848 Kč
Podíl nezaměstnaných	3,04 %

Zdroj: Vlastní zpracování na základě ČSÚ (2022)

Hlavní město Praha je specifickým krajem umístěným v samém středu České republiky, svou rozlohou 496 km² je krajem nejmenším, ale s ohledem na počet obyvatel činícím k 30. 9. 2022 1 281 219 je krajem s nejvyšší hustotou zalidnění. Hlavní město Praha je statutárním městem, které je samostatně spravováno zastupitelstvem. Je členěno na 22 správních obvodů, ve kterých je 57 městských částí. Průměrný věk obyvatel Prahy činí 42,3 let.

Po ekonomické stránce je pracovní síla pro hlavní město tvořena obyvateli Středočeského kraje, kteří tvoří tzv. přidanou hodnotu. V Hlavním městě Praze jsou dále umístěna sídla poboček nadnárodních společností, sídla centrálních orgánů veřejného sektoru, sídla orgánů privátního sektoru, jakož i ekonomické subjekty působící v Praze. Na území kraje se nenachází žádné nerostné bohatství České republiky, s tím úzce souvisí ekonomické zaměření kraje. V hlavním městě je významné zastoupení stavebnictví, cestovního ruchu, dopravy a dalších služeb. Výrazným ekonomickým subjektem v hlavním městě jsou centrální sídla vysokých škol a zdravotnická zařízení, a to s přesahem do celorepublikové působnosti.

Nezaměstnanost v hlavním městě se stejně jako ve Středočeském kraji pohybuje v podprůměrných hodnotách oproti zbytku České republiky. K 31. 12. 2022 činila výše nezaměstnaných osob 3,04 %. Na celkovém hrubém domácím produktu České republiky se Hlavní město Praha podílela 27,1 %, přičemž hrubý domácí produkt na jednoho obyvatele byl 221,4 % průměrné úrovně hrubého domácího produktu na jednoho obyvatele České republiky. Z výše uvedeného plyne, že v rámci České republiky Hlavní město Praha převyšuje ostatní kraje, a to jak hrubým domácím produktem, kterým se podílí na hrubém domácím produktu celé republiky, tak hrubým domácím produktem na jednoho obyvatele, který je, oproti Jihomoravskému kraji, jenž má druhou nejvyšší hodnotu sledovaného ukazatele, cca dvounásobný.

4.3 Středočeský kraj

Tabulka č. 2: Základní charakteristiky Středočeského kraje

Počet obyvatel	1 396 268
Průměrná hrubá mzda	39 716 Kč
Podíl nezaměstnaných osob	3,23 %

Zdroj: Vlastní zpracování na základě ČSÚ (2022)

Středočeský kraj se rozkládá uprostřed Čech, svou velikostí, počtem obcí a počtem obyvatel je největším krajem republiky. Rozloha činí 10 928 km², což je 14 % z celkového území České republiky a je tak cca dvakrát větší, než je průměrná rozloha ostatních 13 krajů. Území kraje je rozděleno na 12 okresů a 26 správních obvodů obcí s rozšířenou působností. Ve středočeském kraji k 30. 9. 2022 žilo 1 396 268 obyvatel a jedná se tedy o nejlidnatější kraj České republiky. Okresy Středočeského kraje přímo sousedící s Prahou mají s touto intenzivní sociální i ekonomické vazby a v jistém slova smyslu tvoří její metropolitní zázemí. S průměrným věkem obyvatel 41,4 let se tento kraj řadí mezi nejmladší region České republiky.

Pro hlavní město Prahu je středočeský kraj významným zdrojem pracovních sil, působí doplňkově pro pražský průmysl, je hlavním dodavatel potravin a taktéž Praze poskytuje svůj rekreační a odpočinkový potenciál. V kraji je rozvinutá průmyslová výroba, a to odvětví strojírenské, chemické a potravinářské. Za zmínku stojí podniky celostátního významu se zaměřením na automobilovou výrobu: ŠKODA AUTO a.s. Mladá Boleslav v TPCA Czech, s.r.o. Kolín. Zemědělská výroba je v kraji zastoupena převážně rostlinnou výrobou, pěstováním pšenice, cukrové řepy a ječmene, v některých příměstských částech se daří pěstování květin, ovoce a zeleniny.

Nezaměstnanost se v kraji drží oproti celorepublikovému průměru na nižší úrovni, s existujícími rozdíly v nezaměstnanosti v samotném kraji, přičemž tyto jsou ovlivněny situováním kraje s centrálně umístěným hlavním městem. Ekonomická aktivita obyvatel středočeského kraje je po hlavním městě druhá nejvyšší v České republice, opět z důvodu umístění hlavního města. Hrubý domácí produkt na obyvatele v roce 2021 činil 86,6 % průměrné úrovně hrubého domácího produktu na obyvatele České republiky. Tato hodnota zařadila kraj na čtvrté místo.

4.4 Jihočeský kraj

Tabulka č. 3: Základní charakteristika Jihočeského kraje

Počet obyvatel	637 264
Průměrná hrubá mzda	35 628 Kč
Podíl nezaměstnaných	2,98 %

Zdroj: Vlastní zpracování na základě ČSÚ (2022)

Jihočeský kraj se rozprostírá na ploše 10 058 km², což představuje 13% podíl z celkového území republiky. Kraj je rozdělen na 7 okresů a na 17 správních obvodů obcí s rozšířenou působností. Počet obyvatel v kraji k 30. 9. 2022 činil 637 267 s průměrným věkem 42,6 let.

Území Jihočeského kraje lze charakterizovat jako území, na kterém se nenacházejí žádné zdroje energetických surovin. Z toho se taktéž odvíjí hospodářství kraje, které je spíše rekreačního charakteru než průmyslové oblasti. Průmyslová výroba je v kraji soustředěna do českobudějovické aglomerace, kdy se jedná převážně o stavební podniky zajišťující práce na inženýrských stavbách. Zásadní význam má kraj co se týče energetické důležitosti v rámci České republiky, a to s ohledem na umístění jaderné elektrárny Temelín. Zemědělství je v Jihočeském kraji zastoupeno pěstováním obilovin, olejnin, pícnin a produkcí brambor. V živočišné výrobě se chovatele zaměřují na chov skotu, drůbeže, vodní drůbeže. V kraji se dále nachází cca 25 000 ha vodních ploch využívaných pro chov ryb, který činí 1/2 produkce z celkového chovu ryb na území České republiky.

Nezaměstnanost v Jihočeském kraji ke dni 31. 12. 2022 dosahovala hodnoty 2,98 %, a tak se z dlouhodobého hlediska kraj řadí mezi kraje s nejnižší mírou nezaměstnanosti v České republice. Na celkovém hrubém domácím produktu České republiky se kraj podílel 5 %, kdy hrubý domácí produkt na jednoho obyvatele byl ve výši 79,4 % průměrné úrovně hrubého domácího produktu na obyvatele Čech.

4.5 Plzeňský kraj

Tabulka č. 4: Základní charakteristika Plzeňského kraje

Počet obyvatel	580 212
Průměrná hrubá mzda	37 315 Kč
Podíl nezaměstnaných	2,94 %

Zdroj: Vlastní zpracování na základě ČSÚ (2022)

Celková rozloha kraje činí 7 649 km², jedná se tedy o kraj nejrozlehlejší. Území Plzeňského kraje, po rozdělení s krajem Karlovarským, je rozděleno na 7 okresů a dále na 15 správních obvodů obcí s rozšířenou působností. Počet obyvatel v kraji k 30. 9. 2022 činil 580 212 s průměrným věkem 43,1 let.

Z ekonomického a hospodářského pohledu je v kraji významně zastoupen potravinářský průmysl, a to zejména pivovarnictví, výroba lihovin a vín. Toto odvětví, mimo jiných, zastupují společnosti Plzeňský Prazdroj a.s. STOCK Plzeň-Božkov s.r.o. a BOHEMIA

SEKT s.r.o. Průmyslová odvětví jsou v kraji spojována se společností Škoda, a tedy se strojírenským průmyslem se širokým záběrem od těžkých obráběcích strojů až po sortiment pro klasickou či jadernou energetiku a petrochemii. Dále je průmysl zastoupen společnostmi DIOSS Nýřany a.s., OKULA Nýrsko a.s. a LASSELSBERGER, s.r.o. Nedílnou součástí Plzeňského kraje, co se týče ekonomiky, jsou i mezinárodní společnosti, vyrábějící produkty el. charakteru, např. Panasonic AVC Networks Czech s.r.o., MD Elektronik s.r.o. Výše uvedené společnosti se značnou měrou podílejí na zaměstnanosti v daném kraji.

Nezaměstnanosti v Karlovarském kraji ke dni 31. 12. 2022 činila 2,94 %. Na celkovém hrubém domácím produktu České republiky se kraj podílel 4,9 %, kdy hrubý domácí produkt na jednoho obyvatele byl ve výši 88,3 % průměrné úrovně hrubého domácího produktu na obyvatele České republiky.

4.6 Karlovarský kraj

Tabulka č. 5: Základní charakteristiky Karlovarského kraje

Počet obyvatel	282 514
Průměrná hrubá mzda	34 107 Kč
Podíl nezaměstnaných	4,24 %

Zdroj: Vlastní zpracování na základě ČSÚ (2022)

Karlovarský kraj spolu v krajem Ústeckým tvoří region soudružnosti Severozápad. Rozloha kraje činí 3 310 km², tedy 4,2 % rozlohy České republiky. Území kraje je rozděleno na 3 okresy a 7 správních obvodů obcí s rozšířenou působností. Počet obyvatel v Karlovarském kraji k 30. 9. 2022 činil 282 514 s průměrným věkem 43,6 let.

Karlovarský kraj je v rámci krajů České republiky specifický svým zaměřením na lázeňství, na jeho území se nacházejí nejznámější české lázně, a to např. Karlovy Vary, Mariánské Lázně či Lázně Kynžvart. Většina hospodářství kraje je úzce spjata s cestovním ruchem, minerálními prameny a výrobou sklářských produktů. Nejvýznamnější vřídlem minerální vody je Mattoni. Dále je kraj proslulý výrobou bylinného likéru Becherovka, uměním sklářů Moser, výrobou růžového porcelánu v městě Chodov a mino jiné i lázeňskými oplatkami.

Nezaměstnanost v kraji činila k 31. 12. 2022 4,24 %. Hrubý domácí produkt na jednoho obyvatele v roce 2021 činil 59,5 % průměrné úrovně hrubého domácího produktu na obyvatele České republiky, tato hodnota zařadila kraj na třinácté místo. Karlovarský kraj se

na tvorbě hrubého domácího produktu podílel 1,6 %, což je nejnižší hladina v mezikrajovém srovnání.

4.7 Ústecký kraj

Tabulka č. 6: Základní charakteristika Ústeckého kraje

Počet obyvatel	796 842
Průměrná hrubá mzda	36 302 Kč
Podíl nezaměstnaných	5,54 %

Zdroj: Vlastní zpracování na základě ČSÚ (2022)

Rozloha kraje činí 5 339 km², tedy 6,8 % rozlohy České republiky. Území Ústeckého kraje je rozděleno na 7 okresů a 16 správních obvodů obcí s rozšířenou působností. Počet obyvatel v Ústeckém kraji k 30. 9. 2022 činil 796 842 s průměrným věkem 42,7 let.

Ústecký kraj je možno dle hospodářského významu rozdělit na čtyři diametrálně rozdílné oblasti. Jedná se o oblast Podkrušnohoří, ve které je vysoce rozvinutá průmyslová výroba se zaměřením na energetiku, těžbu uhlí, strojírenství, chemický a sklářský průmysl. Dále se jedná o oblast Litoměřicka a Lounska, která je charakteristická svou zemědělskou výrobou zaměřenou na pěstování chmele a zeleniny. Taktéž se v této oblasti, a to zejména v Polabí a Poohří, nacházejí ovocnářské oblasti. Jako třetí oblast lze stanovit řídké osídlené horské pásmo Krušných hor se značně omezenými hospodářskými aktivitami. Poslední část možného rozdělení kraje je oblast Děčínska a Šluknovska, zde se nejedná ani o oblast průmyslovou, ani o oblast zemědělskou. Zejména oblast Šluknovska je typická špatně dostupným pohraničním periferním územím. K nejvýznamnějším zaměstnavatelům v kraji patří Mostecká uhelná společnost, Severočeské doly, Chemopetrol Litvínov a Krajská zdravotní a.s. sdružující krajské nemocnice.

Nezaměstnanost v Ústeckém kraji se k 31. 12. 2022 pohybovala na úrovni 5,54 %, ta je v dlouhodobém celorepublikovém srovnání jedna z nejvyšších. Značný vliv na nezaměstnanost v kraji měla celková restrukturalizace podniků a s tím spojený útlum výroby, značný pokles těžby hnědého uhlí a omezení zemědělské výroby. Výše uvedené na druhou stranu vedlo ke zlepšení životních podmínek obyvatel kraje, a to zejména z hlediska životního prostředí a kvality ovzduší. Hrubý domácí produkt na jednoho obyvatele v roce 2021 činil 69,3 % průměrné úrovně hrubého domácího produktu na obyvatele České

republiky, tato hodnota zařadila kraj na třinácté místo. Ústecký kraj se na tvorbě hrubého domácího produktu podílel 5,3 %.

4.8 Liberecký kraj

Tabulka č. 7: Základní charakteristika Libereckého kraje

Počet obyvatel	437 057
Průměrná hrubá mzda	35 911 Kč
Podíl nezaměstnaných	3,97 %

Zdroj: Vlastní zpracování na základě ČSÚ (2022)

Svou rozlohou čítající 3 163 km² zabírá z celkové rozlohy České republiky 4 %, což z něj činí kraj nejmenší. Území Libereckého kraje je rozděleno na 4 okresy a dále na 10 správních obvodů obcí s rozšířenou působností. Počet obyvatel v Libereckém kraji k 30. 9. 2022 činil 437 057 s průměrným věkem 42,7 let.

Hospodářství Libereckého kraje je z větší části průmyslového charakteru s okrajovým zaměřením na zemědělství. Nezanedbatelnou součástí ekonomiky kraje je taktéž cestovní ruch. Průmyslové odvětví textilní, které bylo v dané lokalitě považováno za tradiční, postupem času ztratilo své výsadní postavení, taktéž byl oslaben průmysl se zaměřením na výrobu skla a bižuterie, z větší části se vše událo v důsledku hospodářské recese, tedy koncem roku 2008. Dále se v kraji nachází zpracovatelský průmysl zaměřený na výrobu pryžových a plastových součástí do automobilů. Zemědělství je zaměřené na pěstování obilovin a píce, na toto volně navazuje chov skotu. Nejdůležitějšími zaměstnavateli v daném kraji jsou např. Johnson Controls automobilové součástky k. s., KZ a.s. Liberecká nemocnice, Diamo s.p. či Preciosa a.s.

Hladina nezaměstnanosti ke dni 31. 12. 2022 v Libereckém kraji činila 3,97 %. Na celkovém hrubém domácím produktu České republiky se Liberecký kraj podílel 3,1 %, kdy hrubý domácí produkt na jednoho obyvatele byl ve výši 73,9 % průměrné úrovně hrubého domácího produktu na obyvatele České republiky.

4.9 Královéhradecký kraj

Tabulka č. 8: Základní charakteristika Královéhradeckého kraje

Počet obyvatel	542 163
Průměrná hrubá mzda	36 912 Kč
Podíl nezaměstnaných	3,10 %

Zdroj: Vlastní zpracování na základě ČSÚ (2022)

Je jednou z jednotek regionu soudružnosti Severovýchod, a to společně s krajem Libereckým a Pardubickým. Rozloha kraje je 4 759 km². Kraj se člení na 5 okresů a 15 správních obvodů obcí s rozšířenou působností s celkovým počtem obyvatel k 31. 12. 2021 542 163. Průměrný věk obyvatel v roce 2021 činil v kraji 43,6 let.

Kraj Královéhradecký lze popsat jako kraj smíšeného zemědělsko-průmyslového charakteru s nadmíru rozvinutým cestovním ruchem. Cestovní ruch je soustředěn v oblasti Krkonošského národního parku, nejcenější lokality národního parku jsou situovány právě tomto kraji. Zemědělství, převážně rostlinná výroba, je soustředěno především v Polabí a zaměřeno na pěstování obilovin, kukuřice, řepky, dále pak ovocnářství a pěstování zeleniny. Živočišná výroba je v kraji zastoupena chovem prasat a skotu. Průmyslové oblasti jsou situovány do okolí městských aglomerací a převládá průmysl zpracovatelský, zaměřený na automobilový průmysl a výroba textilní.

Hrubý domácí produkt na jednoho obyvatele v Královéhradeckém kraji v roce 2021 činil 91,5 % průměrné úrovně hrubého domácího produktu na obyvatele České republiky, kdy na celkové tvorbě hrubého domácího produktu se kraj podílel v 4,7 %. Nezaměstnanost v kraji dosahovala ke konci roku 2022 hodnoty 3,1 %.

4.10 Pardubický kraj

Tabulka č. 9: Základní charakteristika Pardubického kraje

Počet obyvatel	515 036
Průměrná hrubá mzda	34 823 Kč
Podíl nezaměstnaných	2,86 %

Zdroj: Vlastní zpracování na základě ČSÚ (2022)

Společně s krajem Libereckým a Královéhradeckým tvoří region soudružnosti Severovýchod. Pardubický kraj je rozdělen na 4 okresy a 15 správních obvodů obcí s

rozšířenou působností s celkovou rozlohou 4 519 km². Na území kraje bylo k 31. 12. 2021 evidováno 515 036 obyvatel s průměrným věkem 42,8 let.

Z hospodářského hlediska je v Pardubickém kraji rozšířen chemický průmysl, který má značný podíl na celorepublikové produkci, hlavní součástí tohoto průmyslu je společnost Explosia a.s. (výrobce plastické trhavy semtex). Dále je v kraji zastoupen průmysl strojírenský, oděvní a textilní. Potravinářský průmysl je, mimo jiné, zastoupen výrobou Pardubického perníku. Rostlinná výroba je soustředěna do oblasti Chrudimska a zaměřena na pěstování kukuřice, obilovin a řepy, dále je pěstována zelenina a v zanedbatelném množství chmel a víno. Živočišná výroba je zaměřena na chov prasat, skotu a koz.

K 31. 12. 2022 dosahovala míra nezaměstnanosti hodnoty 2,86 %, což kraj řadí mezi kraje s jednou z nejnižších nezaměstnaností v rámci České republiky. V roce 2021 kraj vykazoval vyšší hrubého domácího produktu na jednoho obyvatele v hodnotě 79,4 % průměrné úrovně hrubého domácího produktu na obyvatele České republiky. 3,9 % se kraj Pardubický podílel na hrubém domácím produktu České republiky.

4.11 Kraj Vysočina

Tabulka č. 10: Základní charakteristika kraje Vysočina

Počet obyvatel	504 198
Průměrná hrubá mzda	36 072 Kč
Podíl nezaměstnaných	3,08 %

Zdroj: Vlastní zpracování na základě ČSÚ (2022)

S krajem Jihomoravským tvoří kraj Vysočina region soudružnosti. Kraj Vysočina je, co do rozlohy, krajem v rámci České republiky nadprůměrným s hodnotou 6 800 km². Kraj je administrativně rozdělen na 5 okresů a 15 správních obvodů obcí s rozšířenou působností. Počet obyvatel v kraji k 30. 9. 2022 činil 504 198 s průměrným věkem 41,6 let.

Kraj Vysočina je převážně zemědělského charakteru s průmyslovými centry nacházejícími se v blízkosti větších měst, a to z důvodu dobré dopravní obslužnosti. Průmysl je zaměřen na odvětví strojírenské a kovodělné, dřevozpracující, potravinářské a energetiku. V zemědělství se většina velkých zemědělských podniků snaží kombinovat živočišnou výrobu s rostlinou, menší společnosti se specializují na určitý druh produkce. V zemědělství převládá pěstování obilovin a brambor. Chovatelství je zaměřeno na chov skotu a produkty s tímto souvisejícími (např. maso, mléko).

Výše nezaměstnanosti ke dni 31. 12. 2022 dosahovala hodnoty 3,8 %. Na celkovém hrubém domácím produktu České republiky se kraj podílel 4 %, kdy hrubý domácí produkt na jednoho obyvatele byl ve výši 80,6 % průměrné úrovně hrubého domácího produktu na obyvatele České republiky.

4.12 Kraj Jihomoravský

Tabulka č. 11: Základní charakteristika Jihomoravského kraje

Počet obyvatel	1 186 151
Průměrná hrubá mzda	38 502 Kč
Podíl nezaměstnaných	4,36 %

Zdroj: Vlastní zpracování na základě ČSÚ (2022)

Jihomoravský kraj lze pro jeho polohu považovat za křižovatku Evropy. Kraj je rozdělen na 7 okresů a 21 správních obvodů obcí s rozšířenou působností. V Jihomoravském kraji bylo k 30. 9. 2022 evidováno 1 186 151 s průměrným věkem 42,7 let. Rozloha kraje činí 7 188 km², což z něj činí jeden z největších krajů v republice.

Po ekonomické stránce lze kraj rozdělit na dvě části, a to průmyslovou oblast soustředěnou kolem Brna se zaměřením na zpracovatelský průmysl, a sektor služeb – obchod, doprava, stravování a ubytování. V jižní části kraje Jihomoravského se nachází zemědělská oblast, která se specializuje na vinařství, ovocnářství a zelinářství. Dále se ze zemědělských plodin pěstuje řepka, obiloviny a kukuřice na siláž. Živočišná výroba je v kraji zastoupena chovem prasat a drůbeže.

V Jihomoravském kraji se ke dni 31. 12. 2022 výše nezaměstnanosti pohybovala na hranici 4,36 %. Na celkovém hrubém domácím produktu České republiky se kraj podílel 10,8 %, hrubý domácí produkt na jednoho obyvatele byl 98,5 % průměrné úrovně.

4.13 Olomoucký kraj

Tabulka č. 12: Základní charakteristika Olomouckého kraje

Počet obyvatel	622 485
Průměrná hrubá mzda	35 415 Kč
Podíl nezaměstnaných	3,63 %

Zdroj: Vlastní zpracování na základě ČSÚ (2022)

Celková rozloha kraje činí 5 271 km². Administrativně je kraj rozdělen na 5 okresů a 13 správních obvodů obcí s rozšířenou působností, ve kterých k 30. 9. 2022 žilo celkem 622

930 obyvatel s průměrným věkem 43,3 let. Společně s krajem Zlínským tvoří region soudružnosti Střední Morava.

Olomoucký kraj se řadí mezi oblasti průmyslové s rozvinutými službami, centrální část směrem do jižních částí kraje patří do oblasti s rozvinutým zemědělstvím. V rámci České republiky se jedná o nejvyšší pěstovaný výnos, co se týče technické cukrovky, pšenice a ječmene. Na zemědělskou výrobu volně navazují potravinářské podniky. Z průmyslového odvětví se na přední příčky řadí výroba strojů a zařízení, průmysl optiky a elektrických zařízení.

Nezaměstnanost v Olomouckém kraji k 31. 12. 2022 dosahovala hodnoty 3,63 %. Hrubý domácí produkt na jednoho obyvatele v roce 2021 dosahoval hodnoty 79,4 % průměrné úrovně hrubého domácího produktu na obyvatele České republiky. Olomoucký kraj se na tvorbě hrubého domácího produktu podílel 4,7 %.

4.14 Moravskoslezský kraj

Tabulka č. 13: Základní charakteristika Moravskoslezského kraje

Počet obyvatel	1 173 771
Průměrná hrubá mzda	35 599 Kč
Podíl nezaměstnaných	5,12 %

Zdroj: Vlastní zpracování na základě ČSÚ (2022)

Na severovýchodě České republiky leží kraj Moravskoslezský, který se tímto stává nejokrajovější částí naší země. Celková rozloha kraje je 5 431 km² a je rozdělena na 6 okresů a 22 správních obvodů obcí s rozšířenou působností. Počet obyvatel žijících v kraji k 31. 12. 2022 činil 1 173 771, což zařadil kraj na třetí místo v porovnání krajů České republiky. Průměrný věk obyvatel činil ke konci roku 2021 43,3 let.

Po ekonomické stránce se Moravskoslezský kraj, a to již od 19. století, řadí mezi hlavní průmyslové regiony, a to jak v České republice, tak v rámci střední Evropy. Za nejdůležitější průmyslovou oblast v kraji je považována ostravsko-karvinská průmyslová a těžební pánev, ve které docházelo a stále, i přes značný útlum, dochází k dobývání nerostného bohatství. V kraji je soustředěna veškerá produkce kvalitního černého koksovateľného uhlí České republiky. Dále se v kraji nachází průmyslové závody zaměřené na chemický a farmaceutický průmysl a na výrobu a rozvod elektřiny, plynu a vody. Výše uvedená těžební činnost se značnou měrou podílela na zhoršeném životním prostředí v Moravskoslezském

kraji, ale s postupným zaváděním moderních technologií výroby, s investicemi do ekologických opatření a poklesem výroby se daří tento stav zlepšovat. V rámci České republiky se i přes veškeré úsilí kraj řadí mezi oblast s nejvíce poškozeným životním prostředím.

Hrubý domácí produkt na jednoho obyvatele v Moravskoslezském kraji v roce 2021 činil 79,5 % průměrné úrovně hrubého domácího produktu na obyvatele České republiky. Moravskoslezský kraj se na tvorbě hrubého domácího produktu podílel hodnotou 8,9 %.

4.15 Zlínský kraj

Tabulka č. 14: Základní charakteristika Zlínského kraje

Počet obyvatel	571 757
Průměrná hrubá mzda	35 054 Kč
Podíl nezaměstnaných	2,89 %

Zdroj: Vlastní zpracování na základě ČSÚ (2022)

Zlínský kraj o rozloze 3 963 km² je situován na východě České republiky u hranice se Slovenskou republikou. S krajem Olomouckým kraj Zlínský tvoří region soudružnosti Střední Morava. Kraj je rozdělen na 4 okresy a 13 správních obvodů obcí s rozšířenou působností. Počet obyvatel v kraji k 30. 9. 2022 byl 571 757 s průměrným věkem 43,6 let.

Po ekonomické stránce je Zlínský kraj krajem chudším, na jeho území se nenacházejí žádná významná ložiska nerostných surovin, v omezeném množství se na území nachází naleziště zemního plynu a ropy. V kraji převažuje průmysl a jsou zde využívána, s celorepublikovým významem, ložiska cihlářských hlín a štěrkopísků. Dále se zpracovává stavební kámen a těží pískovec. Zemědělství je soustředěno pouze v nížinách, ostatní zemědělské půdy jsou nekvalitní a jsou převážně využívány k pastevectví.

Ve Zlínském kraji se ke dni 31. 12. 2022 výše nezaměstnanosti pohybovala na hranici 2,89 %. Na celkovém hrubém domácím produktu České republiky se kraj podílel hodnotou 4,6 %, kdy hrubý domácí produkt na jednoho obyvatele byl ve výši 84,9 % průměrné úrovně hrubého domácího produktu na obyvatele České republiky.

5 Visegrádská spolupráce

V následující kapitole je stručně představena historie vzniku Visegrádské čtyřky společně s důvody vzniku visegrádské spolupráce ve střední Evropě. Zároveň je zde poskytnut pohled na základní makroekonomické ukazatele států Visegrádské čtyřky s tím, že tyto a další získané informace poslouží pro odůvodnění důležitosti studia nezaměstnanosti ve Visegrádské čtyřce. Nezaměstnanost je jeden ze základních makroekonomických ukazatelů a Visegrádská čtyřka je jednou ze základních aliancí na území současné Evropy.

„Visegrádská čtyřka (V4) je regionální uskupení čtyř středoevropských států: České republiky, Maďarska, Polska a Slovenska. Vznikla v roce 1991 podepsáním deklarace členských států V4 o úzké spolupráci na jejich cestě k evropské integraci. Po přijetí členských států V4 do Evropské unie se skupina zaměřila na prosazování spolupráce a stability v širším regionu Střední Evropy. V rámci Regionálního partnerství spolupracuje V4 s Rakouskem a Slovinskem a v rámci tzv. programu V4+ spolupracuje s dalšími státy střední a východní Evropy.“ (MVČR, 2023)

5.1 Důvody vzniku

„Úkol, před kterým dnes Poláci, Maďaři, Češi a Slováci stojí, nazýváme pracovním „návratem do Evropy“. Chceme-li se tedy takzvaně vrátit do Evropy, musíme se vrátit do Evropy docela jiné než je ta, v níž jsme donedávna žili. Čili: přemýšlet o našem návratu znamená pro nás přemýšlet o celé Evropě, přemýšlet o Evropě budoucnosti. Jsme či nejsme schopni se shodnout na tom, že si nechceme navzájem při našich vstupech do těchto mechanismů překážet či si je dokonce závidět, ale že si k nim chceme naopak navzájem pomáhat? Můžeme se dokonce domluvit na tom, že budeme jeden druhého podporovat na cestě k plnému členství v Radě Evropy? Můžeme se shodnout i na tom, že se budeme navzájem solidárně podporovat i na své nelehké cestě do stále větší blízkosti k Evropským společenstvím? Jsme schopni najít společný postup při řešení našich ekologických, sociálních, kulturních, ekonomických, politických a bezpečnostních problémů? Všechny tyto problémy jsou jakýmsi způsobem vzájemně spjaté a nemůžeme je proto řešit odděleně a každý zvlášť.“ (Havel, 1990).

„Základem intenzivního rozvoje spolupráce tří zemí (v té době ČSFR, Polská republika, Maďarská republika) jsou velmi významné a podobné změny, které v nich probíhají, systém tradičních vztahů vytvořený historickým vývojem, kulturní a duchovní dědictví a společné

kořeny náboženských tradic. Ve všestranné, bohaté kultuře zde žijících národů je obsaženo i základní bohatství evropského duchovního života. Dlouhodobé vzájemné duchovní, kulturní a ekonomické ovlivňování založené na přirozené dějinné evoluci a vyplývající z našeho susedství, může napomáhat této spolupráci.“ (Visegrad group, 2022).

„Dohodnuté stěžejní cíle Visegrádské skupiny:

- V plném smyslu obnovení státní suverenity, demokracie a svobody
- Likvidace všech existujících společenských, ekonomických a duchovních pozůstatků totalitního systému
- Vybudování parlamentní demokracie, moderního právního státu, dodržování lidských práv a základních svobod
- Vytvoření moderního tržního hospodářství
- Plné zapojení do evropského politického, hospodářského, bezpečnostního a právního systému

Praktické kroky k dosažení uvedených cílů:

- Sladit na základě zájmu jednotlivých zemí úsilí sloužící k vytvoření spolupráce a pevných vazeb s evropskými institucemi a provádět konzultace o otázkách týkajících se jejich bezpečnosti.
- Usilovat o vytváření nerušených vztahů mezi jejich občany, institucemi, církvemi i společenskými organizacemi.
- Rozvíjet hospodářskou spolupráci na tržním základě ve prospěch volného pohybu kapitálu a pracovních sil, vzájemně výhodný obchod se zbožím a službami, dále usilovat o to, aby byly vytvořeny příznivé podmínky pro přímou spolupráci mezi podniky a pro zahraniční kapitálové investice sloužící růstu hospodářské efektivity.
- Věnovat mimořádnou pozornost rozvoji dopravní infrastruktury spojující je navzájem i s jinými částmi Evropy, zvláště ve směru sever-jih a dále sladit jejich energetické systémy, jakož i rozvoj telekomunikačních sítí.
- Rozšířit spolupráci v oblasti ekologie.
- Vytvořit odpovídající podmínky pro nerušenou výměnu informací, tiskovin, kulturních statků a hodnot.

- Formovat společným úsilím mnohostrannou spolupráci v zájmu vytváření optimálních podmínek pro plné zajištění práv národnostních menšin žijících na jejich území.
- Přispívat ke vzájemně výhodné spolupráci zainteresovaných územních samosprávných orgánů a k vytváření subregionálních kontaktů.“

Zdroj: Visegrad group (1991)

5.2 Milníky Visegrádské skupiny

15. února 1991: Založení na základě Visegrádské deklarace 15. února 1991.

K jednomu ze zásadních milníků působení Visegrádské skupiny patří 12. březen roku 1999 a s tím spojené přistoupení České republiky, Maďarska a Polska do North Atlantic Treaty Organization (dále jen NATO), jednalo se o první rozšíření NATO od konce studené války. Zároveň se jednalo o bývalé členy Varšavské smlouvy. Slovenská republika do NATO vstoupila k 29. březnu roku 2009 společně s dalšími šesti státy (Natoaktual.cz, 2023).

Dalším důležitým datem byl 1. květen roku 2004, toho dne společně Česká republika, Slovenská republika, Polsko a Maďarsko, tedy kompletní Visegrádská čtyřka, společně s dalšími šesti zeměmi vstoupila do Evropské unie.

Dne 21. prosince roku 2007 se státy Visegrádské čtyřky staly součástí Schengenského prostoru volného pohybu osob a zboží v rámci EU. Téhož dne vstoupilo i dalších pět států EU (European Union, 2023).

5.3 Státy Visegrádské skupiny

Česká republika - je parlamentní demokratickou republikou, hlavou státu je prezident, v čele vlády je premiér. Vznik je datován k 1. 1. 1993 rozdělením Československa na Českou republiku a Slovenskou republiku. Česká republika je rozdělena na 14 krajů, jedním z nich je i hlavní město Praha.

Stěžejním odvětvím hospodářství České republiky byl ve sledovaném období roku 2020 průmysl zastoupený 28,1 %, velkoobchod a maloobchod, doprava a gastronomické odvětví zastoupené v poměru 17,5 % a veřejná správa, vzdělání, zdravotnictví a sociální péče ve výši 16,8 %.

Česka republika do zemí Evropské unie, a to zejména do států přímo sousedících, vyváží 80 % produktů. Dovoz do České republiky je z 73 % realizován z členských států Evropské unie s 11% zastoupením dovozu z Číny.

Tabulka č. 15: Základní ukazatele České republiky

Ukazatel	Hodnota
Počet obyvatel	10 516 707
Rozloha	78 868 km ²
Průměrná hrubá mzda	37 929 Kč/měsíc
HDP na obyvatele v PPS	92
Obecná míra nezaměstnanosti	3,1 %

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ k 01/2023

Slovenská republika - je parlamentní demokratickou republikou, hlavou státu je prezident, výkonnou moc má předseda vlády. Slovenská republika je rozdělena na 8 krajů, které jsou pojmenované podle jejich hlavních měst a od roku 2002 mají přiznanou určitou míru autonomie.

Nejdůležitějším odvětvím hospodářství SR byly v roce 2020 průmysl ve výši 24,1 %, dále velkoobchod a maloobchod, doprava, ubytování, stravování a pohostinství v celkovém procentuálním zastoupení 18,4 %. Veřejná správa, obrana, vzdělání, zdravotnictví a sociální péče je byla zastoupena 16,8 %.

Vyvážené zboží ze 79 % směřuje na trhy zemí Evropské unie (Německo 22 %, ČR 11 %, Polsko 8 %). Vývoz mimo státy Evropské unie je realizován do Spojených států amerických, do Spojeného království a do Číny.

Dovoz zboží je z 80 % realizován ze států Evropské unie s opětovným zastoupením Německa ve výši 20 %, České republiky 18 % a Rakouska 9 %. Ze zemí mimo Evropskou unii je podstatné zmínit Jižní Koreu, Čínu a Rusko.

Tabulka č. 16: Základní ukazatele Slovenska

Ukazatel	Hodnota
Počet obyvatel	5 434 712
Rozloha	49 035 km ²
Průměrná hrubá mzda	1 212 €/měsíc (29 815 Kč)
HDP na obyvatele v PPS	70
Obecná míra nezaměstnanosti	6,4 %

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z Eurostatu k 6/2022

Polská republika - je parlamentní republikou, hlavou státu je prezident, v čele vlády stojí premiér. Ústředním bodem polské správy je rada ministrů. Polská republika je rozdělena na

16 vojvodství, jejichž poloha a rozložení koresponduje s historickým vývojem země. Na úrovni vojvodství má správní pravomoci maršálek, ekvivalent hejtmána v České republice, volený vládou, dále volený regionální sněm a exekutiva volená regionálním sněmem.

Polské hospodářství bylo v roce 2020 zastoupeno z 24,9 % velkoobchodem a maloobchodem, dopravou, ubytováním, stravováním a pohostinstvím, z 24,2 % průmyslem a 15,3 % veřejnou správou, obranou, vzděláním a zdravotní a sociální péčí.

Vývoz a dovoz zboží byl ve sledovaném období obdobný ostatním členským státům Visegrádské čtyřky se značným zastoupením Německa.

Tabulka č. 17: Základní ukazatele Polska

Ukazatel	Hodnota
Počet obyvatel	37 654 247
Rozloha	312 679 km ²
Průměrná hrubá mzda	6 654 Zl/měsíc (34 195 Kč)
HDP na obyvatele v PPS	71
Obecná míra nezaměstnanosti	5,1 %

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z Eurostatu k 6/2022

Maďarsko – je parlamentní republikou, hlavou státu je prezident, v čele vlády stojí ministerský předseda. Maďarsko je rozdělené na 19 žup, přičemž hlavní město Budapešť a dalších 23 měst je také postaveno na úroveň župy.

Maďarské hospodářství se svým procentuálním rozložením koresponduje s rozložením hospodářství České republiky, a to pouze s tím rozdílem, že je více investováno do obrany.

Vývoz činí 78 % se zaměřením na sousední země a se značným vývozem do Německa. Dovoz do Maďarska je realizován ze 71 % z členských států Evropské unie, dále z Číny a z Korejské republiky.

Tabulka č. 18: Vybrané ukazatele Maďarska

Ukazatel	Hodnota
Počet obyvatel	9 689 010
Rozloha	93 011 km ²
Průměrná hrubá mzda	560 830 HUF/měsíc (33 925 Kč)
HDP na obyvatele v PPS	71
Obecná míra nezaměstnanosti	7 %

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z Eurostatu k 6/2022

Jak je patrné z výše uvedených republikových přehledů jednotlivých členských států Visegrádské čtyřky čerpaných ze statistik Evropské unie, jednotlivé státy mají téměř totožné rozložení v důležitých hospodářských odvětvích. Dále je patrné, že když jde o sousední státy, tak většina vývozu a dovozu zboží je realizovaných do Spolkové republiky Německo. Zboží dovážené do krajin Visegrádské čtyřky mimo státy Evropské unie je realizován ve všech případech z Číny s lokálním zastoupením ostatních států.

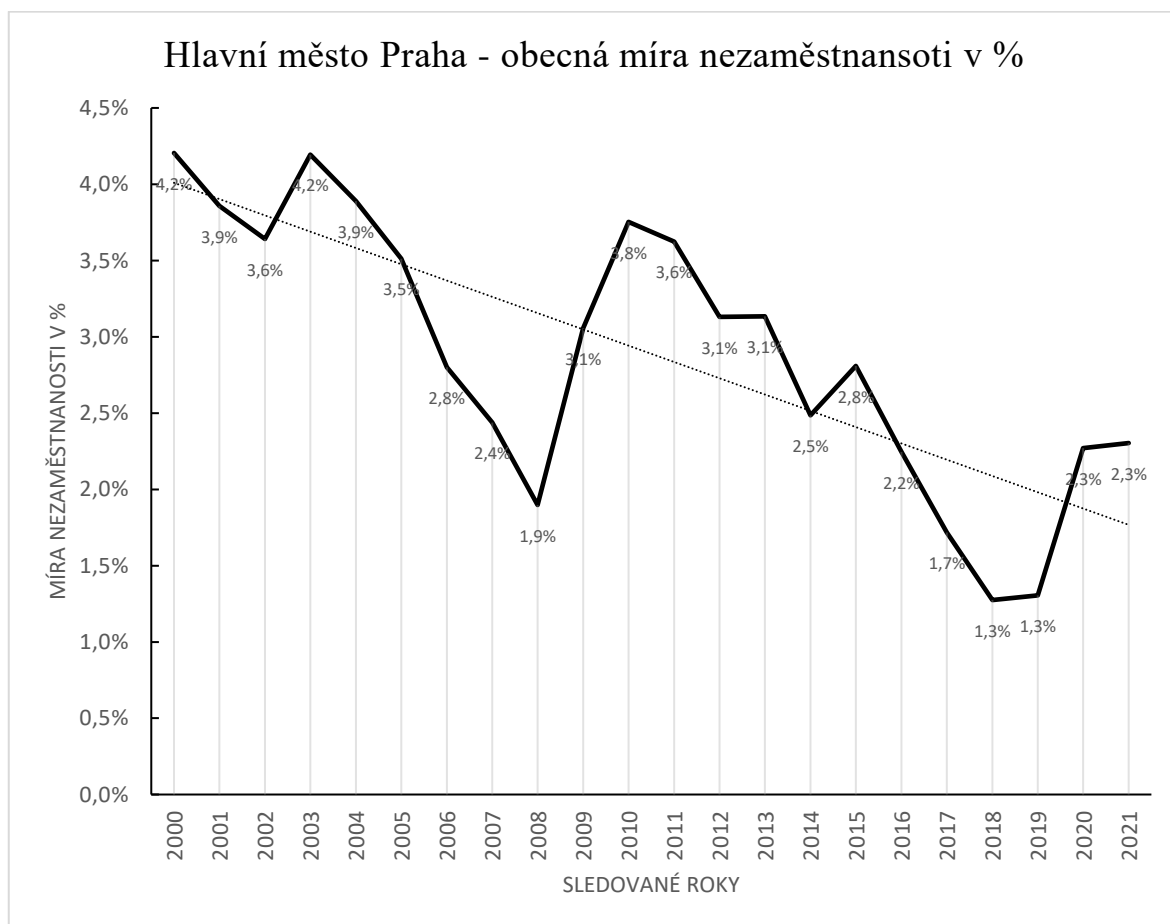
6 Analytická část zaměřující se na kraje České republiky

Vlastní část práce je zaměřena na analýzu vývoje míry nezaměstnanosti v jednotlivých krajích České republiky a následně také v zemích Visegrádské skupiny v předem vymezeném období od roku 2000 do roku 2021.

6.1 Analýza vývoje obecné míry nezaměstnanosti Hlavního města Prahy v letech 2000 až 2021

V grafu číslo 2 je znázorněný vývoj obecné míry nezaměstnanosti pro Hlavní město Prahu v časovém horizontu od roku 2000 do roku 2021. Z grafu číslo 2 je patrný klesající vývoj obecné míry nezaměstnanosti ve sledovaném okrese.

Graf č. 2: Spojnicový graf míry nezaměstnanosti Hlavního města Prahy

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat ČSÚ

Obecná míra nezaměstnanosti v Hlavním městě Praha ve sledovaném období dosahuje nejvýše 4,2 %, a to v roce 2000, což je první rok sledovaného období. Nejnižší hodnota míry nezaměstnanosti byla zaznamenána v roce 2018 a činila 1,27 %. Variační rozpětí, ve kterém

se míra nezaměstnanosti pohybuje je tedy 2,93 procentního bodu. Přes celkovou klesající tendenci však byly ve sledovaném období zaznamenány výkyvy opačným směrem. Mezi lety 2008 až 2010 je zachycen rostoucí trend, po kterém následuje pokles obecné míry nezaměstnanosti až do roku 2018. Od tohoto roku obecná míra nezaměstnanosti opět začala růst. Největší meziroční nárůst obecné míry nezaměstnanosti proběhl z roku 2008 na 2009, a to o 1,16 procentního bodu, což dokazuje hodnota 1. absolutní difference viz příloha č. 19. Taktéž v roce 2008 došlo k výrazné změně ve vývoji obecné míry nezaměstnanosti, z klesající na rostoucí. Největší meziroční pokles byl naměřen z roku 2005 na rok 2006 a jednalo se o pokles ve výši 0,71 procentního bodu, viz příloha č. 19. Druhá difference dosahovala nejvyšší kladné hodnoty, konkrétně hodnoty 1,7 procentního bodu, v roce 2009, což dokládá největší absolutní zrychlení ve vývoji sledovaného ukazatele. Největší absolutní zpomalení, respektive nejmenší hodnota druhé difference byla zjištěna v roce 2021, s hodnotou -0,93 procentního bodu. Největší naměřený relativní přírůstek nastal z roku 2019 na rok 2020 v hodnotě 73,93 %, což znamená že hodnota obecné míry nezaměstnanosti vzrostla o téměř 74 %.

Jedním z klesajících období je období od roku 2003 do roku 2008, kdy obecná míra nezaměstnanosti každoročně v průměru klesala o 14,67 %, což potvrzuje hodnota průměrného koeficientu růstu pro toto období, která je 85,33 % viz příloha 1. Následně přišlo dvouleté období růstu od roku 2008 do roku 2010, z hodnoty 1,9 % na hodnotu 3,75 %. Průměrný koeficient růstu pro toto období je 140,63 %, viz příloha č. 1. Tato hodnota říká, že se v tomto období každoročně zvýšila obecná míra nezaměstnanosti v relativním vyjádření o 40,63 %. Od roku 2015 do roku 2018 obecná míra nezaměstnanosti opět klesala, avšak od roku 2018 roste až do posledního sledovaného období, kterým je rok 2021. Každoročně docházelo k nárůstu v průměru v relativním vyjádření o necelých 22 %, dle hodnoty průměrného koeficientu růstu, který dosahuje hodnoty 121,82 % viz příloha 1.

Hodnoty bazického indexu, viz příloha č. 19, dokazují jednoznačnou sestupnou tendenci ve vývoji obecné míry nezaměstnanosti. V prvním sledovaném období, v roce 2000, dosahovala obecná míra nezaměstnanosti svého maxima. Nejnižší hodnota bazického indexu byla zaznamenána v roce 2018, kdy hodnota bazického indexu dosahuje 30,31 %. Znamená to tedy, že oproti výchozímu roku klesla obecná míra nezaměstnanosti na 30,31 % hodnoty výchozího roku 2000. Klesající trend potvrzuje také hodnota průměrné absolutní difference,

kteřá činí -0,09 procentního bodu, což znamená, že se v celém sledovaném období obecná míra nezaměstnanosti meziročně snižovala o 0,09 procentního bodu.

V grafu číslo 2 je dále vyznačen lineární trend vývoje. Lineární trendová funkce byla zvolena z důvodu matematické jednoduchosti a nejvyššímu indexu determinace, jehož hodnota je podobná jako u kvadratické trendové funkce viz příloha č. 20. Lineární trend se použít pro popis průběhu a jeho předpis je následující:

$$T_t = 0,0412 - 0,0011t \quad (15)$$

Index determinace lineárního trendu, dosahuje hodnoty 0,602, což znamená, že daná funkce vystihuje časovou řadu míry nezaměstnanosti z 60,2 %.

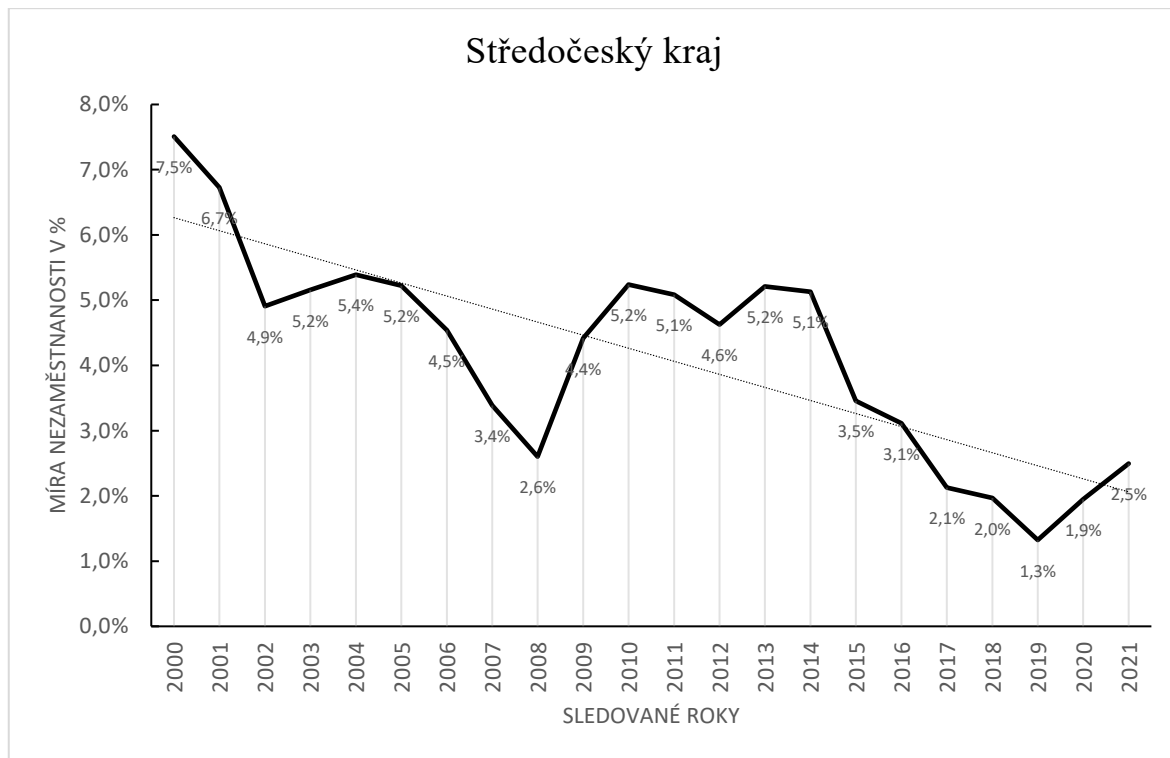
6.2 Analýza vývoje obecné míry nezaměstnanosti Středočeského kraje v letech 2000 až 2021

Graf číslo 3 znázorňuje vývoj obecné míry nezaměstnanosti pro Středočeský kraj v časovém rozmezí od roku 2000 do roku 2021. Z grafu číslo 3 je patrný klesající vývoj obecné míry nezaměstnanosti ve sledovaném okrese s výrazným nárůstem v roce 2008.

Obecná míra nezaměstnanosti ve Středočeském kraji dosahovala svého maxima 7,51 % v roce 2020. Nejnižší hodnota míry nezaměstnanosti byla zaznamenána v roce 2019 a činila 1,32 %. Variační rozpětí, ve kterém se míra nezaměstnanosti ve sledované období pohybuje je tedy 6,18 procentních bodů. Přes celkovou klesající tendenci sledované hodnoty byly také zaznamenány výkyvy opačným směrem. Mezi lety 2008 až 2010 je zachycen růst, po kterém následuje pokles trvající až do roku 2012 s opětovným růstem obecné míry nezaměstnanosti do roku 2013. Od roku 2013 nastává klesající trend až do roku 2019. Od tohoto roku obecná míra nezaměstnanosti opět roste. Největší meziroční nárůst obecné míry nezaměstnanosti proběhl z roku 2008 na 2009 a to o 1,82 procentních bodů, což dokazuje hodnota 1. absolutní difference v příloze č. 19. Taktéž v roce 2008 došlo k výrazné změně ve vývoji obecné míry nezaměstnanosti z klesajícího trendu na trend rostoucí. Největší pokles byl naměřen na počátku sledovaného období z roku 2001 na rok 2002 a jednalo se, dle hodnoty 1. absolutní difference uvedené v příloze č. 19 o pokles ve výši -1,82 procentního bodu. Druhá difference dosahovala nejvyšší kladné hodnoty ve výši 2,6 procentního bodu v roce 2009, což dokládá největší absolutní zrychlení ve vývoji sledovaného ukazatele. Největší absolutní zpomalení, respektive nejmenší hodnota druhé difference, byla zjištěna v roce 2015 v hodnotě -1,59 procentního bodu. Největší naměřený relativní přírůstek se udál z roku 2008 na rok 2009 a

činil 69,87 %, což znamená, že hodnota obecné míry nezaměstnanosti vzrostla o téměř 70 %. Nejmenší hodnota relativního přírůstku byla zaznamenána z roku 2018 na rok 2019 a to ve výši 32,76 %.

Graf č. 3: Spojnicový graf míry nezaměstnanosti Středočeského kraje

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat ČSÚ

Ve sledovaném období došlo ke dvěma významným víceletým výkyvům. První klesající období se událo od roku 2004 do roku 2008, kdy obecná míra nezaměstnanosti klesla o 2,8 procentního bodu, průměrný koeficient růstu pro toto období je 83,34 % viz příloha 2. Dále nastalo dvouleté období růstu od roku 2008 do roku 2010, z hodnoty 2,6 % na hodnotu 5,2 %. Průměrný koeficient růstu pro toto období činil 141,98 % viz příloha č. 2. Naměřená hodnota udává, že se v tomto období každoročně zvýšila obecná míra nezaměstnanosti v relativním vyjádření o 41,98 %. Od roku 2013 do roku 2019 obecná míra nezaměstnanosti opět klesala, což potvrzuje hodnota průměrného koeficientu růstu pro toto období, která činila 79,58 %, avšak od roku 2019 sledovaná veličina roste až do posledního sledovaného období, kterým je rok 2021. Každoročně docházelo k nárůstu v průměru v relativním vyjádření o necelých 42 %, dle hodnoty průměrného koeficientu růstu, který dosahuje hodnoty 141,98 % viz příloha č. 2.

Hodnoty bazického indexu pro obecnou míru nezaměstnanosti Středočeského kraje dokazují jednoznačnou sestupnou tendenci ve vývoji obecné míry nezaměstnanosti. V bazickém roce 200, dosahoval bazický index svého maxima. Nejnižší hodnota bazického indexu obecné míry nezaměstnanosti byla zaznamenána v roce 2019, kde hodnota bazického indexu dosahuje 17,62 % viz příloha č. 19. Znamená to, že oproti výchozímu roku klesla obecná míra nezaměstnanosti na 17,62 % hodnoty výchozího roku 2000. Klesající trend dále potvrzuje také hodnota průměrné absolutní difference, která činila -0,24, což znamená, že se obecná míra nezaměstnanosti každoročně snižovala o 0,24 procentního bodu.

V grafu číslo 3 je dále vyznačen lineární trend vývoje. Index determinace pro lineární trendovou funkci je 63,63 %, pro kvadratickou funkci 63,73 %. Byla vybrána lineární funkce z důvodu její matematické jednoduchosti a malému rozdílu mezi jednotlivými indexy. Lineární trend je použit pro popis průběhu a jeho předpis je následující:

$$T_t = 0,0647 - 0,002t \quad (16)$$

Index determinace lineárního trendu, dosahuje hodnoty 0,636, což znamená, že daná funkce vystihuje uplynulý vývoj sledovaného ukazatele z 63,6 %. Jak lineární, tak kvadratický předpis trendové funkce s příslušnými indexy determinace jsou v příloze č. 20.

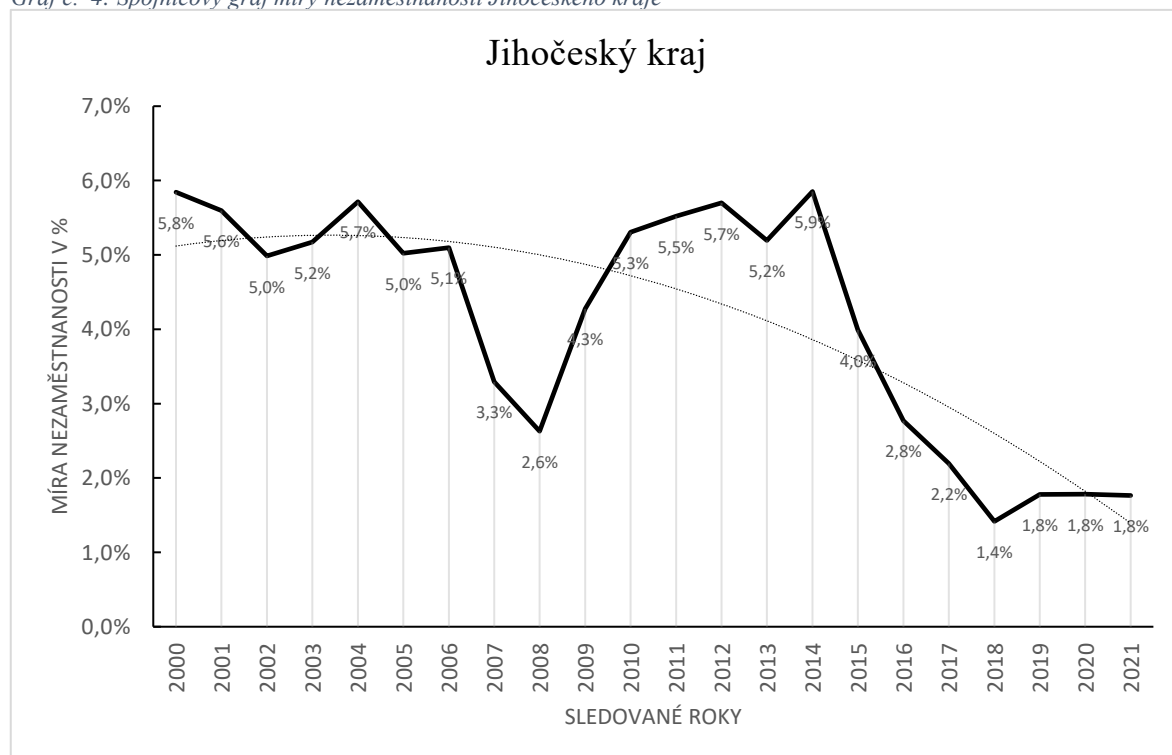
6.3 Analýza vývoje obecné míry nezaměstnanosti Jihočeského kraje v letech 2000 až 2021

V grafu číslo 4 je znázorněný vývoj obecné míry nezaměstnanosti v Jihočeském kraji v časovém horizontu od roku 2000 do roku 2021. Z grafu číslo 4 je patrný lehce klesající trend obecné míry nezaměstnanosti se značným nárůstem ve sledovaném okrese v roce 2008, kdy od roku 2014 se jeví jako klesající.

Obecná míra nezaměstnanosti v Jihočeském kraji ve sledovaném období dosahuje nejvýše 5,85 % a to v roce 2014. Nejnižší hodnota míry nezaměstnanosti byla zaznamenána v roce 2018 a činila 1,42 %. Variační rozpětí, ve kterém se míra nezaměstnanosti pohybuje, je tedy 4,44 procentního bodu. Přes celkovou klesající tendenci však byly ve sledovaném období zaznamenány výkyvy opačným směrem. Mezi lety 2002 až 2004 je zachycen rostoucí trend, po kterém následuje pokles obecné míry nezaměstnanosti až do roku 2008, přerušen stagnací trvající od roku 2005 do roku 2006. Od roku 2008 obecná míra nezaměstnanosti opět roste, přičemž tento nárůst trval až do roku 2012. Následoval poklesem v roce 2013, opětovným růstem roku 2014, po kterém následoval dlouhodobým klesajícím trendem až do roku 2018.

V roce 2018 došlo k nárůstu obecné míry nezaměstnanosti a jejímu ustálení až do konce sledovaného období. Největší meziroční nárůst obecné míry nezaměstnanosti proběhl z roku 2008 na 2009 a to o 2,32 procentního bodu, což dokazuje hodnota 1. absolutní difference v příloze č. 19. Taktéž v roce 2008 došlo k výrazné změně ve vývoji obecné míry nezaměstnanosti z klesající na rostoucí. Největší pokles byl naměřen z roku 2014 na rok 2015 a jednalo se o pokles ve výši 1,86 procentního bodu, viz hodnota první difference v příloze č. 19. Druhá difference dosahovala nejvyšší kladné hodnoty činící 2,32 procentního bodu v roce 2009, což dokládá největší absolutní zrychlení ve vývoji sledovaného ukazatele, taktéž je v tomto období, tedy v roce 2008, patrný výrazný zlom klesajícího trendu na rostoucí. Největší absolutní zpomalení, respektive nejmenší hodnota druhé difference byla zjištěna z roku 2014 na rok 2015 ve výši 2,52 procentního bodu, viz příloha č. 19. Největší naměřený relativní přírůstek nastal z roku 2008 na rok 2009 v hodnotě 62,72 %, což znamená, že hodnota obecné míry nezaměstnanosti vzrostla přibližně o 63 %. Největší relativní pokles byl zaznamenán z roku 2017 na rok 2018 a to ve výši -35,44 %.

Graf č. 4: Spojnicový graf míry nezaměstnanosti Jihočeského kraje

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat ČSÚ

V Jihočeském kraji ve sledovaném období došlo ke dvěma významným trendům. První rostoucí období se událo od roku 2008 do roku 2012, kdy obecná míra nezaměstnanosti vzrostla o 3,1 procentního bodu, což nám dále ukazuje hodnota průměrného koeficientu

růstu po toto období ve výši 121,35 %. Toto znamená, že v každém sledovaném období se meziročně zvýšila sledovaná hodnota v průměru o 21,35 %. Druhé významné období, tentokrát klesající, bylo zaznamenáno od roku 2014, hodnota míry nezaměstnanosti činila 5,9 %, do roku 2018, naměřená hodnota činila 1,4 %. Hodnota průměrného koeficientu růstu ve výši 70,14 %, viz příloha č. 3. Z roku 2018 na rok 2019 došlo k mírnému zvýšení sledované hodnoty, s ustálením, až do konce sledovaného období.

Hodnoty bazického indexu, které jsou v příloze č. 19, dosahovala svého maxima v roce 2014, a to 100,14 % oproti roku bazickému. Nejnižší hodnota obecné míry nezaměstnanosti byla zaznamenána v roce 2018, kdy hodnota bazického indexu dosahuje 24,23 %. Oproti bazickému roku klesla obecná míra nezaměstnanosti na 24,23 % hodnoty výchozího roku 2000. Klesající trend dále potvrzuje také hodnota průměrné absolutní difference, která ve sledovaném období a ve sledovaném kraji činila -0,19, což znamená, že se obecná míra nezaměstnanosti každoročně snižovala o 0,19 procentního bodu.

V grafu číslo 4 je dále vyznačen kvadratický trend vývoje. Index determinace pro kvadratickou funkci je 60,29 %. Kvadratický trend se použít pro popis průběhu a jeho předpis je následující:

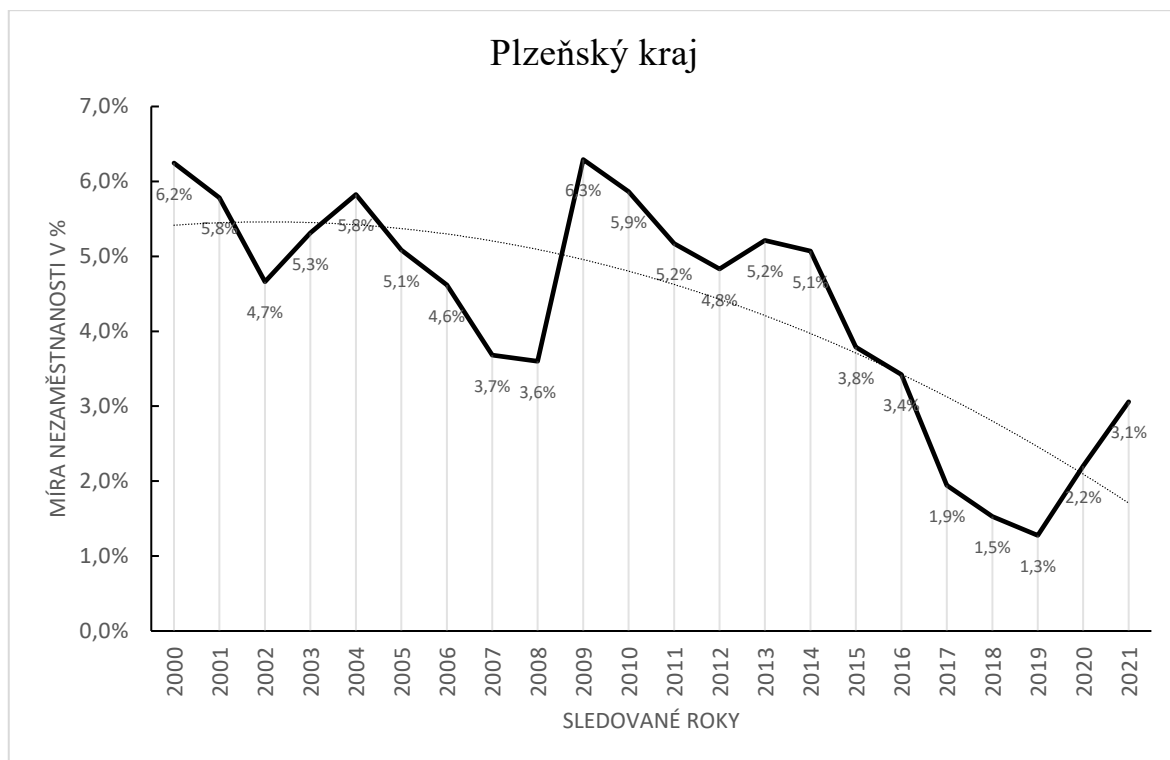
$$T_t = 0,0502 + 0,0011t - 0,0001t^2 \quad (17)$$

Index determinace kvadratického trendu, dosahuje hodnoty 0,602, což znamená, že daná funkce vystihuje uplynulý vývoj sledovaného ukazatele z 60,29 %, viz příloha č. 20.

6.4 Analýza vývoje obecné míry nezaměstnanosti Plzeňského kraje v letech 2000 až 2021

Graf číslo 5 zobrazuje vývoj obecné míry nezaměstnanosti v Plzeňském kraji ve sledovaném období, tedy od roku 2000 do roku 2021. Z grafu číslo 5 je patrný lehce klesající charakter sledované veličiny s mnoha výkyvy. Od roku 2014 je zaznamenán spíše klesající průběh s opětovným nárůstem obecné míry nezaměstnanosti v roce 2019, který přetrval až do konce sledovaného období.

Graf č. 5: Spojnicový graf míry nezaměstnanosti Plzeňského kraje

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat ČSÚ

Obecná míra nezaměstnanosti v Plzeňském kraji dosahovala nejvyšší hodnoty, a to 6,29 % v roce 2009. Nejnižší hodnota obecné míry nezaměstnanosti byla zaznamenána v roce 2019 a činila 1,28 %. Variační rozpětí, ve kterém se obecná míra nezaměstnanosti, ve sledovaném období pohybovala, je tedy 5,02 procentního bodu. Přes celkový lehce klesající charakter však byly ve sledovaném období zaznamenány výkyvy opačným směrem. Od počátečního roku 2000 do roku 2002 je patrný klesající trend, po kterém následuje dvouletý trend rostoucí, s opětovným dlouhotrvajícím poklesem od roku 2004 do roku 2008. Z roku 2008 na rok 2009 dochází k významnému skokovému navýšení obecné míry nezaměstnanosti, s opětovným pozvolným klesáním a do roku 2019. Tento klesající trend byl meziročně přerušen od roku 2012 do roku 2013, kdy došlo k mírnému nárůstu. Největší meziroční nárůst obecné míry nezaměstnanosti proběhl z roku 2008 na 2009 a to o 2,69 procentního bodu, což dokazuje hodnota 1. absolutní difference v příloze č. 4, respektive v příloze č. 19. Největší pokles byl naměřen z roku 2016 na rok 2017 a jednalo se, dle hodnoty 1. absolutní difference viz příloha č. 19, o pokles ve výši 1,48 procentního bodu. V roce 2009 došlo k výrazné změně ve vývoji obecné míry nezaměstnanosti z rostoucí na klesající. Druhá difference dosahovala nejvyšší kladné hodnoty ve výši 2,77 procentního bodu v roce 2009, což dokládá největší absolutní zrychlení ve vývoji sledovaného ukazatele z roku 2008 na rok

2009. Největší absolutní zpomalení, respektive nejmenší hodnota druhé diference byla zjištěna v roce 2010 v hodnotě -3,12 procentního bodu. Největší naměřený relativní přírůstek nastal z roku 2008 na rok 2009 v hodnotě 74,74 %, naopak nejmenší relativní přírůstek byl naměřen z roku 2016 na rok 2017, a to ve výši -43,22 %.

Z grafu č. 5 jsou dále zřejmá, dva významná klesající období, kdy první je od roku 2004 do roku 2008, kdy obecná míra nezaměstnanosti za toto období klesla z hodnoty 5,8 % na hodnotu 3,6 %, což potvrzuje hodnota průměrného koeficient růstu pro toto období, která je 88,66 % viz příloha č. 4. Tato hodnota říká, že se v tomto období každoročně snížila obecná míra nezaměstnanosti v relativním vyjádření o 11,34 %. Následně došlo ke skokovému meziročnímu nárůstu, který byl následován poklesem a kolísáním obecné míry nezaměstnanosti, když v roce 2013 nastal druhý významný pokles trvajícím až do roku 2019. V tomto poklesu se snížila míra nezaměstnanosti z hodnoty 5,2 % na hodnotu 1,3 %. Průměrný koeficient růstu byl v tomto období 79,09 % viz příloha č. 4.

Hodnoty bazického indexu, viz příloha č. 19, dokazují sestupnou tendenci ve vývoji obecné míry nezaměstnanosti, která svého maxima dosáhla v roce 2009, a to výše 100,75 % oproti bazickému roku 2000. Nejnižší hodnota obecné míry nezaměstnanosti byla zaznamenána v roce 2019, kdy hodnota bazického indexu dosáhla 20,43 %. Znamená to, že oproti výchozímu roku klesla obecná míra nezaměstnanosti na 20,43 % hodnoty výchozího roku 2000. Obecná míra nezaměstnanosti se v celém sledovaném období každoročně snižovala o 0,15 procentního bodu, jelikož hodnota absolutní průměrné diference činila -0,15. Toto opět potvrzuje celková klesající trend.

V grafu číslo 5 je dále vyznačen kvadratický trend vývoje. Index determinace pro kvadratickou funkci je 62,31 % viz příloha č. 20. Kvadratický trend se použít pro popis průběhu a jeho předpis je následující:

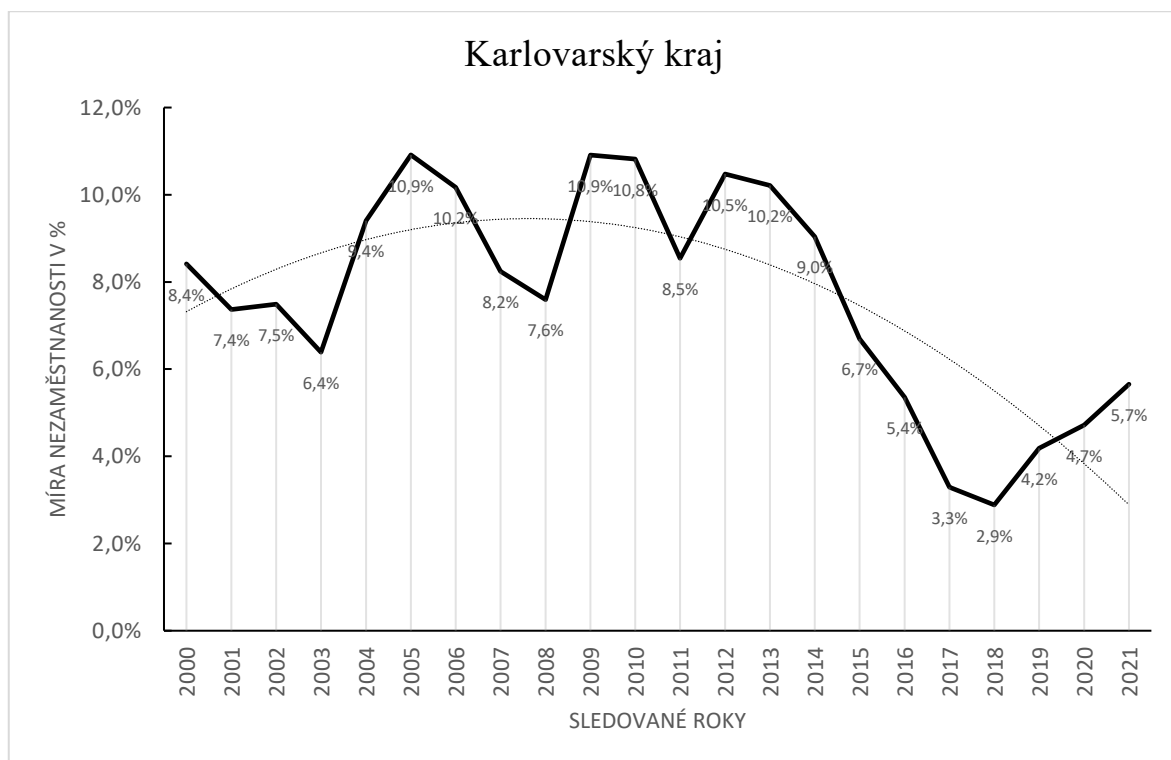
$$T_t = 0,0536 + 0,0006t - 0,0001t^2 \quad (18)$$

Index determinace kvadratického trendu dosahuje hodnoty 0,6231, což znamená, že daná funkce vystihuje uplynulý vývoj sledovaného ukazatele ve sledovaném období z 62,31 %.

6.5 Analýza vývoje obecné míry nezaměstnanosti Karlovarského kraje v letech 2000 až 2021

V grafu číslo 6 je znázorněný vývoj obecné míry nezaměstnanosti v kraji Karlovarském v období od roku 2000 do roku 2021. Z grafu číslo 6 je patrný relativně konstantní vývoj až do roku 2012 po kterém následuje velmi silný pokles, s následným tříletým navýšením od roku 2018.

Graf č. 6: Spojnicový graf míry nezaměstnanosti Karlovarského kraje

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat ČSÚ

Obecná míra nezaměstnanosti v Karlovarském kraji ve sledovaném období dosahuje nejvýše 10,91 % v roce 2005. Nejnižší hodnota obecné míry nezaměstnanosti byla zaznamenána v roce 2018 a činila 2,89 %. Variační rozpětí, ve kterém se míra nezaměstnanosti pohybuje je tedy 8,03 procentního bodu. Přes celkovou mírnou klesající tendenci však byly ve sledovaném období, a to převážně od počátku sledování do roku 2012, zaznamenány výkyvy opačným směrem. Mezi lety 2000 až 2003 je zachycen klesající trend, po kterém následuje, turbulentní období, ve kterém docházelo k značným opakovaným nárůstům a poklesům sledované veličiny, kdy toto trvalo až do roku 2012. V roce 2012 došlo k dlouhotrvajícímu poklesu, který byl ukončen až v roce 2018 s následným nárůstem hodnoty až do konce

sledovaného období. Největší meziroční nárůst obecné míry nezaměstnanosti proběhl z roku 2008 na 2009 a to o 3,32 procentního bodu, což dokazuje hodnota 1. absolutní diference v příloze č. 19. Největší pokles byl naměřen z roku 2014 na rok 2015 a jednalo se, dle hodnoty 1. absolutní diference viz příloha č. 19, o pokles ve výši 2,34 procentního bodu. Druhá diference dosahovala nejvyšší kladné hodnoty, konkrétně hodnoty 4,21 procentního bodu, z roku 2011 na rok 2012, což dokládá největší absolutní zrychlení ve vývoji sledovaného ukazatele. Největší absolutní zpomalení, respektive nejmenší hodnota druhé diference byla zjištěna v roce 2010, v hodnotě -3,41 procentního bodu. Největší naměřený relativní přírůstek nastal z roku 2003 na rok 2004 v hodnotě 47,25 %, což znamená že hodnota obecné míry nezaměstnanosti vzrostla o přibližně 47 %. Největší relativní pokles by zaznamenan z roku 2016 na rok 2017 a činil -38,44 %.

Nejvýznamnější dlouhodobé klesající období je období od roku 2012 do roku 2018, kdy obecná míra nezaměstnanosti průměrně každoročně klesala 19,34 %, což potvrzuje hodnota průměrného koeficientu růstu pro toto období, která je 80,66 %. Jednalo se o dlouhodobý klesající trend, patrný z grafu číslo 6, kdy došlo k poklesu z hodnoty 10,5 % na 2,9 %, tedy o 7,6 procentního bodu. Nejzřetelnější rostoucí trend byl zaznamenan v období od roku 2003 do roku 2005, kdy obecná míra nezaměstnanosti z hodnoty 6,39 % dosáhla 10,91 %, tedy došlo k navýšení o 4,52 procentního bodu. Toto potvrzuje hodnota průměrného koeficientu růstu pro toto období 130,7 %. Tato hodnota říká, že se v tomto rostoucím období každoročně zvýšila obecná míra nezaměstnanosti v relativním vyjádření o 30,7 %.

Hodnoty bazického indexu, viz příloha číslo 19, dokazují sestupnou tendenci ve vývoji obecné míry nezaměstnanosti. V roce 2005, dosahovala obecná míra nezaměstnanosti svého maxima v hodnotě 129,75 % oproti bazickému roku 2000. Nejnižší hodnota obecné míry nezaměstnanosti byla zaznamenaná v roce 2018, kdy hodnota bazického indexu dosahuje 34,3 %, což znamená, že oproti výchozímu roku klesla obecná míra nezaměstnanosti na 30,31 % hodnoty výchozího roku 2000. Klesající trend potvrzuje také hodnota průměrné absolutní diference, která činí -0,13, což znamená, že se v celém sledovaném období obecná míra nezaměstnanosti každoročně průměrně snižovala o 0,13 procentního bodu.

V grafu číslo 6 je dále vyznačen kvadratický trend vývoje, index determinace pro kvadratickou funkci je 58,31 % viz příloha č. 20. Kvadratický trend je použit pro popis průběhu a jeho předpis je následující:

$$T_t = 0,0672 + 0,0063t - 0,0004t^2 \quad (19)$$

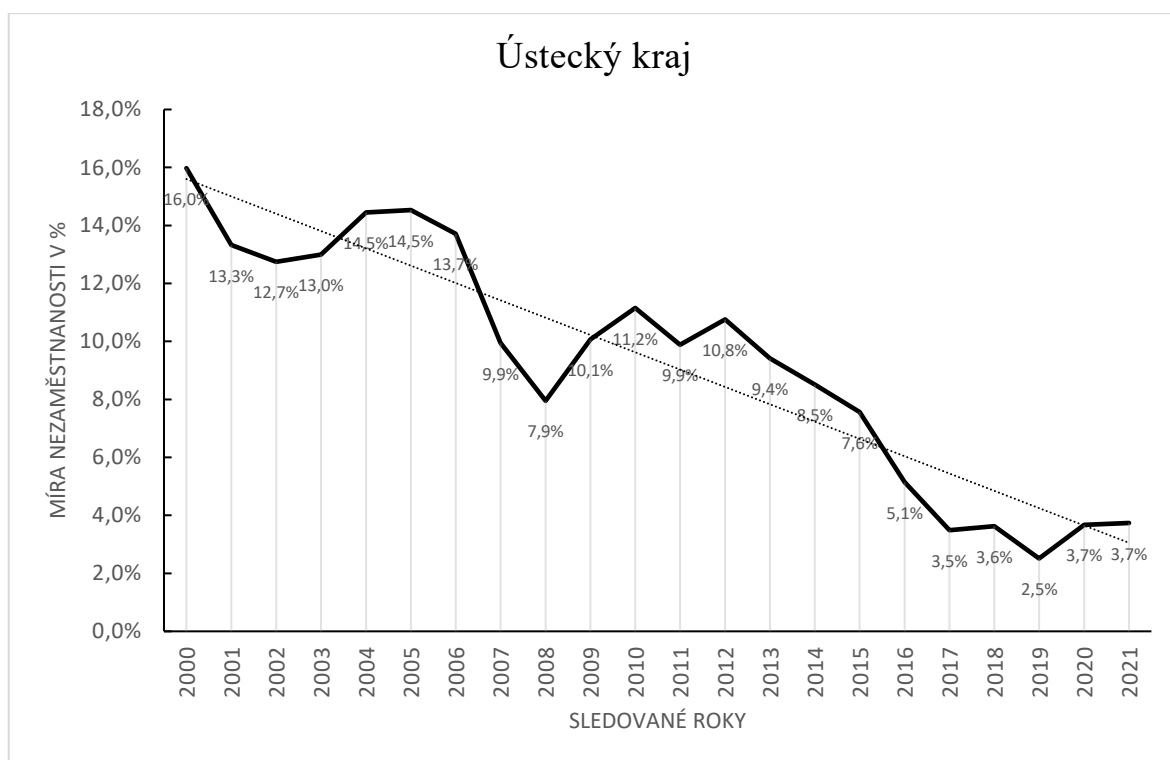
Koeficient determinace kvadratického trendu dosahuje hodnoty 58,31 %, což znamená, že kvadratická funkce vystihuje průběh z 58 %.

6.6 Analýza vývoje obecné míry nezaměstnanosti Ústeckého kraje v letech 2000 až 2021

V grafu číslo 7 znázorňujícím vývoj obecné míry nezaměstnanosti v časovém období od roku 2000 do roku 2021 v Ústeckém kraji je možné sledovat významný pokles v průběhu všech sledovaných let. Tato sestupná tendence byla narušena jediným značným výkyvem v roce 2008.

V Ústeckém kraji se ve sledovaném období pohybovala obecná míra nezaměstnanosti od 15,97 % v roce 2000, do 2,51 % v roce 2019, z čehož vyplývá variační rozpětí ve výši 13,46 procentních bodů. Přes celkovou zřejmou klesající tendenci byl ve sledovaném období zaznamenán jeden významný výkyv. Od roku 2000 do roku 2002 je v grafu zachycen pokles sledované veličiny, následovaný dvouletým nárůstem s ročním ustálením. Dále od roku 2005 do roku 2008 je zřejmý značný pokles obecné míry nezaměstnanosti, se skokovým nárůstem trvajícím do roku 2010. Dále meziroční pokles a nárůst v roce 2011, následovaný klesajícím trendem až do roku 2019, s opětovným mírným nárůstem a ustálením hladiny. Největší meziroční pokles byl naměřen z roku 2006 na rok 2007, kdy se obecná míra nezaměstnanosti snížila z hodnoty 13,71 % na hodnotu 9,95 %, tedy o 3,76 procentního bodu, což potvrzuje, hodnota 1. absolutní difference uvedená v příloze č. 19. Největší meziroční nárůst obecné míry nezaměstnanosti proběhl z roku 2008 na 2009 a to o 2,12 procentního bodu, což dokazuje hodnota 1. absolutní difference v příloze č. 19. Hodnota se zvýšila z 7,95 % na 10,07 %. Taktéž v roce 2008 došlo k výrazné změně ve vývoji obecné míry nezaměstnanosti, z klesající na rostoucí. Největší absolutní zpomalení, respektive nejmenší hodnota druhé difference byla zjištěna z roku 2006 na rok 2007, v hodnotě -2,94 procentního bodu. Druhá difference dosahovala nejvyšší kladné hodnoty, konkrétně hodnoty 4,12 procentního bodu, v roce 2009, což dokládá největší absolutní zrychlení ve vývoji sledovaného ukazatele. Největší relativní úbytek nastal z roku 2016 na rok 2017, a to ve výši -32,09 % a největší naměřený relativní přírůstek nastal z roku 2019 na rok 2020 v hodnotě 46,33 %, což znamená, že hodnota obecné míry nezaměstnanosti vzrostla mezi těmito lety o přibližně 46 %.

Graf č. 7: Spojnicový graf míry nezaměstnanosti Ústeckého kraje

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat ČSÚ

Od roku 2005 do roku 2008 bylo zaznamenáno období prvního významného poklesu sledované veličiny, kdy tato klesla z hodnoty 14,53 % na hodnotu 7,95 %, kdy obecná míra nezaměstnanosti průměrně každoročně klesala o zhruba 18,22 %, tedy hodnota průměrného koeficient růstu pro toto období je 88,78 %. Následovalo dvouleté období, kdy se hladina obecné míry nezaměstnanosti zvýšila z hodnoty 7,95 % v roce 2008 na 11,16 % v roce 2010. Hodnota průměrného koeficient růstu pro toto období činila 118,47 %. Nejvýznamnější období poklesu bylo zaznamenáno od roku 2012 do roku 2019. Obecná míra nezaměstnanosti snížila z hodnoty 10,75 % na hodnotu 2,51 %, tedy nezaměstnanost průměrně každoročně klesala o 20,15 %, což potvrzuje hodnota průměrného koeficient růstu pro toto období, která je 79,85 %. Průměrné koeficienty růstu jsou v příloze č. 6.

Hodnoty bazického indexu, které jsou v příloze č. 19, dokazují jednoznačnou sestupnou tendenci ve vývoji obecné míry nezaměstnanosti. V prvním sledovaném období, v roce 2000, dosahovala obecná míra nezaměstnanosti svého maxima, tedy 100 %. Nejnižší hodnota obecné míry nezaměstnanosti byla zaznamenána v roce 2019, kdy hodnota bazického indexu dosahovala 15,76 %. Znamená to, že oproti výchozímu roku klesla obecná míra nezaměstnanosti na 15,76 % hodnoty výchozího roku 2000. Klesající trend potvrzuje

také hodnota průměrné absolutní diference, která činí -0,58, což značí, že se v celém sledovaném období obecná míra nezaměstnanosti každoročně snižovala o 0,58 procentního bodu.

V grafu číslo 7 je dále vyznačen lineární trend vývoje. Index determinace pro lineární trendovou funkci je 86,33 %, pro kvadratickou funkci je index o 1 % vyšší. Z důvodu matematické jednoduchosti a nepatrnému rozdílu v hodnotě indexu determinace byla zvolena funkce lineární, jejíž přepis je následující:

$$T_t = 0,162 - 0,006t \quad (20)$$

Index determinace lineárního trendu, dosahuje hodnoty 0,8683, což znamená, že daná funkce vystihuje vývoj sledovaného ukazatele z 86,83 %.

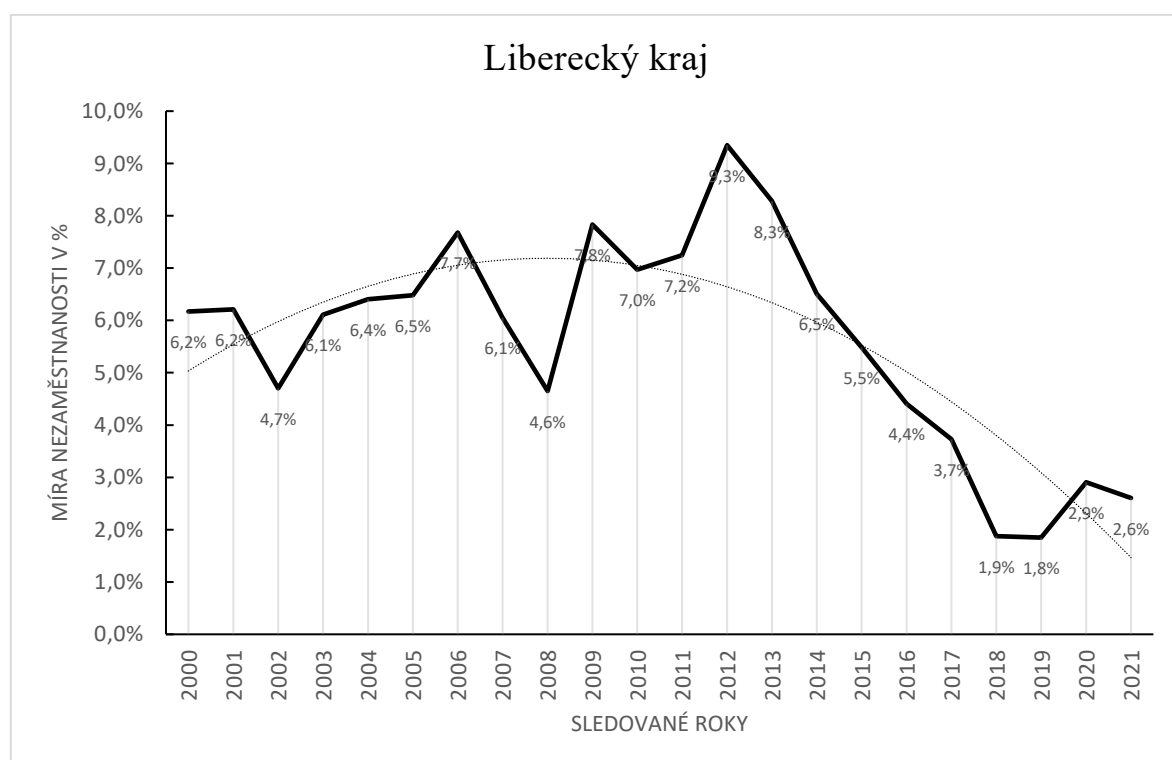
6.7 Analýza vývoje obecné míry nezaměstnanosti Libereckého kraje v letech 2000 až 2021

Graf číslo 8 znázorňuje vývoj obecné míry nezaměstnanosti v Libereckém kraji v časovém horizontu od roku 2000 do roku 2021. V grafu číslo 8 je možné sledovat pozvolný nárůst do roku 2012 následovaný výrazným až strmým poklesem do roku 2018 se závěrečným zakolísáním obecné míry nezaměstnanosti.

Obecná míra nezaměstnanosti v Libereckém kraji dosáhla svého maxima 9,35 % roku 2012, naopak minimální hodnoty bylo dosaženo v roce 2019 a to hodnotou 1,85 %. Variační rozpětí, ve kterém se míra nezaměstnanosti pohybovala, tedy bylo 7,5 procentního bodu, viz příloha č. 19. Ve sledovaném období byly zaznamenány výkyvy v podobě nárůstů obecné míry nezaměstnanosti. Od počátečního roku sledování do roku 2001 byly sledované hodnoty na totožné úrovni s následným poklesem a opětovným stoupajícím trendem až do roku 2006. Od roku 2006 do roku 2008 následoval sestupný trend s následným skokovým navýšením sledované veličiny. Od roku 2009 do roku 2012 se obecná míra nezaměstnanosti dosti zvýšila, s následným sedmiletým poklesem do roku 2019, kdy obecná míra nezaměstnanosti dosáhla svého minima. V závěru sledovaného období, došlo v průběhu dvou let k opětovnému růstu a následnému poklesu sledované veličiny. Hodnoty 1. absolutní diference uvedené v příloze č. 7 nám dokazují, že k největšímu meziročnímu nárůstu obecné míry nezaměstnanosti došlo v době od roku 2008 do roku 2009 a činil 3,18 procentního bodu. Oproti tomu k největšímu meziročnímu poklesu došlo od roku 2017 do roku 2018 a to ve výši 1,85 procentního bodu. Druhá diference dosahovala nejvyšší kladné hodnoty,

konkrétně hodnoty 4,59 procentního bodu, v období od roku 2008 do roku 2009, což dokládá největší absolutní zrychlení ve vývoji sledovaného ukazatele. Největší absolutní zpomalení, respektive nejmenší hodnota druhé diference byla zjištěna od roku 2009 do roku 2010 s hodnotou -4,05 procentního bodu. Největší naměřený relativní přírůstek nastal z roku 2008 na rok 2009 a měl hodnotu 68,5 %, největší relativní pokles nastal v době od roku 2017 do roku 2018 a činil 49,64 %.

Graf č. 8: Spojnicový graf míry nezaměstnanosti Libereckého kraje

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat ČSÚ

I přes celkový klesající trend obecné míry nezaměstnanosti bylo ve sledovaném období v grafu číslo 8 zaznamenáno několik klesajících dlouhotrvajících období. První dlouhodobý nárůst je možné sledovat od roku 2002 do roku 2006, kdy průměrný koeficient růstu dosahuje 113,04 %, což znamená, že meziročně v průměru vzrostla v tomto období hodnota vždy o 13 %. První významné klesající období bylo od roku 2006 do roku 2008, kdy za toto období klesla obecná míra nezaměstnanosti z hodnoty 7,7 % na hodnotu 4,6 %, což potvrzuje hodnota průměrného koeficient růstu pro toto období, která činila 77,82 %. Tato hodnota nám udává, že se v tomto klesajícím období každoročně snížila obecná míra nezaměstnanosti v relativním vyjádření o 22,18 %. Druhý významný klesající trend započal roku 2012 na hodnotě 9,3 % a byl ukončen roku 2019 na hodnotě 1,8 %, tedy došlo k poklesu o 7,5

procentního bodu. Průměrný koeficient růstu byl v tomto období 79,33 %. Tato hodnota říká, že se v tomto klesajícím období každoročně snížila obecná míra nezaměstnanosti v relativním vyjádření o 20,67 %. Jednotlivé výpočty průměrných koeficientů růstu jsou k dispozici v příloze č. 7.

Hodnoty bazického indexu, které jsou pro jednotlivé roky v příloze č. 7, dokazují nejdříve vzestupnou tendenci ve vývoji do roku 2012 a následně sestupnou tendenci ve vývoji obecné míry nezaměstnanosti. Ta dosahovala svého maxima v roce 2012 a to s hodnotu 151,46 %. Nejnižší hodnota obecné míry nezaměstnanosti byla zaznamenána v roce 2019, kdy hodnota bazického indexu dosahuje 29,95 %, což je také vyjádřit tak, že oproti výchozímu roku klesla obecná míra nezaměstnanosti na 29,95 % hodnoty výchozího roku 2000. Klesající trend potvrzuje také hodnota průměrné absolutní difference, která činí -0,17, tedy v celém sledovaném období se obecná míra nezaměstnanosti každoročně snižovala o 0,17 procentního bodu.

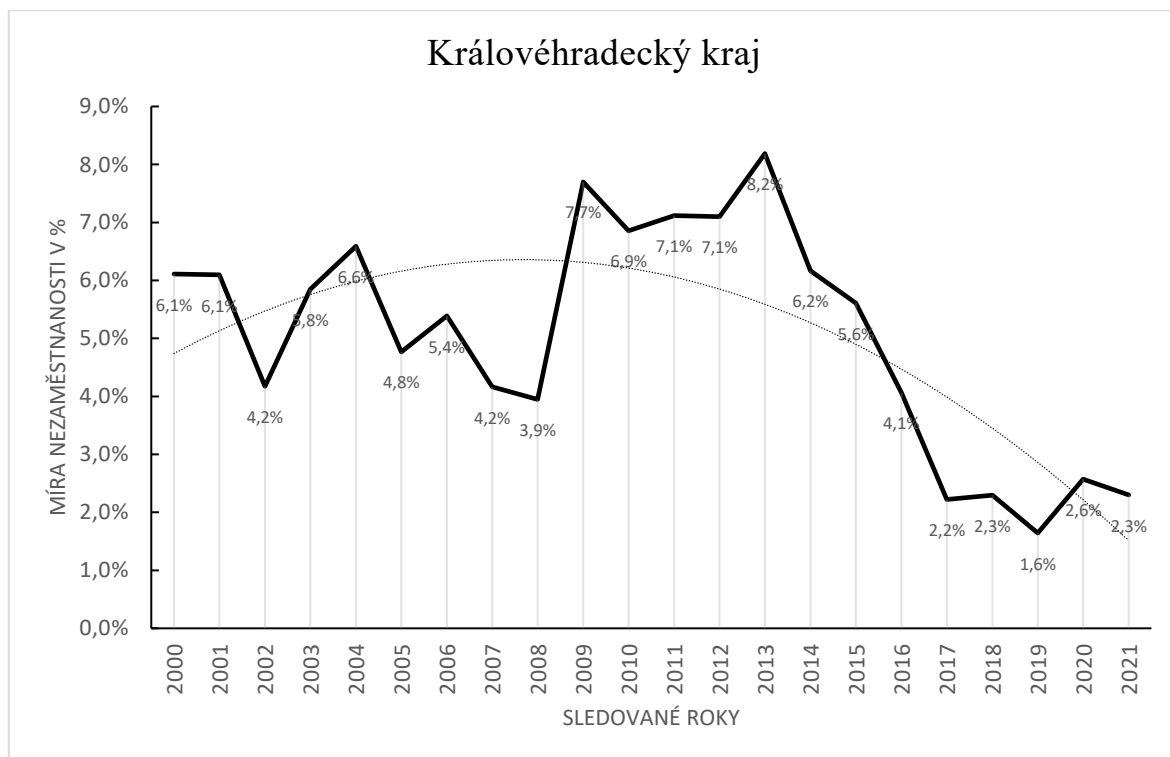
V grafu číslo 8 je dále vyznačen kvadratický trend vývoje časové řady. Index determinace pro kvadratickou funkci je 64,77 %, viz příloha č. 20. Kvadratická funkce vystihuje vývoj sledovaného ukazatele z 64,77 %. Kvadratický trend je použit pro popis průběhu a jeho předpis je následující:

$$T_t = 0,0446 + 0,0061t - 0,0003t^2 \quad (21)$$

6.8 Analýza vývoje obecné míry nezaměstnanosti Královéhradeckého kraje v letech 2000 až 2021

V grafu číslo 9, který znázorňuje vývoj obecné míry nezaměstnanosti v Královéhradeckém kraji v období od roku 2000 do roku 2021, je možné sledovat po počáteční nestabilitě a značným výkyvům trvajícím až do roku 2013 rychlý propad sledované veličiny, který trval až do roku 2019. Po roce 2019 lze pozorovat mírné meziroční zakolísání sledovaných hodnot, s konečnou hodnotou obecné míry nezaměstnanosti 2,3 %.

Graf č. 9: Spojnicový graf míry nezaměstnanosti Královéhradeckého kraje

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat ČSÚ

V Královéhradeckém kraji obecná míra nezaměstnanosti ve sledovaném období od roku 2000 do roku 2021 dosáhla nejvyšší hodnoty 8,19 % roku 2013, a nejnižší hodnoty 1,64 % roku 2019. Variační rozpětí, ve kterém se obecná míra nezaměstnanosti pohybovala, bylo 6,54 procentního bodu. Ve sledovaném období byly zaznamenány značné obousměrné výkyvy. Od roku 2000 do roku 2001 se sledovaná veličina nacházela na stejné úrovni s následným propadem roku 2002 a opětovným nárůstem trvajícím až do roku 2004. Od roku 2004 do roku 2008 nastal klesající trend s meziročním nárůstem, ke kterému došlo v roce 2006. Následovalo skokové navýšení obecné míry nezaměstnanosti z roku 2008 na rok 2009, s následným poklesem a kolísáním trvajícím až do roku 2013. Od roku 2013 do roku 2019 nastal nejvýznamnější a nejdelší klesající trend se závěrečným zakolísáním z roku 2019 na rok 2021. Největší meziroční nárůst a pokles obecné míry nezaměstnanosti dokazují hodnoty 1. absolutní difference v hodnotě 3,75 procentního bodu z roku 2008 na 2009. K nejvýraznějšímu poklesu došlo v době od roku 2013 do roku 2014 a činil 2,02 procentního bodu, viz tabulka č. 19. Druhá difference dosahovala nejvyšších kladných hodnot z roku 2008 na rok 2009. Hodnota druhé difference v tomto období činila 3,97 procentního bodu, což dokládá největší absolutní zrychlení ve vývoji sledovaného ukazatele. Největší absolutní zpomalení, respektive nejmenší hodnota druhé difference, byla zjištěna z roku 2009 na rok

2010 ve výši 4,6 procentního bodu. Největší naměřený relativní přírůstek nastal z roku 2008 na rok 2009 v hodnotě 95,1 %, což znamená, že hodnota obecné míry nezaměstnanosti meziročně vzrostla o významných 95,1 %. Nejmenší hodnota relativního přírůstku byla zaznamenána z roku 2016 na rok 2017 a to ve výši -45,29 %.

Z grafu č. 9 jsou dále zřejmá dvě významná období, kdy první je stoupající od roku 2002 do roku 2004, přičemž obecná míra nezaměstnanosti za toto období stoupla z hodnoty 4,2 % na hodnotu 6,6 %. Hodnota průměrného koeficientu růstu pro toto období činí 125,62 %. Následně došlo ke kolísavému poklesu obecné míry nezaměstnanosti s následným nárůstem hodnot. Od rok 2013 do roku 2017 je možné v grafu číslo 9 sledovat delší klesající období, při kterém došlo ke snížení obecné míry nezaměstnanosti o 6 procentních bodů. Průměrný koeficient růstu byl v tomto období 72,19 %. Tato hodnota říká, že se v tomto klesajícím období každoročně snížila obecná míra nezaměstnanosti v relativním vyjádření o 27,81 %. Průměrné koeficienty za tato homogenní období je možné najít v příloze č. 8.

Hodnoty bazického indexu za jednotlivé roky jsou k dispozici v příloze č. 8 a dokazují konstantní vývoj s lehkým nárůstem do roku 2013 a poté sestupnou tendenci ve vývoji obecné míry nezaměstnanosti, která dosahovala svého maxima v roce 2013 a to hodnotu 134 %. Nejnižší hodnota bazického indexu obecné míry nezaměstnanosti byla zaznamenána v roce 2019, kdy hodnota bazického indexu dosahovala 26,9 %. Obecná míra nezaměstnanosti v roce 2019 oproti bazickému klesla na 26,9 % jeho hodnoty. Klesající trend taktéž potvrzuje průměrná absolutní diference ve výši -0,18. Během celého sledovaného období, každoročně poklesla obecná míra nezaměstnanosti o 0,18 procentního bodu.

V grafu číslo 9 je dále vyznačen kvadratický trend vývoje. Kvadratický trend je použit pro popis průběhu časové řady a jeho předpis je následující:

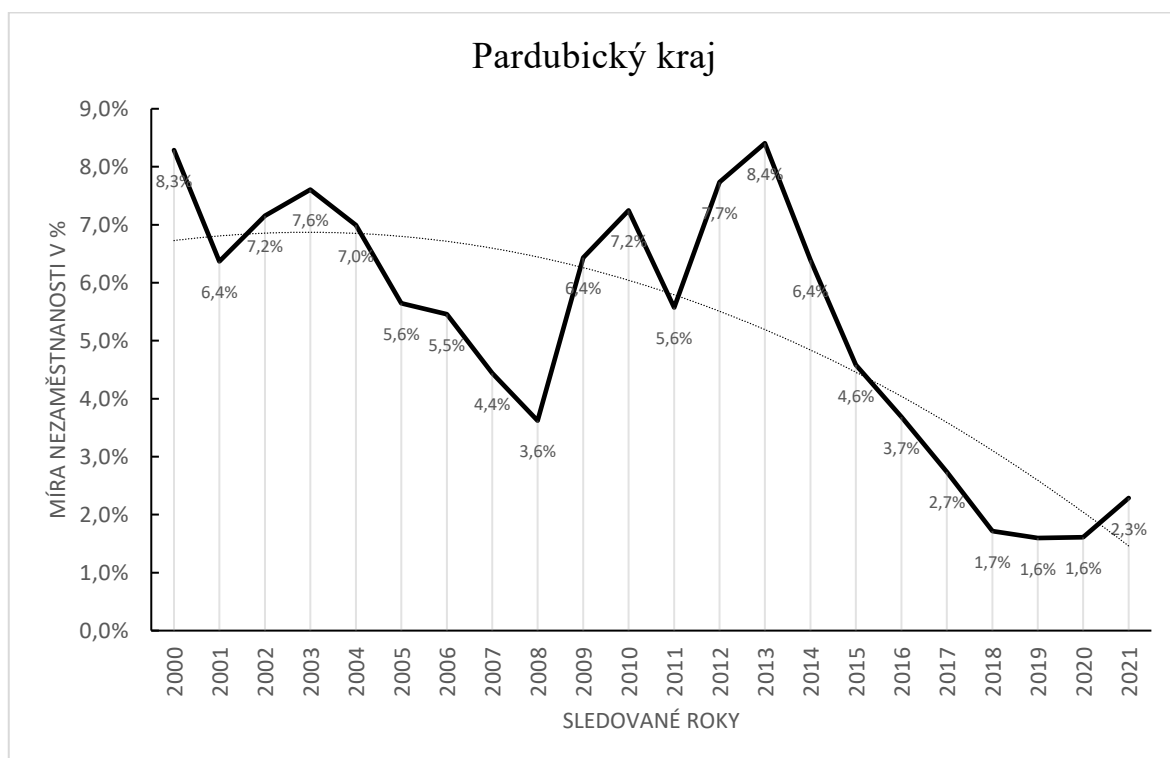
$$T_t = 0,0429 + 0,0048t - 0,0003t^2 \quad (22)$$

Index determinace kvadratické funkce dosahuje hodnoty 0,525, což znamená, že daná funkce vystihuje uplynulý vývoj sledovaného ukazatele z 52,5 %, viz příloha č. 20.

6.9 Analýza vývoje obecné míry nezaměstnanosti Pardubického kraje v letech 2000 až 2021

Z níže uvedeného grafu číslo 10, který znázorňuje obecnou míru nezaměstnanosti v kraji Pardubickém od roku 2000 do roku 2021, lze vypožorovat sestupný trend od roku 2000, který v roce 2008 nabral opačný průběh. S dosažením vrcholu v roce 2013 a opětovným poklesem až do roku 2020. V posledním sledovaném roce došlo k opětovnému mírnému navýšení obecné míry nezaměstnanosti.

Graf č. 10: Spojnicový graf míry nezaměstnanosti Pardubického kraje

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat ČSÚ

Obecná míra nezaměstnanosti v Pardubickém kraji, ve sledovaném období dosahovala nejvyšší hodnoty 8,41 % v roce 2013 a nejnižší hodnoty 1,6 % v roce 2019, viz tabulka č. 19. Variační rozpětí činí 6,81 procentních bodů. Přes celkovou klesající tendenci však byly ve sledovaném období zaznamenány výkyvy opačným směrem. Od roku 2000 do roku 2001 došlo k poklesu obecné míry nezaměstnanosti, s opětovným nárůstem trvajícím do roku 2003. Od roku 2003 do roku 2008 byl zaznamenán první výrazný klesající dlouhodobý trend, na který navazovalo období nárůstu sledovaných hodnot až do roku 2013. Od roku 2010 do roku 2013 byl zaznamenán propad v roce 2011. Od roku 2013 do roku 2020 nastal druhý významný dlouhodobý klesající trend. V posledním sledovaném roce došlo

k mírnému nárůstu obecné míry nezaměstnanosti. Největší meziroční nárůst obecné míry nezaměstnanosti proběhl z roku 2011 na rok 2012. Hodnota tohoto nárůstu činí 2,81 procentních bodů. Největší meziroční pokles byl neměřen z roku 2013 na rok 2014 a to ve výši -2,01 procentních bodů, což dokazují hodnoty 1. absolutní difference v příloze č. 19. Druhá difference dosahovala nejvyšší kladné hodnoty činící 3,83 procentního bodu z roku 2011 na rok 2012, což dokládá největší absolutní zrychlení ve vývoji sledovaného ukazatele. Největší absolutní zpomalení, respektive nejmenší hodnota druhé difference byla zjištěna z roku 2013 na rok 2014, a to ve výši -2,68 procentních bodů. V době od roku 2008 do roku 2009 byl naměřen největší relativní přírůstek ve výši 77,53 %. Nejmenší hodnota relativního přírůstku byla zaznamenána z roku 2017 na rok 2018 a to ve výši -37,36 % viz příloha 19.

V grafu č. 10 jsou dále zřejmé významné poklesy a nárůsty. Od roku 2003 do roku 2008 došlo k dlouhodobému klesajícímu trendu, kdy se obecná míra nezaměstnanosti z hodnoty 7,6 % dostala na hodnotu 3,6 %. V tomto časovém intervalu činil koeficient růstu 86,22 %. V tomto období se tedy v relativním vyjádření každoročně snížila obecná míra nezaměstnanosti o 13,78 %, viz příloha č. 9. Po tomto období následovalo dvouleté stoupající období, v němž se z hodnoty 3,6 % obecná míra nezaměstnanosti zvýšila na 7,2 % v roce 2010. Průměrný koeficient růstu pro toto období činí 141,41 %. Opětovné dvouleté stoupající období nastalo od roku 2011 z 5,6 % do roku 2013 8,4 % a to s průměrným koeficientem růstu 122,8 %. V relativním vyjádření došlo v uvedených dvouletých stoupajících intervalech o každoroční průměrné navýšení sledovaných o 41,41 % z roku 2008 na 2010, a o 22,8 % z roku 2011 na rok 2013. V roce 2013 dosahovala obecná míra nezaměstnanosti 8,4 %, přičemž v tomto roce započal nejvýznamnější dlouhodobý klesající trend ve sledovaném období, který byl ukončen roku 2019 hodnotou obecné míry nezaměstnanosti 1,6 %. Pro toto období činí průměrný koeficient růstu 75,82 %. Tato hodnota říká, že se v tomto klesajícím období každoročně snížila obecná míra nezaměstnanosti v relativním vyjádření průměrně o 24,18 %, viz příloha č. 9.

Sestupnou tendenci vývoje obecné míry nezaměstnanosti, dále dokazují hodnoty bazického indexu, který je pro jednotlivá období k dispozici v příloze č. 9. Bazický index dosáhl svého maxima v roce 2013 hodnotou 101,41 % a minima v roce 2018 hodnotou 19,27 %. Klesající trend potvrzuje také hodnota průměrné absolutní difference, která činí -0,29. V celém sledovaném období se obecná míra nezaměstnanosti každoročně snižovala o 0,29 procentního bodu.

V grafu číslo 10 je dále zaznamenám kvadratická trendová funkce, která byla vybrána pro popis průběhu funkce. Kvadratický trend má následující předpis:

$$T_t = 0,0661 + 0,0013t - 0,0002t^2 \quad (23)$$

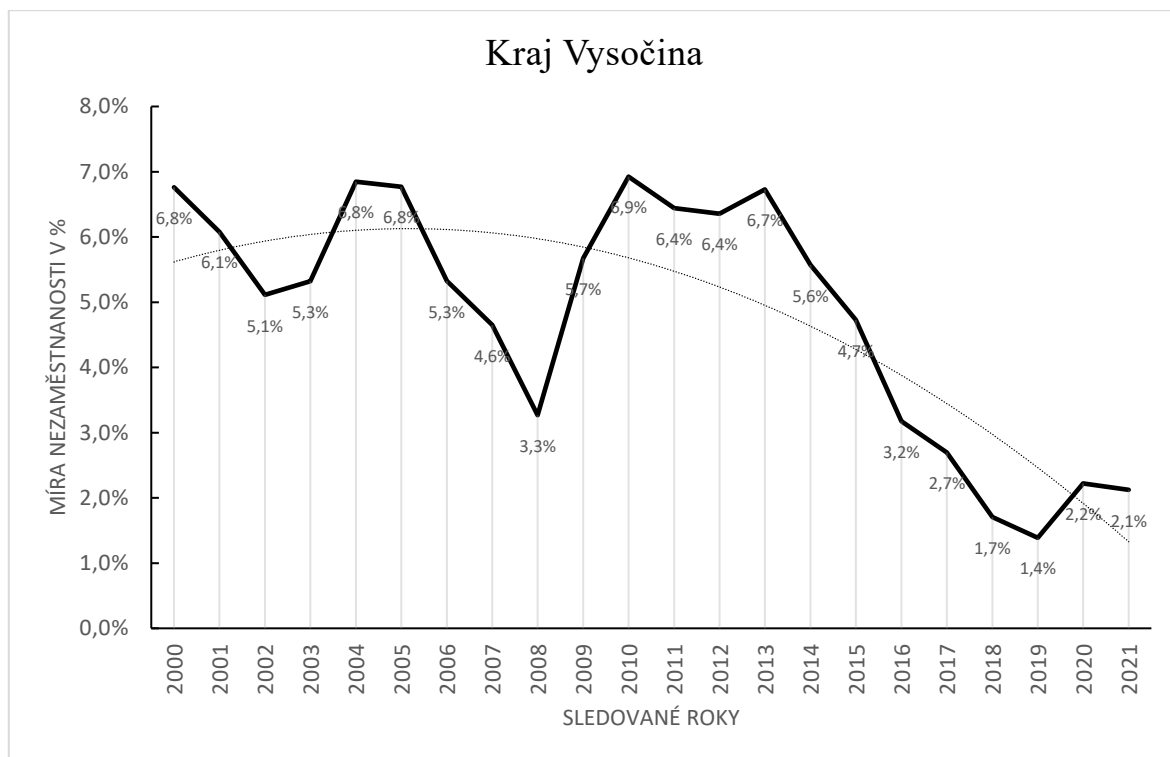
Index determinace kvadratického trendu dosahuje hodnoty 0,5979, což znamená, že daná funkce vystihuje uplynulý vývoj sledovaného ukazatele ve sledovaném období z 59,79 %.

6.10 Analýza vývoje obecné míry nezaměstnanosti Kraje Vysočina v letech 2000 až 2021

V grafu číslo 11 je znázorněn vývoj obecné míry nezaměstnanosti v kraji Vysočina, kdy je možné pozorovat propad v roce 2008, následný nárůst a konstantní průběh do roku 2013. Následně je možné vyzorovat klesající tendenci obecné míry nezaměstnanosti až do roku 2019 s lehkým nárůstem ke konci časové řady.

V kraji Vysočina se obecná míra nezaměstnanosti ve sledovaném období pohybovala ve variačním rozpětí 5,54 procentních bodů, tedy od svého minima 1,39 % v roce 2019 do maxima 6,92 % v roce 2010. Od roku 2000 do roku 2021 byly v měřených hodnotách zaznamenány značné výkyvy a to jak stoupavé tak klesavé. Od roku 2000 do roku 2002 nastal pokles obecné míry nezaměstnanosti a opětovný nárůst trvajícím až do roku 2004, kde se tento růst zastavil na hladině totožné s počátečním rokem. Od roku 2004 do roku 2008 nastal klesající tříletý trend následovaný dvouletým trendem růstovým. Od roku 2010 do roku 2013 byly zaznamenány hodnoty bez výrazných změn, ale v roce 2013 nastalo dlouhotrvající klesající období až do roku 2019. V závěru došlo k opětovnému navýšení obecné míry nezaměstnanosti následované lehkým poklesem. Největší meziroční nárůst a pokles obecné míry nezaměstnanosti dokazují hodnoty 1. absolutní diference v příloze číslo 10. K tomuto nárůstu došlo v době od roku 2008 do roku 2009 a činil 2,4 procentních bodů, k největšímu poklesu došlo z roku 2015 na rok 2016 a činil 1,55 procentních bodů. Druhá diference dosahovala nejvyšší kladné hodnoty činící 3,78 procentních bodů mezi lety 2008 a 2009, což dokládá největší absolutní zrychlení ve vývoji sledovaného ukazatele. Taktéž je možné v tomto období, tedy v roce 2008, vidět v grafu č. 11 pozitivní zlom. Největší absolutní zpomalení, respektive nejmenší hodnota druhé diference byla zjištěna z roku 2010 na rok 2011 a to ve výši -1,73 procentních bodů, viz příloha č. 10. Největší naměřený relativní přírůstek nastal z roku 2008 na rok 2009 a to o významných 73,54 %. Největší relativní pokles oproti minulému roku, byl zaznamenán v roce 2018 a činil 36,76 %.

Graf č. 11: Spojnicový graf míry nezaměstnanosti kraje Vysočina

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat ČSÚ

Významné klesající období, bylo zaznamenáno od roku 2004, kdy činila naměřená hodnota 6,8 %, do roku 2018 s naměřenou hodnotou 3,3 %. Hodnota průměrného koeficientu růstu v tomto období činí 83,12 %. Nejvýznamnější víceleté klesající období, bylo zaznamenáno od roku 2013 do roku 2019, kdy obecná míra nezaměstnanosti poklesla o 5,3 procentního bodu, což nám dále ukazuje hodnota průměrného koeficientu růstu pro toto období ve výši 76,87 %. V každém sledovaném roce se snížila hodnota v průměru o 23,13 %. K nejvýznamnějšímu nárůstu došlo od roku 2008 do roku 2010, kdy se obecná míra nezaměstnanosti zvýšila o 3,6 procentních bodů. V tomto období průměrný koeficient růstu činil 145,54 %. Každoročně se sledované hodnoty navýšily o 45,54 %, viz příloha č. 10.

Hodnoty bazického indexu v jednotlivých letech jsou k dispozici v příloze č. 10. Tyto hodnoty dokazují sestupnou tendenci ve vývoji obecné míry nezaměstnanosti v kraji Vysočina od roku 2013 a relativně konstantní průběh s jedním poklesem do tohoto roku. Hodnota dosahovala svého maxima v roce 2010 a to 102,44 %, nejnižší hodnota obecné míry nezaměstnanosti byla zaznamenána v roce 2019, a to s hodnotou 20,53 %. Uvedené lze také vyjádřit tím, že oproti bazickému roku 2000 klesla hodnota obecné míry nezaměstnanosti na přibližně jednu pětinu. Hodnota průměrné difference činí -0,22. Tato hodnota taktéž dokládá

klesající trend vývoje. Sledovaná veličina se každoročně během sledovaného období snižuje o 0,22 procentního bodu.

Dále je v grafu číslo 11 vyobrazeném výše vyznačen kvadratický trend vývoje. Index determinace pro kvadratickou funkci je 64,5 %. Pro popis průběhu je použit kvadratický trend s následujícím předpisem:

$$T_t = 0,054 + 0,0024t - 0,0002t^2 \quad (24)$$

Index determinace kvadratického trendu dosahuje hodnoty 0,645, tedy daná funkce vystihuje vývoj obecné míry nezaměstnanosti ve sledovaném období z 64,5 %.

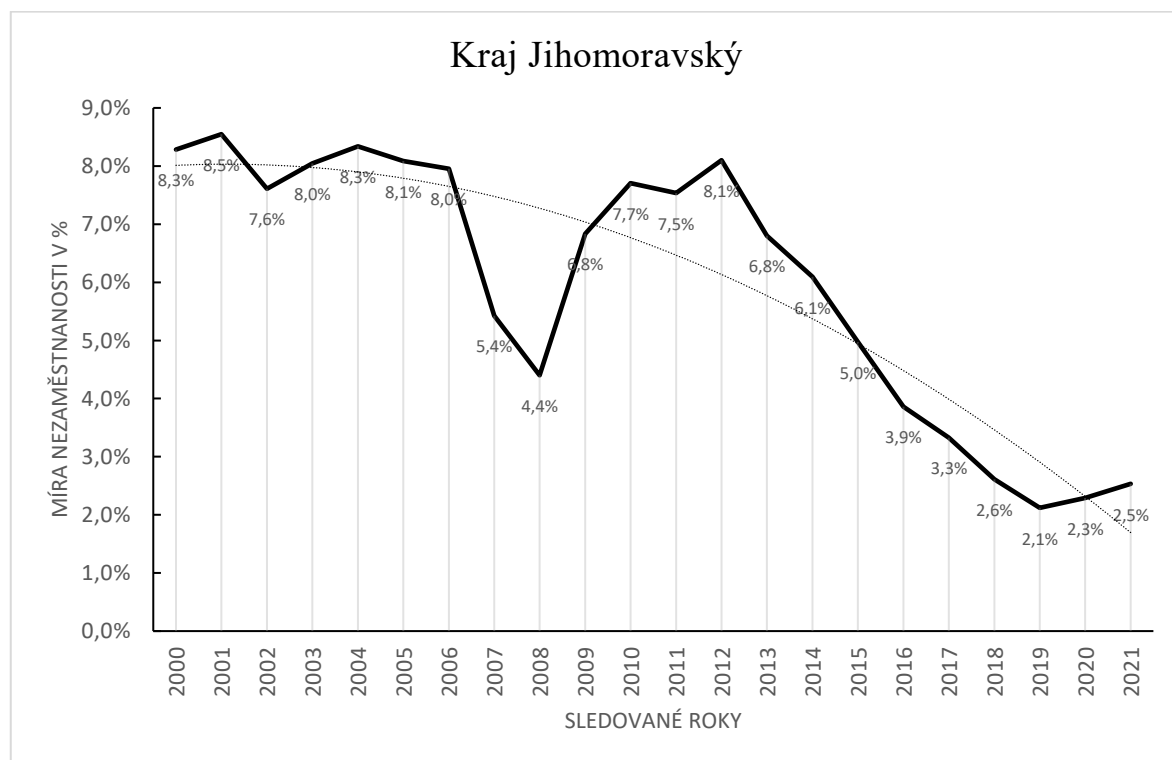
6.11 Analýza vývoje obecné míry nezaměstnanosti Jihomoravského kraje v letech 2000 až 2021

Graf číslo 12 vyobrazuje vývoj obecné míry nezaměstnanosti od roku 2000 do roku 2021 v Jihomoravském kraji. V grafu je možné sledovat vyrovnané hodnoty od počátečního roku sledování až do roku 2006, kdy nastal dvouletý pokles do roku 2008 a opětovný nárůstem do roku 2012. Po tomto roce nastal klesající trend trvající až do roku 2019, kdy ke konci sledovaného období došlo opětovnému mírnému nárůstu hodnot.

Obecná míra nezaměstnanosti v Jihomoravském kraji dosahovala nejvýše 8,55 % a to v roce 2001, nejnižší hodnota byla zaznamenána v roce 2019 a činila 12,19 %. Variační rozpětí, ve kterém se obecná míra nezaměstnanosti pohybovala tedy činilo 6,45 procentních bodů. Přes celkovou klesající tendenci však byly ve sledovaném období zaznamenány výkyvy opačným směrem. Od počátečního roku sledování se obecná míra nezaměstnanosti do roku 2006 výrazně neměnila. V roce 2006 nastal výrazný propad sledovaných hodnot, který byl ukončen roku 2008 s opětovným nárůstem trvajícím až do roku 2012 s meziročním mírným poklesem v roce 2011. Od roku 2012 nastal klesající dlouhodobý trend, který trval až do roku 2019 s následným opětovným mírným nárůstem hodnot. Největší meziroční nárůst obecné míry nezaměstnanosti proběhl z roku 2008 na 2009 a to o 2,43 procentních, což dokazuje hodnota 1. absolutní diference v příloze č. 11. Taktéž v roce 2008 došlo k výrazné změně ve vývoji obecné míry nezaměstnanosti. Změnil se trend z klesajícího na rostoucí. Největší pokles byl naměřen z roku 2006 na rok 2007 a jednalo se, dle hodnoty 1. absolutní diference viz příloh č. 11, o pokles ve výši 2,53 procentních bodů. Největší absolutní zrychlení tempa růstu sledovaného ukazatele, tedy největší hodnota druhé diference, bylo dosaženo od roku 2008 do roku 2009 a to 3,46 procentního bodu. Největší absolutní

zpomalení, respektive nejmenší hodnota druhé diference, bylo zjištěno z roku 2006 na rok 2007 ve výši -2,39 procentního bodu. Největší naměřený relativní přírůstek nastal z roku 2008 na rok 2009 a měl hodnotu 55,29 %, což znamená, že hodnota obecné míry nezaměstnanosti vzrostla meziročně přibližně o 55 %. Nejmenší hodnota relativního přírůstku byla zaznamenána z roku 2006 na rok 2007. Jednalo se o pokles o 31,78 %.

Graf č. 12: Spojnicový graf míry nezaměstnanosti Jihomoravského kraje

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat ČSÚ

V Jihomoravském kraji byly zaznamenána tři významná období z pohledu klesajících a stoupajících tendencí. První klesající dlouhodobé období se událo od roku 2006 do roku 2008 s hodnotou průměrného koeficientu růstu ve výši 85,24 %. Hodnoty obecné míry nezaměstnanosti v těchto letech poklesly z hodnoty 8 % na hodnotu 4,4 %. Následoval dvouletý stoupající trend do roku 2010 s navýšením sledované veličiny o 3,3 procentního bodu, s průměrným koeficientem růstu ve výši 132,32 %. Každoročně se v tomto období obecná míra nezaměstnanosti zvýšila o 32,32 %. Nejvýznamnější dlouhodobé klesající období započalo roku 2012 s hodnotou 8,1 % a bylo ukončeno roku 2019 na hodnotě 2,1 %, došlo tedy k poklesu o 6 procentních bodů. V tomto období hodnota průměrného koeficientu růstu činila 82,57 %. V tomto období se každoročně obecná míra nezaměstnanosti snížila o 17,43 %, viz příloha č. 11.

Hodnoty bazického indexu v jednotlivých letech jsou k dispozici v příloze č. 11. Hodnoty bazického indexu dokazují sestupnou tendenci ve vývoji obecné míry nezaměstnanosti od roku 2012. Tato dosahovala svého maxima ve druhém roce sledování, tedy v roce 2001, a to hodnotou 103,21 %. Nejnižší hodnota bazického indexu obecné míry nezaměstnanosti byla zaznamenána v roce 2019, přičemž hodnota bazického indexu dosahovala 25,6 %. Toto je možné také popsat tak, že oproti výchozímu roku klesla obecná míra nezaměstnanosti na 25,6 % hodnoty roku výchozího. Klesající trend potvrzuje také hodnota průměrné absolutní difference, která činí -0,27. Ve sledovaném období od roku 2000 do roku 2021 se obecná míra nezaměstnanosti každoročně snižovala o 0,27 procentního bodu.

V grafu číslo 12 je vyobrazen kvadratický trend vývoje sledovaného ukazatele. Index determinace pro danou funkci je 78,64 %. Další informace o trendu jsou popsány v příloze č. 20. Kvadratický trend je použit pro popis průběhu a jeho předpis je následující:

$$T_t = 0,0796 + 0,0007t - 0,0002t^2 \quad (25)$$

Index determinace kvadratického trendu dosahuje hodnoty 0,7864, což znamená, že daná funkce vystihuje uplynulý vývoj sledovaného ukazatele z 78,64 %.

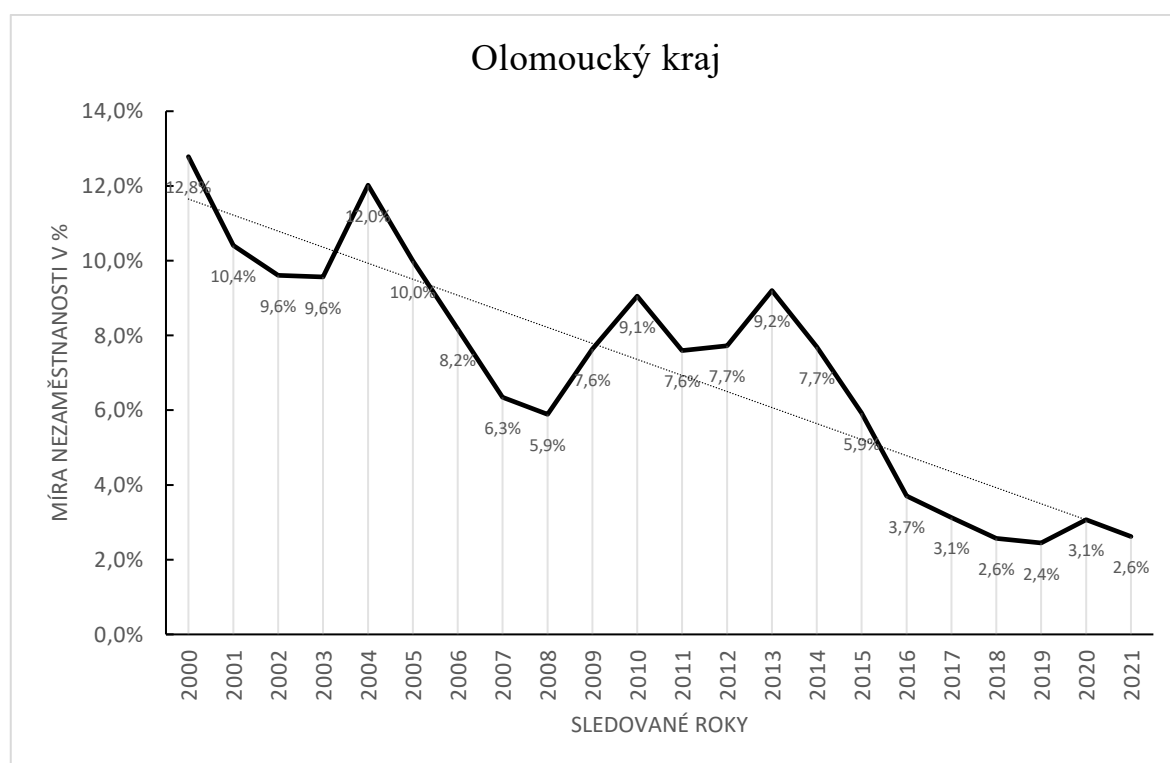
6.12 Analýza vývoje obecné míry nezaměstnanosti Olomouckého kraje v letech 2000 až 2021

Graf číslo 13 znázorňuje vývoj obecné míry nezaměstnanosti v Olomouckém kraji od roku 2000 do roku 2021. Z grafu číslo 13 je možné vypočítat i přes celkový pokles několik skokových nárůstů a opětovných poklesů obecné míry nezaměstnanosti. V závěru sledovaného období dochází ke zpomalení tempa poklesu, které je následované opětovným meziročním nárůstem a poklesem.

V Olomouckém kraji ve sledovaném období dosáhla obecná míra nezaměstnanosti nejvyšších hodnot roku 2000 s hodnotou 12,78 %. Nejnižší hodnota byla naměřena roku 2019 s 2,45 %. Variační rozpětí, ve kterém se obecná míra nezaměstnanosti pohybovala, bylo tedy 10,34 procentního bodu. Přes celkový klesající trend byly zaznamenány značné výkyvy ve sledované veličině. Na počátku od roku 2000 do roku 2003 byl zaznamenán klesající trend s meziročním nárůstem do roku 2004 a opětovným poklesem, který trval až do roku 2008. Následoval opět stoupající trend od roku 2008 do roku 2010. Od roku 2010 do roku 2013 obecná míra nezaměstnanosti několikrát změnila svůj směr až roku 2013 začala opětovně klesat. Pokles se zastavil roku 2019 na nejnižší naměřené hodnotě 2,4 %.

V posledních dvou letech sledování došlo k nárůstu a opětovnému poklesu hodnot. Největší meziroční nárůst obecné míry nezaměstnanosti proběhl z roku 2003 na rok 2004 a to o 2,46 procentních bodů, což dokazuje hodnota 1. absolutní difference v příloze č. 12. Největší pokles byl naměřen z roku 2000 na rok 2001 a jednalo se dle hodnoty 1. difference v příloze č. 12 o pokles ve výši 2,37 procentního bodu. Druhá difference dosahovala nejvyšší kladné hodnoty činící 2,5 procentního bodu z roku 2003 na rok 2004, což dokládá největší absolutní zrychlení ve vývoji sledovaného ukazatele a také zlom viditelný na grafu č. 13. Největší absolutní zpomalení, respektive nejmenší hodnota druhé difference, bylo zjištěno z roku 2004 na rok 2005 a to ve výši -4,49 procentního bodu. Největší naměřený relativní přírůstek nastal z roku 2008 na rok 2009 v hodnotě 26,67 %, naopak nejmenší hodnota relativního přírůstku byla zaznamenána z roku 2015 na rok 2016 a to ve výši -37,46 %.

Graf č. 13: Spojnicový graf míry nezaměstnanosti Olomouckého kraje

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat ČSÚ

V grafu č. 13 jsou dále zřejmé dvě významná klesající období, kdy první je od roku 2004 do roku 2008. Obecná míra nezaměstnanosti za toto období klesla z hodnoty 12 % na hodnotu 5,9 %, což potvrzuje hodnota průměrného koeficient růstu pro toto období, která činila 83,66 %. Tato hodnota říká, že se v tomto klesajícím období každoročně snížila obecná míra nezaměstnanosti v relativním vyjádření průměrně o 16,34 %, viz příloha č. 12. Následně

došlo ke skokovému dvouletému nárůstu, tedy od roku 2008 do roku 2010, který byl následován poklesem a kolísáním obecné míry nezaměstnanosti až do roku 2013. V období od roku 2008 do roku 2010 se obecná míra nezaměstnanosti zvýšila o 3,2 procentního bodu s průměrným koeficientem růstu 123,97 %. Druhé významné klesající období se událo od roku 2013 do roku 2019, hodnota obecné míry nezaměstnanosti z hodnoty 9,2 % klesla na hodnotu 2,4 %. Průměrný koeficient růstu pro toto období činil 80,19 %, viz příloha č. 12. Tato hodnota říká, že se v tomto klesajícím období každoročně snížila obecná míra nezaměstnanosti v relativním vyjádření průměrně o 19,81 %.

V Olomouckém kraji byla maximální hodnota bazického indexu tedy 100 % dosažena v roce 2000, což je i výchozí rok sledování. Minimální hodnota 19,15 % byla v roce 2019. Hodnoty bazického indexu dokazují sestupnou tendenci ve vývoji obecné míry nezaměstnanosti a jsou k dispozici v příloze č. 12. Dále klesající trend potvrzuje také hodnota průměrné absolutní diference -0,48, která udává, že se obecná míra nezaměstnanosti každoročně snižovala ve sledovaném období o 0,48 procentního bodu.

V grafu číslo 13 je dále vyznačen lineární trend vývoje. Index determinace pro lineární trendovou funkci je 78,35 %, pro kvadratickou funkci je index o 1 % vyšší, viz příloha č. 20. Z důvodu matematické jednoduchosti a nepatrnému rozdílu v hodnotě indexu determinace, byla zvolena pro popis průběhu časové řady funkce lineární, jejíž zápis je následující:

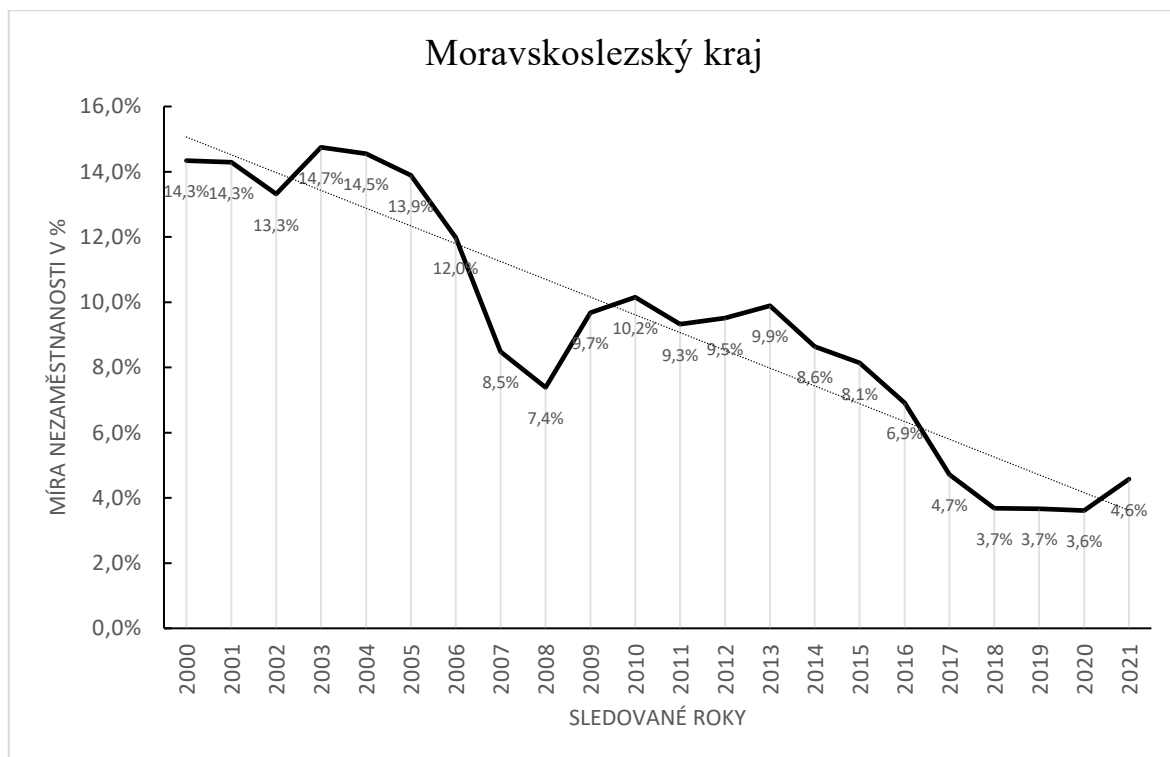
$$T_t = 0,1208 - 0,0043t \quad (26)$$

Index determinace lineárního trendu dosahuje hodnoty 0,7835, což znamená, že daná funkce vystihuje vývoj obecné míry nezaměstnanosti v období od roku 2000 do roku 2021 ze 78,35 %.

6.13 Analýza vývoje obecné míry nezaměstnanosti Moravskoslezského kraje v letech 2000 až 2021

V grafu číslo 14, který znázorňuje vývoj obecné míry nezaměstnanosti v časovém období od roku 2000 do roku 2021 v Moravskoslezském kraji, je možné sledovat po počátečním výkyvu trvajícím do roku 2003 pokles v průběhu následujících sledovaných let se skokovým nárůstem v roce 2008, zvýšenou hladinou v centrální části a opětovným poklesem.

Graf č. 14: Spojnicový graf míry nezaměstnanosti Moravskoslezského kraje

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat ČSÚ

Obecná míra nezaměstnanosti v Moravskoslezském kraji od roku 2000 do roku 2021 dosahovala svého maxima v roce 2003 a to s 14,75 %. Nejnižší hodnota obecné míry nezaměstnanosti byla zaznamenána v roce 2020 a činila 3,61 %. Variační rozpětí, ve kterém se obecná míra nezaměstnanosti pohybovala, bylo 11,14 procentních bodů. Přes celkovou klesající tendenci však byly ve sledovaném období zaznamenány výkyvy opačným směrem. V prvním roce byla hodnota obecné míry nezaměstnanosti konstantní, s následujícím ročním poklesem a opětovným ročním nárůstem. Od roku 2003 do roku 2008 nastal dlouhodobý klesající trend zakončený skokovým nárůstem trvajícím až do roku 2010. Od roku 2010 do roku 2013 následovalo období s mírně kolísavou hladinou obecné míry nezaměstnanosti. Toto období bylo následované dlouholetým poklesem, který ustal až v roce 2020. V posledním roce sledování došlo k navýšení sledované veličiny o jeden procentní bod. Hodnoty 1. absolutní diference, viz příloha č. 13, dokazují největší meziroční nárůst ve výši 2,29 procentního bodu od roku 2008 na rok 2009, a největší meziroční pokles o -3,5 procentního bodu z roku 2006 na rok 2007. Taktéž v roce 2008 došlo k výrazné změně ve vývoji obecné míry nezaměstnanosti, z klesající na rostoucí. Druhá diference dosahovala nejvyšší kladné hodnoty činící 3,39 procentních bodů v době od roku 2008 na rok 2009, což dokládá největší absolutní zrychlení ve vývoji sledovaného ukazatele. Taktéž je v tomto

období, přesněji v roce 2008, patrný zlom ve vývoji časové řady. Největší absolutní zpomalení, respektive nejmenší hodnota druhé diference byla zjištěna z roku 2009 na rok 2010 ve výši -1,81 procentního bodu. Největší naměřený relativní přírůstek nastal z roku 2008 na rok 2009 v hodnotě 31,02 %. Nejnížší hodnota relativního přírůstku, tedy největší relativní pokles, byl zaznamenána z roku 2016 na rok 2017 a to ve výši -31,83 %.

V Moravskoslezském kraji došlo od roku 2000 do roku 2021 k prvnímu významnému víceletému poklesu obecné míry nezaměstnanosti až v roce 2003. Od roku 2003 z hodnoty 14,7 % klesla obecná míra nezaměstnanosti na hodnotu 7,4 % v roce 2008. Tedy došlo ke snížení o 7,3 procentního bodu. Průměrný koeficient růstu je v tomto období 87,08 %, viz příloha č. 13. O roku 2008 do roku 2010 došlo k nárůstu hodnot o 2,8 procentního bodu, s hodnotou průměrného koeficientu růstu 117,26 %, což znamená, že se v každém sledovaném roce v tomto období zvýšila obecná míra nezaměstnanosti v průměru o 17,26 %. Nejvýznamnější klesající dlouhodobé období bylo zaznamenáno od roku 2013 do roku 2020 s hodnotou průměrného koeficientu růstu 86,6 %. Obecná míra nezaměstnanosti klesla z hodnoty 9,9 % na hodnotu 3,6 %, tedy o 3,3 procentního bodu.

Hodnoty bazického indexu, viz příloha č. 13, dokazují sestupnou tendenci ve vývoji obecné míry nezaměstnanosti, která dosahovala svého maxima v roce 2003 s hodnotou bazického indexu 102,84 %. Nejnížší hodnota obecné míry nezaměstnanosti byla zaznamenána v roce 2020, kdy hodnota bazického indexu dosáhla 25,18 %. Oproti výchozímu roku klesla obecná míra nezaměstnanosti na cca čtvrtinu hodnoty výchozího roku 2000. Klesající trend potvrzuje také hodnota průměrné absolutní diference, která činí -0,47. V celém sledovaném období se obecná míra nezaměstnanosti každoročně snižovala o 0,47 procentního bodu.

V grafu č. 14 je zvýrazněn lineární trend vývoje. Index determinace pro lineární trendovou funkci je 86,49 %, kdy pro kvadratickou funkci je index determinace téměř identický. Hodnoty indexů determinace a předpisy obou funkcí jsou v příloze č. 20. Z důvodu matematické jednoduchosti a nepatrnému rozdílu v hodnotě vypočtených indexů determinace byla zvolena pro popis průběhu časové řady funkce lineární, jejíž přepis je následující:

$$T_t = 0,1561 - 0,0055t \quad (27)$$

Index determinace lineárního trendu, dosahuje hodnoty 0,8649, což znamená, že daná funkce vystihuje uplynulý vývoj sledovaného ukazatele z 86,49 %.

6.14 Analýza vývoje obecné míry nezaměstnanosti Zlínského kraje v letech 2000 až 2021

V grafu číslo 15, který znázorňuje vývoj obecné míry nezaměstnanosti v časovém období od roku 2000 do roku 2021 ve Zlínském kraji, je možné sledovat i přes celkový klesající trend turbulentní období trvající od roku 2005 do roku 2010, při kterém došlo k výraznému propadu sledovaných hodnot a k jejich opětovnému nárůstu. Od roku 2010 je patrný klesající trend trvající až do konce sledovaného období.

Graf č. 15: Spojnicový graf míry nezaměstnanosti Zlínského kraje

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat ČSÚ

Ve Zlínském kraji obecná míra nezaměstnanosti ve sledovaném období dosahovala nejvýše 9,44 % a to v roce 2005. Nejnižší hodnota míry nezaměstnanosti byla zaznamenána v roce 2018 a činila 1,77 %. Variační rozpětí je tedy 7,67 procentních bodů. Přes celkovou klesající tendenci však byly ve sledovaném období zaznamenány výkyvy opačným směrem. Do roku 2004 převládal klesající trend, který byl přerušen meziročním nárůstem a opětovným poklesem v roce 2005, kdy tento pokles trval až do roku 2008. Následoval dvouletý rostoucí trend, který byl následně vystřídán trendem klesajícím. Ten trval od roku 2010 do roku 2018. Poslední tři roky sledovaného období se obecná míra nezaměstnanosti jeví konstantní. Největší meziroční nárůst obecné míry nezaměstnanosti proběhl z roku 2008 na 2009, kdy

došlo k nárůstu o 3,45 procentního bodu. Taktéž v roce 2008 došlo k výrazné změně ve vývoji obecné míry nezaměstnanosti, z klesajícího trendu na rostoucí. Největší pokles byl naměřen z roku 2005 na rok 2006 a jednalo se o pokles ve výši 2,39 procentních bodů, viz hodnoty první diference v příloze č. 14. Druhá diference dosahovala nejvyšší kladné hodnoty činící 5,14 procentních bodů z roku 2008 na 2009, což dokládá největší absolutní zrychlení ve vývoji sledovaného ukazatele. Taktéž je v tomto období, tedy v roce 2008, patrný zlom ve vývoji časové řady z klesajícího do rostoucího trendu. Největší absolutní zpomalení, respektive nejmenší hodnota druhé diference, bylo zjištěno z roku 2005 na rok 2006 ve výši -2,39 procentního bodu. Hodnoty druhé diference jsou taktéž v příloze č. 14. Největší naměřený relativní přírůstek nastal z roku 2008 na rok 2009 v hodnotě 89,86 %, což znamená, že hodnota obecné míry nezaměstnanosti vzrostla přibližně o 90 %. Nejmenší hodnota relativního přírůstku byla zaznamenána z roku 2017 na rok 2018 a to ve výši 50,5 %.

Nejvýznamnější klesající období byla ve Zlínském kraji zaznamenána od roku 2005 do roku 2008 a poté od roku 2010 do roku 2018. Tato klesající období byla přerušena obdobím s nárůstem hodnot do roku 2008 do roku 2010. V prvním klesajícím období od roku 2005 do roku 2008 obecná míra nezaměstnanosti klesla z hodnoty 9,4 % na hodnotu 3,8 %, což potvrzuje hodnota průměrného koeficientu růstu pro toto období, která činí 74,06 %. Tato hodnota říká, že se v tomto klesajícím období každoročně snížila obecná míra nezaměstnanosti v průměru o 25,94 %. Následovalo období s rostoucím trendem, kdy se obecná míra nezaměstnanosti od roku 2008 do roku 2010 zvýšila o 4,7 procentního bodu, s hodnotou průměrného koeficientu růstu 148,88 %. V tomto období se tedy průměrně každoročně obecná míra nezaměstnanosti zvýšila o značných 48,88 %. Roku 2010 došlo ke změně orientace sledovaných hodnot, tedy došlo k poklesu z 8,5 % na hodnotu 1,8 %, která byla naměřena v roce 2018. V tomto období hodnota průměrného koeficientu růstu činila 82,2 %. Tato hodnota udává, že se v tomto klesajícím období každoročně snížila obecná míra nezaměstnanosti v průměru o 17,8 %. Všechny hodnoty průměrných koeficientů růstu pro tato období jsou v příloze č. 14.

Ve Zlínském kraji hodnoty bazického indexu dokazují sestupnou tendenci ve vývoji obecné míry nezaměstnanosti, která dosahovala svého maxima hodnotou 116,32 % v roce 2005. Nejnižší hodnota bazického indexu byla zaznamenána v roce 2018 a to 21,83 %. Průměrná absolutní diference -0,3 také potvrzuje klesající trend. Lze uvést, že se ve sledovaném

období obecná míra nezaměstnanosti každoročně snižovala v průměru o 0,3 procentního bodu.

V grafu číslo 15 je dále vyznačen kvadratický trend vývoje pro Zlínský kraj. Index determinace pro kvadratickou funkci je 76,37 %, viz příloha č. 20. Kvadratická funkce je použita pro popis průběhu časové řady a vystihnutí trendu. Její předpis je následující:

$$T_t = 0,0767 + 0,0014t - 0,0002t^2 \quad (28)$$

Index determinace kvadratického trendu dosahuje hodnoty 0,7637, což znamená, že daná funkce vystihuje vývoj sledovaného ukazatele ve sledovaném období z 76,37 %.

7 Analytická část zaměřující se na státy Visegrádské skupiny

Vlastní část práce je zaměřena na analýzu vývoje obecné míry nezaměstnanosti v zemích Visegrádské skupiny v předem vymezeném období od roku 2000 do roku 2021. Časové období bylo stanoveno s odkazem na nejaktuálnější vstupní data získaná ze Statistického úřadu Evropské unie (Eurostatu) a z The Statistics Portal for Market Data (Statista.com).

7.1 Analýza vývoje obecné míry nezaměstnanosti České republiky v letech 2000 až 2021

Vývoj obecné míry nezaměstnanosti v období od roku 2000 do roku 2021 v České republice je vyobrazen v grafu číslo 16, ze kterého lze vysledovat celkovou klesající tendenci s několika propady, a to v letech 2002, 2008 a 2019. Taktéž je možné pozorovat dlouhotrvající sestupnou tendenci od roku 2012 do roku 2019 se závěrečným navýšením hodnot.

Graf č. 16: Spojnicový graf míry nezaměstnanosti České republiky

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z Eurostatu a Statista.com

Ve sledovaném období obecná míra nezaměstnanosti v České republice dosáhla nejvyšší hodnoty v prvním roce sledování, tedy v roce 2000. Hodnota obecné míry nezaměstnanosti činila 8,76 %. Nejnižší hodnota byla zaznamenána v roce 2019 a činila 2,01 %. Variační

rozpětí, ve kterém se obecná míra nezaměstnanosti pohybovala, činilo 6,75 procentních bodů. Přes celkovou klesající tendenci však byly ve sledovaném období zaznamenány výkyvy opačným směrem. Mezi lety 2000 až 2002 je zachycen klesající trend, po kterém následuje nárůst sledovaných hodnot a to opět v dvouletém rozpětí. Od roku 2004 byl zaznamenán klesající trend obecné míry nezaměstnanosti, který trval až do roku 2008. Od roku 2008 obecná míra nezaměstnanosti opět začala růst, kdy toto trvalo až do roku 2010. Do roku 2013 byl následný vývoj téměř konstantní. V roce 2013 došlo k opětovné klesající tendenci trvající až do roku 2019. Ke konci sledovaného období je možné vidět rostoucí tendenci vývoje časové řady. Největší meziroční nárůst byl zaznamenán v období od roku 2008 do roku 2009 a jednalo se o nárůst ve výši 2,27 procentních bodů. Největší pokles se uskutečnil z roku 2006 na rok 2007 a činil 1,83 procentních bodů, což dokazují hodnoty 1. absolutní diference v příloze č. 15. Taktéž v roce 2008 došlo k výrazné změně ve vývoji obecné míry nezaměstnanosti z klesajícího trendu na rostoucí. Druhá diference dosahovala nejvyšší kladné hodnoty z roku 2008 na rok 2009. Hodnota 2. diference v tomto období činila 3,2 procentních bodů, naopak největší zpomalení tempa růstu se událo z roku 2009 na rok 2010 s hodnotou 1,83 procentního bodu, viz příloha č. 15. Největší naměřený relativní přírůstek nastal z roku 2008 na rok 2009 v hodnotě 51,71 %, nejmenší hodnota relativního přírůstku byla zaznamenána z roku 2016 na rok 2017 a to ve výši -26,84 %.

V České republice se ve sledovaném období událo několik významných víceletých trendů. Od roku 2004 do roku 2008 bylo zaznamenáno klesající období, kdy se obecná míra nezaměstnanosti snížila z hodnoty 8,2 % na 4,4 %, tedy o poklesla o 3,8 procentního bodu, s hodnotou průměrného koeficientu růstu 85,51 %. Následovalo dvouleté rostoucí období, ve kterém došlo k nárůstu sledovaných hodnot o 2,9 procentního bodu, s hodnotou průměrného koeficientu růstu 128,78 %. Po tomto období následovalo kolísavé období, které se v roce 2013 ustálilo na hodnotě obecné míry nezaměstnanosti rovné 7 %. V roce 2013 nastalo dlouhotrvající klesající období, a to až do roku 2019 s naměřenou hodnotou 2 %. V tomto klesajícím období se průměrně každoročně obecná míra nezaměstnanosti snižovala o 16,29 %, jelikož byla v tomto období hodnota průměrného koeficientu růstu 83,71 %. Vypočtené hodnoty průměrných koeficientů růstu jsou v příloze č. 15.

Hodnoty bazického indexu, které jsou k dispozici pro jednotlivé roky v příloze č. 15, dokazují sestupnou tendenci ve vývoji obecné míry nezaměstnanosti, která dosahovala svého maxima v roce 2000, tedy v roce bazickém. Nejnižší hodnota obecné míry

nezaměstnanosti byla zaznamenána v roce 2019, kdy hodnota bazického indexu dosahovala 22,95 % roku bazického. Klesající trend je taktéž potvrzen hodnotou průměrné absolutní difference s hodnotou -0,28, viz příloha č. 19. Hodnota obecné míry nezaměstnanosti se každoročně v průměru snížila o 0,28 procentního bodu.

V grafu číslo 16 je dále vyobrazen lineární trendová funkce vývoje sledovaného ukazatele. Index determinace pro lineární trendovou funkci je 73,67 %, který se oproti indexu determinace pro kvadratickou funkci liší pouze minimálně. Z důvodu matematické jednoduchosti a nepatrnému rozdílu v hodnotě indexu determinace byla zvolena pro popis průběhu funkce lineární, která má následující předpis:

$$T_t = 0,0903 - 0,0028t \quad (29)$$

Index determinace lineárního trendu dosahuje hodnoty 0,7367, což znamená, že daná funkce vystihuje uplynulý vývoj sledovaného ukazatele ve sledovaném období ze 73,67 %, viz příloha č. 20.

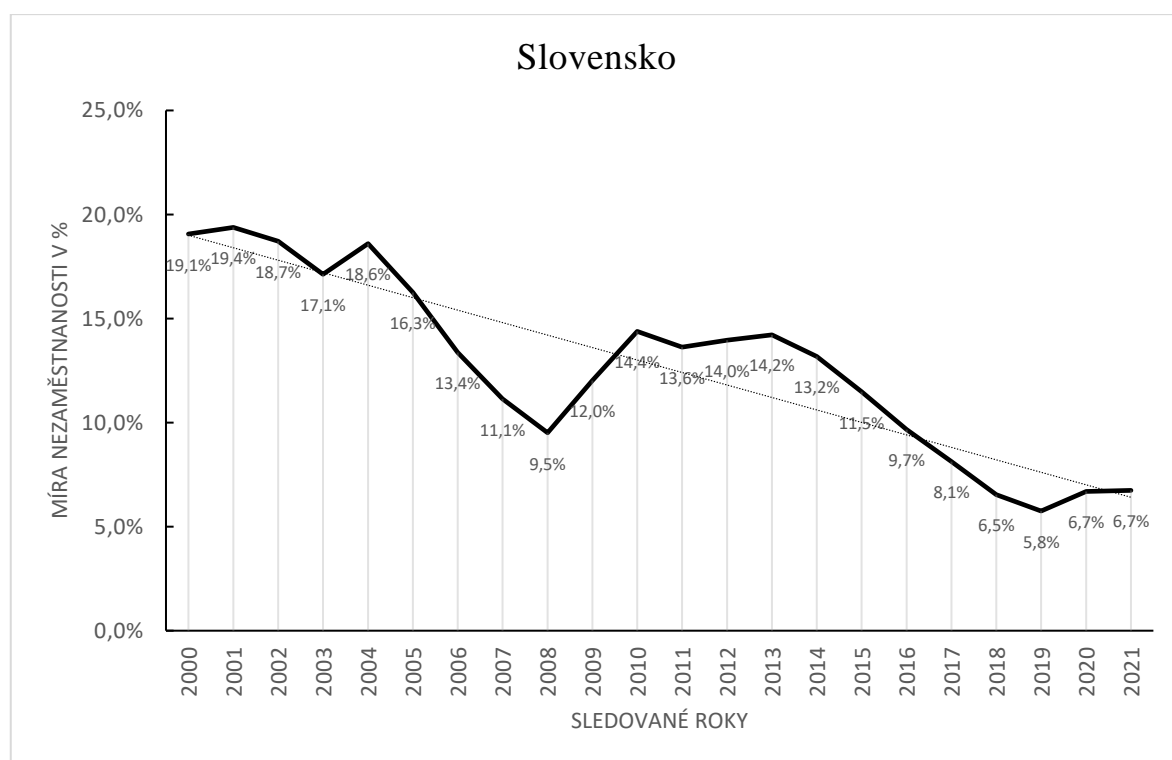
7.2 Analýza vývoje obecné míry nezaměstnanosti Slovenské republiky v letech 2000 až 2021

V grafu číslo 17, který znázorňuje vývoj obecné míry nezaměstnanosti v Slovenské republice od roku 2000 do roku 2021, je možné pozorovat dlouhotrvající klesající trend s výkyvem trvajícím od roku 2003 do roku 2010, který je následovaný ustálením hodnot a opětovným poklesem, který se zastavil až v roce 2019. V závěru je patrné mírné navýšení a ustálení hladiny obecné míry nezaměstnanosti.

Obecná míra nezaměstnanosti ve Slovenské republice dosahovala maxima roku 2001 a to 19,38 %, a minima 5,75 % roku 2019. Variační rozpětí, ve kterém se obecná míra nezaměstnanosti pohybovala, činilo 13,63 procentních bodů. Od roku 2000 do roku 2021 byl zaznamenán celkový klesající trend s několika výkyvy. Od počátečního roku sledování nastal mírný nárůst sledovaných hodnot s následným poklesem, který trval až do roku 2003. Dále došlo k ročnímu nárůstu obecné míry nezaměstnanosti a v roce 2004 nastal klesající víceletý trend až do roku 2008, kdy nastalo skokové navýšení trvajícím až do roku 2010. Od roku 2010 do roku 2013 se obecná míra nezaměstnanosti pohybovala v hodnotách lišících se pouze minimálně, s následným poklesem až do roku 2019, kdy byla naměřena nejnižší hodnota během celého sledovaného období. Od roku 2019 došlo k navýšení sledovaných hodnot na 6,7 %, která byla udržena až do roku 2021. Největší meziroční nárůst obecné míry

nezaměstnanosti proběhl z roku 2008 na 2009 a činil 2,52 procentního bodu, což dokazuje hodnota 1. absolutní diference v příloze č. 16. Taktéž v roce 2008 došlo k výrazné změně ve vývoji obecné míry nezaměstnanosti z klesajícího na rostoucí trend. Největší pokles byl naměřen z roku 2005 na rok 2006 a jednalo se dle hodnoty první absolutní diference v příloze č. 16 o pokles ve výši 2,89 procentních bodů. Druhá diference dosahovala nejvyšší kladné hodnoty činící 4,15 procentního bodu v období od roku 2008 do roku 2009, což dokládá největší absolutní zrychlení ve vývoji sledovaného ukazatele, taktéž je v tomto období, tedy v roce 2008, pozitivní zlom. Největší absolutní zpomalení, respektive nejmenší hodnota druhé diference, byla zjištěna z roku 2005 na rok 2006 ve výši 2,89 procentních bodů. Největší naměřený relativní přírůstek nastal z roku 2008 na rok 2009 v hodnotě 26,5 %. Nejmenší hodnota relativního přírůstku byla zaznamenána z roku 2017 na rok 2018 a to ve výši 19,56 %.

Graf č. 17: Spojnicový graf míry nezaměstnanosti Slovenska

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z Eurostatu a Statista.com

Z grafu číslo 17 jsou dále zřejmá dvě významná klesající období a jedno období se stoupajícím trendem. První klesající období bylo zaznamenáno od roku 2004 do roku 2008, kdy obecná míra nezaměstnanosti za toto období klesla z hodnoty 18,6 % na hodnotu 9,5 %, což potvrzuje hodnota průměrného koeficientu růstu pro toto období, která činí 84,56 %. Tato

hodnota říká, že se v tomto klesajícím období snížila obecná míra nezaměstnanosti v relativním vyjádření průměrně o 15,44 % ročně, viz příloha č. 16. Následně došlo ke skokovému dvouletému nárůstu obecné míry nezaměstnanosti z hodnoty 9,5 % na hodnotu 14,4 %, s hodnotou průměrného koeficientu růstu 122,97 %. Od roku 2013 nastal opět klesající dlouhodobý trend až do roku 2019. Obecná míra nezaměstnanosti z hodnoty 14,2 % v roce 2013 klesla na hodnotu 5,8 % v roce 2019. V tomto klesajícím období se každoročně snížila obecná míra nezaměstnanosti v relativním vyjádření v průměru o 14% ročně, což nám udává hodnota průměrného koeficientu růstu, který činil 85,99 %, viz příloha č. 16.

Hodnoty bazického indexu, které jsou pro jednotlivé roky v příloze č. 16, dokazují sestupnou tendenci ve vývoji obecné míry nezaměstnanosti, která dosahovala svého maxima v druhém roce sledování a to s hodnotou bazického indexu rovnou 101,68 %, naopak nejnižší hodnota bazického indexu nastala v roce 2019 s hodnotou 30,17 %. Celkový klesající trend dále potvrzuje hodnota průměrné absolutní difference -0,59, což znamená, že v celém sledovaném období se obecná míra nezaměstnanosti každoročně snižovala v průměru o 0,59 procentního bodu.

V grafu číslo 17 je dále vyznačen lineární trend vývoje obecné míry nezaměstnanosti ve Slovenské republice. Index determinace pro lineární trendovou funkci je 79,75 %, přičemž má zvolená funkce následující přepis:

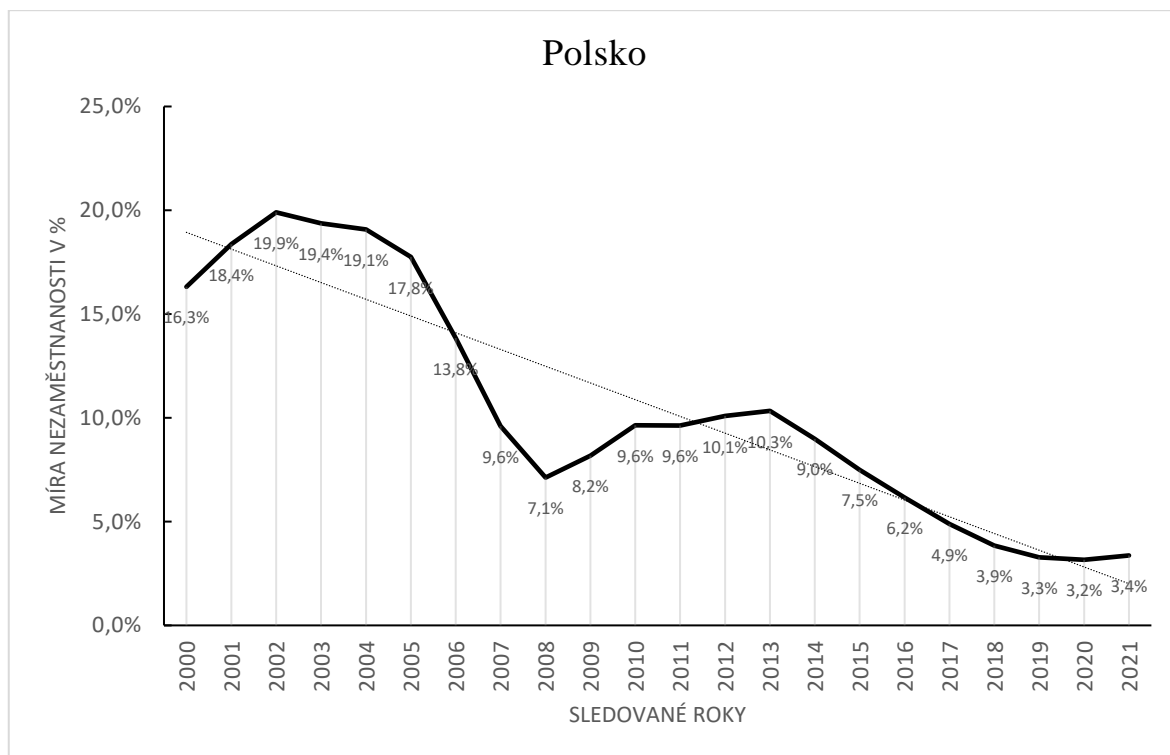
$$T_t = 0,196 - 0,006t \quad (30)$$

Index determinace lineárního trendu, dosahuje hodnoty 0,7975, což znamená, že daná funkce vystihuje uplynulý vývoj sledovaného ukazatele od roku 2000 do roku 2021 z 79,75 %, viz příloha č. 20.

7.3 Analýza vývoje obecné míry nezaměstnanosti Polské republiky v letech 2000 až 2021

Níže uvedený graf číslo 18 znázorňuje vývoj obecné míry nezaměstnanosti v časovém období od roku 2000 do roku 2021 v Polské republice. První pohled na graf může prozradit výrazný klesající trend. V prvních letech je možné sledovat nárůst hodnot obecné míry nezaměstnanosti s následným poklesem do roku 2008 a následujícím mírným nárůstem do roku 2013. Od roku 2013 do konce období je možné sledovat kontinuální klesající trend.

Graf č. 18: Spojnicový graf míry nezaměstnanosti Polska

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z Eurostatu a Statista.com

V Polské republice obecná míra nezaměstnanosti od roku 2000 do roku 2021, dosáhla nejvyšší hodnoty 19,9 % v roce 2002. Nejnižší hodnota obecné míry nezaměstnanosti byla zaznamenána v roce 2020 ve výši 3,16 %. Variacní rozpětí tedy činilo 16,74 procentních bodů. Sledované hodnoty měly v období od roku 2000 do roku 2021 zejména klesající tendenci. Od počátečního roku sledování do roku 2002 došlo k nárůstu obecné míry nezaměstnanosti, na kterou navazoval dlouholetý klesající trend, a to až do roku 2008, kdy došlo opět k nárůstu. V roce 2008 dosahovala obecná míra nezaměstnanosti 7,1 % a o pět let později v roce 2013 dosahovala hodnoty 10,3 %. Poté začala opětovně klesat. Nastalo výrazné sestupné období až do roku 2020, během kterého se obecná míra nezaměstnanosti snížila o 7,1 procentního bodu. V posledním roce sledování se obecná míra nezaměstnanosti zvýšila pouze minimálně. Největší meziroční nárůst obecné míry nezaměstnanosti proběhl z roku 2000 na 2001 a to o 2,06 procentního bodu, nejvyšší pokles od roku 2006 do roku 2007 a to o 4,24 procentního bodu, což dokazují hodnoty 1. absolutní diference v příloze č. 17. Druhá diference dosahovala nejvyšší kladné hodnoty činící 3,53 procentního bodu z roku 2008 na rok 2009, což dokládá největší absolutní zrychlení ve vývoji sledovaného ukazatele. Taktéž je v tomto období, tedy v roce 2008, patrný na grafu č. 18 pozitivní zlom. Největší absolutní zpomalení, respektive nejmenší hodnota druhé diference byla zjištěna z roku 2005

na rok 2006 ve výši -2,59 procentního bodu. Největší naměřený relativní přírůstek nastal z roku 2009 na rok 2010 v hodnotě 17,99 %, nejmenší hodnota relativního přírůstku byla zaznamenána z roku 2006 na rok 2007 a to ve výši 30,64 %, viz příloha č. 17.

Při studiu delších časových období je patrné významné klesající období od roku 2002 do roku 2008, kdy se obecná míra nezaměstnanosti snížila o 12,8 procentního bodu, tedy z hodnoty 19,9 % na hodnotu 7,1 %. V tomto období hodnota průměrného koeficient růstu činila 84,26 %, což znamená, že se obecná míra nezaměstnanosti každoročně průměrně snížila 15,74 %, viz příloha č. 17. Od roku 2008 se z hodnoty 7,1 % obecná míra nezaměstnanosti zvýšila na hodnotu 10,3 % v roce 2013. Průměrný koeficient růstu v tomto období činil 107,73 %. Od roku 2013 opět následovalo období klesající a to až do roku 2020, kdy se obecná míra nezaměstnanosti snížila z hodnoty 10,3 % na hodnotu 3,2 %. Průměrný koeficient růstu pro toto období činí 84,43 %, viz příloha č. 17.

Klesající trend obecné míry nezaměstnanosti potvrzuje hodnota průměrné absolutní difference, která činí -0,62. Každoročně se tedy obecná míra nezaměstnanosti od roku 2000 do roku 2021 snižovala v průměru o 0,62 procentního bodu, viz příloha č. 19. Dále sestupnou tendenci ve vývoji obecné míry nezaměstnanosti dokazují hodnoty bazického indexu, které dosahují maxima 122,01 % v roce 2002 a minima 19,37 % v roce 2020. Oproti výchozímu roku 2000 klesla v roce 2020 obecná míra nezaměstnanosti přibližně na pětinu hodnoty. Údaje o bazických indexech pro Polsko za jednotlivé roky jsou v příloze č. 17.

V grafu číslo 18 je dále vyznačen lineární trend vývoje. Index determinace pro lineární trendovou funkci je 84,36 %, pro kvadratickou funkci je index determinace nepatrně vyšší, ale z důvodu matematické jednoduchosti a nepatrného rozdílu indexů byla pro popis průběhu časové řady zvolena funkce lineární. Přepis funkce je následující:

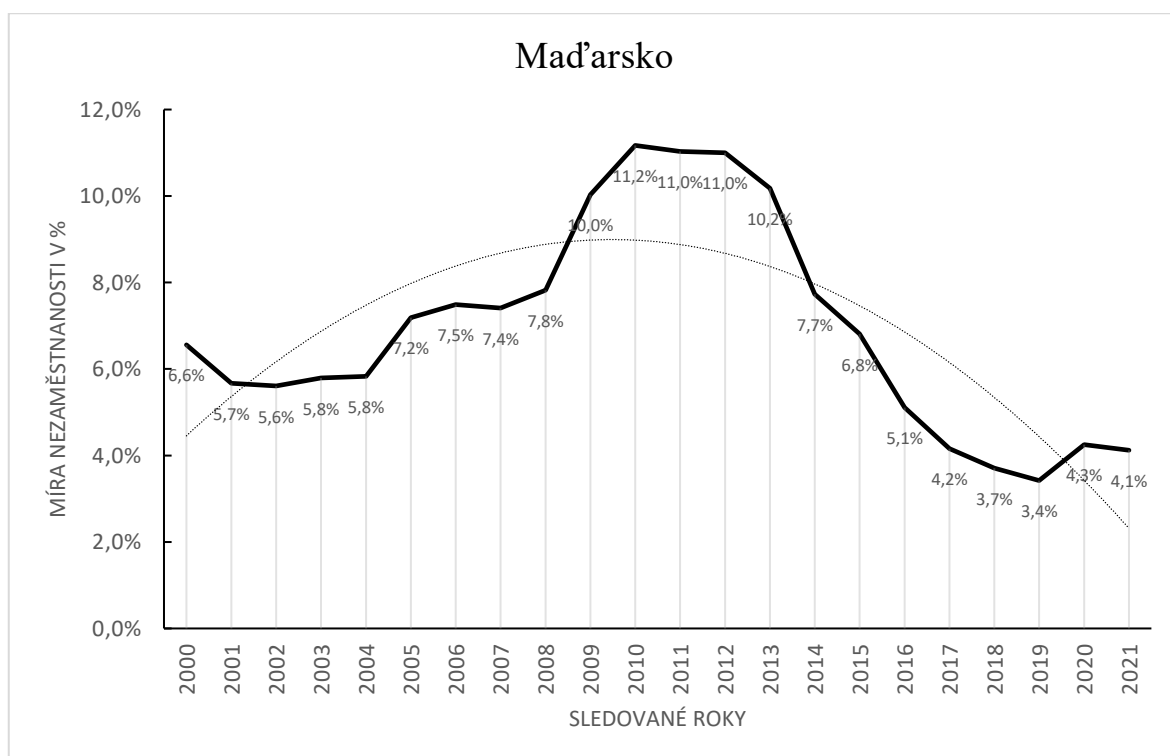
$$T_t = 0,1974 - 0,0081t \quad (31)$$

Index determinace lineárního trendu, dosahuje hodnoty 0,8436. Lineární funkce vystihuje uplynulý vývoj obecné míry nezaměstnanosti z 84,36 %, viz příloha č. 20.

7.4 Analýza vývoje obecné míry nezaměstnanosti Maďarské republiky v letech 2000 až 2021

V grafu číslo 19, který znázorňuje vývoj obecné míry nezaměstnanosti v časovém období od roku 2000 do roku 2021 v Maďarské republice, je od počátku sledovaného období patrná stoupající tendence vrcholící v roce 2010. Dále je možné sledovat pokles od roku 2012 až do roku 2019, kdy došlo opět k nárůstu obecné míry nezaměstnanosti.

Graf č. 19: Spojnicový graf míry nezaměstnanosti Maďarska

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z Eurostatu a Statista.com

Obecná míra nezaměstnanosti v Maďarské republice ve sledovaném období dosahuje nejvýše 11,17 % a to v roce 2010. Nejnižší hodnota míry nezaměstnanosti byla zaznamenána v roce 2019 a činila 3,42 %. Variační rozpětí, ve kterém se míra nezaměstnanosti pohybovala, je tedy 7,75 procentních bodů. Mezi lety 2000 až 2004 se po počátečním poklesu hladina ustálila kolem 5,7 %. Od roku 2004 do roku 2010 je zachycen rostoucí trend, po kterém následuje pokles obecné míry nezaměstnanosti až do roku 2019. V roce 2019 se obecná míra nezaměstnanosti navýšila o 0,9 procentního bodu s opětovným mírným poklesem. Největší meziroční nárůst obecné míry nezaměstnanosti proběhl z roku 2008 na rok 2009, přičemž jeho hodnota byla 2,21 procentních bodů, naopak pokles se udál z roku 2013 na rok 2014 a jednalo se o pokles ve výši 2,45 procentních bodů, což dokazují hodnoty

1. absolutní diference v příloze č. 18. Druhá diference dosahovala nejvyšší kladné hodnoty činící 1,8 procentního bodu z roku 2008 na rok 2009, což dokládá největší absolutní zrychlení vy vývoji sledovaného ukazatele. Největší absolutní zpomalení, respektive nejmenší hodnota druhé diference, byla zjištěna z roku 2013 na rok 2014 ve výši -1,63 procentních bodů. Největší naměřený relativní přírůstek nastal z roku 2008 na rok 2009 v hodnotě 28,26 %, což znamená, že hodnota obecné míry nezaměstnanosti vzrostla o 28 % oproti předešlému roku. Nejmenší hodnota relativního přírůstku byla zaznamenána z roku 2015 na rok 2016 a to ve výši 24,96 %.

V grafu číslo 19 je dále zřejmý výrazný nárůst obecné míry nezaměstnanosti od roku 2007 do roku 2010 následovaný dlouhodobým poklesem až do roku 2019. V období růstu se obecná míra nezaměstnanosti zvýšila z hodnoty 7,4 % na hodnotu 11,2 %, tedy o 3,8 procentního bodu, s hodnotou průměrného koeficientu růstu 114,66 %. Obecná míra nezaměstnanosti se v tomto období navýšila každoročně v průměru o 14,66 %. V klesajícím období trvajícím od roku 2010 z hodnoty 11,2 % do roku 2019 s naměřenou hodnotu 3,4 % činila hodnota průměrného koeficientu růstu 87,68 %. Tato hodnota říká, že se v tomto klesajícím období každoročně snížila obecná míra nezaměstnanosti v průměru o 12,32 % ročně, viz příloha č. 18.

Hodnoty bazického indexu pro jednotlivé roky jsou v příloze č. 18. Bazické indexy pro jednotlivé roky dokazují nárůst a následný pokles, což vypovídá o možném kvadratickém trendu ve tvaru paraboly. Bazické indexy nicméně dokazují v posledních deseti letech sestupnou tendenci ve vývoji obecné míry nezaměstnanosti. Bazický index dosahoval svého maxima v roce 2010 a to hodnotou 170,27 %. Nejnižší hodnota obecné míry nezaměstnanosti byla zaznamenána v roce 2019, kdy hodnota bazického indexu dosahovala 52,13 %. Toto lze taktéž vyjádřit tím způsobem, že oproti bazickému roku 2000 klesla sledovaná hodnota na polovinu. Klesající trend je dále potvrzen hodnotou průměrné absolutní diference ve výši -0,12. V celém sledovaném období se obecná míra nezaměstnanosti každoročně snižovala v průměru o 0,12 procentního bodu.

V grafu číslo 19 je, mimo jiné, vyznačen kvadratický trend vývoje sledovaného ukazatele. Index determinace pro kvadratickou funkci je 63,22 %. Kvadratický trend je použit pro popis průběhu a jeho předpis je následující:

$$T_t = 0,0345 + 0,0106t - 0,0005t^2 \quad (32)$$

Index determinace kvadratického trendu dosahuje hodnoty 0,6322, což znamená, že daná funkce vystihuje uplynulý vývoj obecné míry nezaměstnanosti v Maďarské republice od roku 2000 do roku 2021 z 63,22 %, viz příloha č. 20.

8 Zhodnocení výsledků

V následujících dvou podkapitolách je vytvořeno zhodnocení dílčích výsledků nejdříve pro kraje České republiky a následně pro země Visegrádské čtyřky.

8.1 Závěry pro vývoj obecné míry nezaměstnanosti v krajích ČR

Dominantním znakem pro vývoj u všech krajů České republiky je pokles obecné míry nezaměstnanosti do roku 2008 s následujícím skokovým nárůstem, který nastal z roku 2008 na rok 2009. Tento nárůst byl u většiny krajů dvouletý. Největší hodnota první diference byla u třinácti ze čtrnácti krajů České republiky naměřena právě z roku 2008 na rok 2009, viz tabulka č. 19, což značí problém, který v tomto období nastal a ovlivnil tak nezaměstnanost a potažmo ekonomiku státu jako celku. Jediná odchylka od tohoto měření nastala v kraji Olomouckém, který zaznamenal větší nárůst z roku 2003 na rok 2004, nicméně i ve zmíněném roce 2008 došlo k výraznému zvýšení, které má nepatrně nižší hodnotu, než je hodnota první diference pro tento kraj. Zároveň v Olomouckém kraji došlo k dvouletému nárůstu, který ve svém absolutním vyjádření při studiu časové řady obecné míry nezaměstnanosti v tomto kraji nemá obdoby.

Kraje, které v tomto období dosáhly největšího nárůstu, jsou postupně kraj Královéhradecký s nárůstem o 3,45 procentního bodu, následovaný krajem Zlínským, který měl nárůst o 3,45 procentního bodu. Další výrazné navýšení zaznamenal kraj Karlovarský s nárůstem o 3,32 procentního bodu a Liberecký s nárůstem 3,18 procentního bodu. Jelikož se jedná o absolutní hodnoty je vhodné zmínit také největší relativní přírůstky v roce 2008. Největší relativní přírůstek v hodnotě 95,1 % zaznamenal Královéhradecký kraj, který byl následovaný krajem Zlínským s hodnotou 89,86 % a následně Pardubickým s nárůstem 77,53 %. Jednotlivé koeficienty růstu v tomto období, respektive průměrné koeficienty růstu za rostoucí období, jsou vloženy do tabulky č. 19 níže pro lepší znázornění.

Jak je z tabulky č. 19 patrné, k víceletým nárůstům míry nezaměstnanosti po roce 2008 došlo u 10 ze 14 krajů. U zbylých 4 krajů, kterými jsou jmenovitě kraj Plzeňský, Karlovarský, Liberecký a Královéhradecký, došlo k pouze meziročnímu nárůstu. Celkový procentní nárůst za toto období byl u většiny krajů velmi vysoký s výjimkou Ústeckého, Moravskoslezského a Karlovarského kraje.

Tabulka č. 19: Průměrné koeficienty růstu obecné míry nezaměstnanosti v nárůstovém období po roce 2008 pro jednotlivé kraje ČR

Kraj ČR	Období	Průměrný koeficient růstu	Celkový procentní nárůst za období
Hlavní město Praha	2008 až 2010	140,63%	81,26%
Středočeský kraj	2008 až 2010	141,98%	83,95%
Jihočeský kraj	2008 až 2012	121,35%	85,42%
Plzeňský kraj	2008 až 2009	174,74%	74,74%
Karlovarský kraj	2008 až 2009	143,64%	43,64%
Ústecký kraj	2008 až 2010	118,47%	36,94%
Liberecký kraj	2008 až 2009	168,50%	68,50%
Královéhradecký kraj	2008 až 2009	195,10%	95,10%
Pardubický kraj	2008 až 2010	141,41%	82,83%
Kraj Vysočina	2008 až 2010	145,54%	91,08%
Kraj Jihomoravský	2008 až 2010	132,32%	64,63%
Olomoucký kraj	2008 až 2010	123,97%	47,94%
Moravskoslezský kraj	2008 až 2010	117,26%	34,53%
Zlínský kraj	2008 až 2010	148,88%	97,77%

Zdroj: Vlastní zpracování

Toto zjištění, ač je zajímavé, není překvapivé. Jak uvádí Lacina a kol. (2011), v roce 2007 začala globální ekonomická krize, jejíž příčiny je možné hledat na hypotečním a realitním trhu USA (Janáčková, 2010). Ač jsou prvotní příčiny jakékoli, je známo, že díky ekonomické globalizaci se krize velmi rychle rozšířila do celého světa a měla za následek pokles HDP. Poklesem HDP byla velmi zasažena EU (Lacina, 2011). Z Okunova zákona, jež byl popsán v teoretické části bakalářské práce, je známo, že mezi mírou nezaměstnanosti a hrubým domácím produktem existuje silná negativní korelace, která mohla vést ke sledovanému nárůstu obecné míry nezaměstnanosti v krajích České republiky. V tabulce č. 19 je vhodné se zaměřit na Jihočeský kraj, kterému trvalo nejdéle zvrátit růstový trend míry nezaměstnanosti. Dále kraj Královéhradecký, Zlínský a kraj Vysočina, ve kterých dosáhl celkový nárůst téměř sta procent, přičemž v Královéhradeckém kraji k tomuto vývoji došlo meziročně. Zároveň je možné z meziročních nárůstů po roku 2008 nalézt ty kraje, které jsou na nepříznivou situaci v ekonomice nejvíce citlivé. Ty jsou vybrány a popsány v prvním odstavci této kapitoly a zároveň jsou jejich data k dispozici v příloze č. 19.

Druhým společným znakem všech krajů je pokles obecné míry nezaměstnanosti od roku 2013 do roku 2017, kdy dochází ke značnému zpomalení poklesu. Obecná míra nezaměstnanosti ve většině krajů dosáhla svého minima ve sledovaném období vždy v letech 2018 nebo 2019, s výjimkou Moravskoslezského kraje, ve kterém byla nejvyšší

naměřená obecná míra nezaměstnanosti až v roce 2020. Je důležité zmínit, že zpomalení poklesu vývoje nezaměstnanosti bylo nutné, jelikož ve všech krajích vyjma Moravskoslezského byla minimální hodnota obecné míry nezaměstnanosti pod 3 %, u devíti krajů dokonce pod 2 %. Moravskoslezský kraj dosáhl hodnoty 3,61 %, což je taktéž velmi nízká hodnota obecné míry nezaměstnanosti. Z těchto hodnot vyplývá, že pracovní trh ve všech krajích České republiky využíval ve zmíněných letech téměř všechnu kvantitu práce, která byla na pracovním trhu k dispozici.

Od zmíněného roku s minimální hodnotou obecné míry nezaměstnanosti došlo u některých krajů k zastavení vývoje, respektive následný vývoj míry nezaměstnanosti byl spíše konstantní, a u některých krajů došlo k výraznému nárůstu obecné míry nezaměstnanosti. Kraje, které postihl výrazný nárůst obecné míry nezaměstnanosti jsou Hlavní město Praha, Středočeský kraj, Plzeňský kraj, Karlovarský kraj, Ústecký kraj. U ostatních krajů je tedy buď patrný skokový nárůst s následujícím poklesem do roku 2021, nebo konstantní vývoj. Hodnoty nárůstů měr nezaměstnanosti mezi lety 2019 až 2021 jsou v tabulce č. 20. Nejvyšší nárůst v těchto dvou letech zaznamenal Plzeňský kraj, jednalo se o nárůst o 1,78 procentního bodu. Jako druhý s 1,47 procentními body nárůstu se umístil kraj Karlovarský.

Možným důvodem tohoto nárůstu se jeví pandemie viru COVID-19, což je přenosná virová infekce způsobující akutní respirační potíže. Ačkoli v České republice došlo k prvním plošným zásahům vlády proti šíření viru až v lednu roku 2020, ve světě se již opatření hojně zaváděla. ILO (2020) v této době identifikovala nejvíce zasažená odvětví v rámci zdravotnické krize způsobené zmíněným virem. Podle Mezinárodní organizace práce (ILO, 2020) patří mezi nejvíce zasažená odvětví ubytovací a stravovací služby, výroba a obchodní služby. Zároveň byl identifikován také problém se zaměstnanci, kteří dojíždějí za prací do zahraničí, což v období tzv. lockdownu nebylo možné. Stejný zdroj nadále uvádí, že z důvodu virové pandemie je možné, že zanikne až 25 milionů pracovních míst, což také zvýší míru nezaměstnanosti. Tyto dopady byly potvrzeny výzkumem Chi-Wei-Su a kol. (2021), který odhalil, že pandemie viru COVID-19 měla velmi velký a negativní dopad na vývoj nezaměstnanosti ve většině států Evropské unie. Propojuje tedy upozornění a zjištění Mezinárodní organizace práce (ILO) s ekonomickou realitou. Otázkou zůstává, jaké byly důvody navýšení obecné míry nezaměstnanosti pouze u některých krajů České republiky. A jaké byly důvody stabilní míry nezaměstnanosti v období virové pandemie u krajů jiných.

Tabulka č. 20: Nárůsty obecné míry nezaměstnanosti v krajích mezi lety 2019 a 2021

Kraj ČR	2019	2021	Nárůst
Hlavní město Praha	1,30%	2,30%	1,00
Středočeský kraj	1,32%	2,50%	1,17
Jihočeský kraj	1,78%	1,76%	-0,01
Plzeňský kraj	1,28%	3,06%	1,78
Karlovarský kraj	4,19%	5,66%	1,47
Ústecký kraj	2,51%	3,73%	1,22
Liberecký kraj	1,85%	2,61%	0,76
Královéhradecký kraj	1,64%	2,30%	0,66
Pardubický kraj	1,60%	2,29%	0,69
Kraj Vysočina	1,39%	2,12%	0,73
Kraj Jihomoravský	2,12%	2,53%	0,41
Olomoucký kraj	2,45%	2,62%	0,17
Moravskoslezský kraj	3,66%	4,57%	0,91
Zlínský kraj	1,95%	1,84%	-0,11

Zdroj: Vlastní zpracování

K celkovému popisu obecné míry nezaměstnanosti v jednotlivých krajích je důležité zmínit, že ekonomická realita je pro všechny kraje České republiky bez výjimky stejná. Je možné sledovat klesající trend v průběhu let se shodným nárůstem v roce 2008. Od roku 2019 některé kraje reagují na virovou pandemii nárůstem, jiné mají téměř konstantní vývoj. Ač je vývoj obecné míry nezaměstnanosti pro kraje podobný, nevypovídá to o hodnotách. Nejvyšší hodnotu obecné míry nezaměstnanosti bylo možné změřit v Ústeckém kraji, která dosáhla v roce 2000 výše 15,97 %. V Ústeckém kraji v průběhu let došlo ke snížení až na 2,51 %. Ústecký kraj dosáhl ve sledovaném období nejlepšího zlepšení ze všech ostatních krajů, což potvrzuje nejvyšší hodnota průměrné absolutní difference, která činí -0,58 procentních bodů, viz příloha číslo 19. Olomoucký a Moravskoslezský kraj dosáhl také značného zlepšení, v případě Olomouckého kraje je hodnota průměrné absolutní difference -0,48 procentního bodu, a v případě Moravskoslezského kraje činí -0,47 procentního bodu. Nejmenší pokles byl naměřen u Hlavního města Prahy s hodnotou průměrné absolutní difference -0,09 procentního bodu. U Hlavního města Prahy je nicméně důležité zmínit, že jeho počáteční pozice v roce 2000 s hodnotou obecné míry nezaměstnanosti 4,2 % byla značně lepší než v případě ostatních krajů.

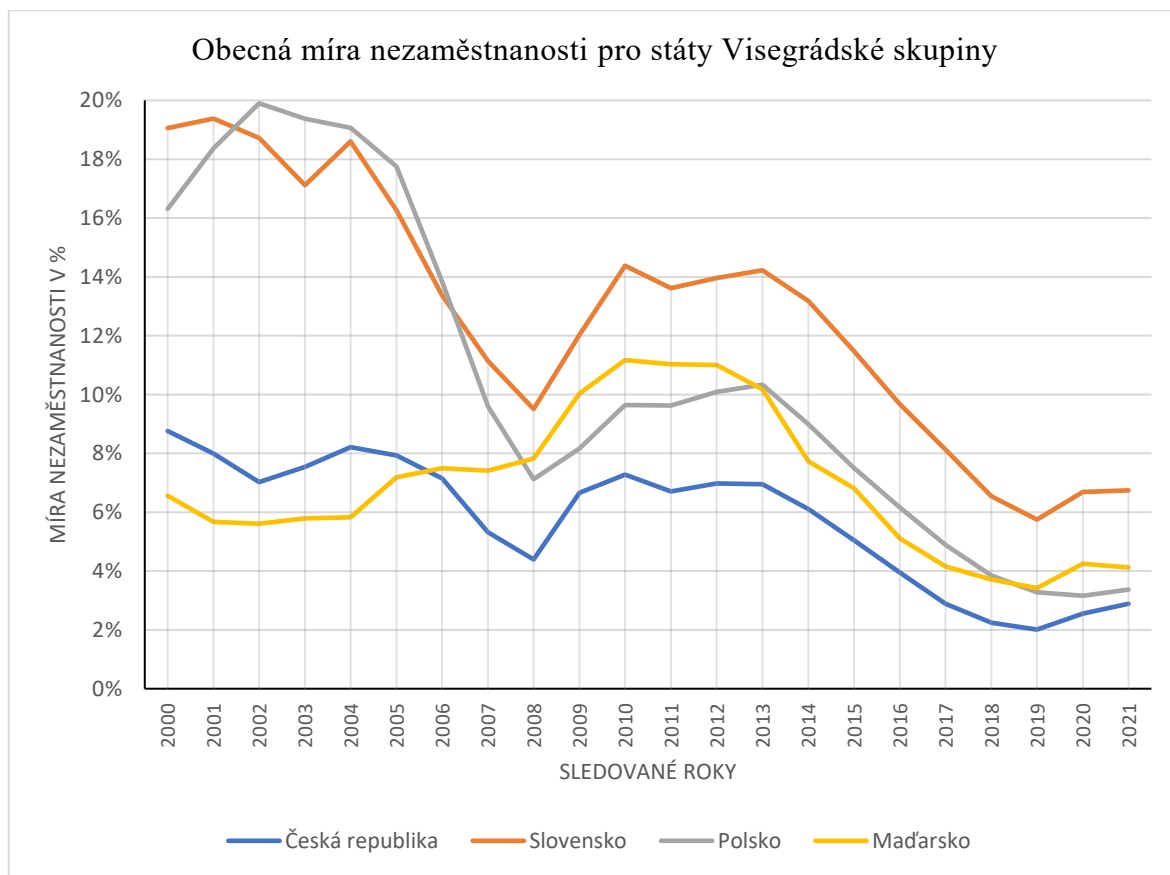
8.2 Závěry pro vývoj obecné míry nezaměstnanosti v zemích Visegrádské skupiny

Společným znakem vývoje obecné míry nezaměstnanosti států Visegrádské skupiny je, stejně jako u jednotlivých krajů České republiky zaznamenaných v kapitole 8.1, skokový nárůst od roku 2008 do roku 2010. V rámci států Visegrádské skupiny se obecná míra nezaměstnanosti od prvního roku sledování do roku 2008 v České republice, ve Slovenské republice a v Republice polské pohybovala v klesajícím trendu. Oproti tomu v Maďarské republice byl trend zcela opačný. Od roku 2001 až do roku 2010 docházelo k nárůstu sledovaných hodnot. Sledované období od roku 2008 do roku 2010 však ve všech státech probíhalo obdobně. Společným jmenovatelem pro toto období je skokový nárůst obecné míry nezaměstnanosti.

V přehledném grafu číslo 20 jsou vyznačeny hodnoty obecné míry nezaměstnanosti ve sledovaném období pro všech státy Visegrádské skupiny. Z grafu je patrný vývoj obecné míry nezaměstnanosti Maďarské republiky se značným progresivním rostoucím trendem vrcholícím v roce 2010 s následnou klesající tendencí. Ač se samostatně vývoj v Maďarské republice jeví jako nejhorší ze sledovaných států, v přehledovém grafu číslo 19 tomuto tak není. Maďarská republika se díky nárůstu obecné míry nezaměstnanosti z roku 2008 hodnotami přiblížila ostatním státům Visegrádské skupiny, a to z důvodu nízké počáteční hladiny obecné míry nezaměstnanosti činící 6,56 %. To byla nejnižší hodnota ze všech států Visegrádské skupiny. Česká republika ve výchozím roku sledování dosahovala hodnot obecné míry nezaměstnanosti 8,76 %, Slovenská republika 19,06 % a Polská republika 16,31%.

Ve všech státech Visegrádské skupiny byl nárůst od roku 2008 dvouletý. Největší hodnota první diference byla mimo Polské republiky naměřena právě z roku 2008 na rok 2009. V Polské republice byla největší hodnota první diference sledována z roku 2000 na rok 2001. Druhý největší nárůst hodnoty první diference byl zaznamenán z roku 2009 na rok 2010, kdy již od roku 2008 na rok 2009 trval rostoucí trend.

Graf č. 20: Obecná míra nezaměstnanosti pro státy Visegrádské skupiny

Zdroj: Vlastní zpracování

Jednotlivé průměrné koeficienty růstu za období od roku 2008 do roku 2010 jsou vloženy do tabulky číslo č. 21. Z této tabulky je zřejmé, že v tomto období dosáhla největšího nárůstu obecná míra nezaměstnanosti v České republice, a to o 2,89 procentního bodu, v relativním vyjádření o 57,55 %, ve Slovenské republice o 4,87 procentního bodu, tedy v relativním vyjádření o 45,93 %, v Maďarské republice o 3,35 procentního bodu, tedy o 39,03 % a v Polské republice o 2,52 procentních bodů, což lze procentuálně vyjádřit hodnotou 32,72 %.

Tabulka č. 21: Průměrné koeficienty růstu obecné míry nezaměstnanosti v nárůstovém období po roce 2008 pro jednotlivé kraje ČR

	Období	Průměrný koeficient růstu	Celkový procentní nárůst za období
Česká republika	2008 až 2010	128,78%	57,55%
Slovensko	2008 až 2010	122,97%	45,93%
Polsko	2008 až 2010	116,36%	32,72%
Maďarsko	2008 až 2010	119,52%	39,03%

Zdroj: Vlastní zpracování

Výše uvedená zjištění korespondují s vývojem obecné míry nezaměstnanosti v jednotlivých krajích České republiky od roku 2008 do roku 2010 s blíže popsány příčinami v kapitole 5.15. Z těchto zjištění vyplývá, že celosvětové dění z daného období, týkající se globální ekonomické krize spjaté s hypotečním a realitním trhem v USA, mělo dopad jak na jednotlivé kraje České republiky, tak na jednotlivá státní zřízení v rámci Visegrádské skupiny. Totožný vývoj lze očekávat i v ostatní státech Visegrádské skupiny na úrovni krajů, v případě Polské republiky vojvodství.

Druhým společným znakem států Visegrádské skupiny je dlouhodobý pokles obecné míry nezaměstnanosti, který v České a Maďarské republice trval od roku 2012 do roku 2019. V Polské republice byl pokles započat v roce 2013 a ukončen v roce 2020. Ve Slovenské republice klesající trend taktéž započal v roce 2013 a trval až do roku 2019. Obecná míra nezaměstnanosti ve všech sledovaných státech tedy dosáhla svého minima ve sledovaném období vždy v letech 2019 nebo 2020 s hodnotami od 2,01 % v České republice po 5,75 % v Republice slovenské. Z těchto hodnot vyplývá, že pracovní trh v České a Polské republice využíval téměř veškeré množství práce, které bylo na trhu dispozici, naopak Slovenská republika s Maďarskou měla neustále volné kapacity pracovních sil k využití, přesná data viz příloha č. 19. Po tomto roce nastal opětovně stoupající trend, v případě Polské republiky je tento trend nepatrný. Následný růst lze vysvětlit z důvodů pandemie a z důvodů zavedených celosvětových opatření k zamezení šíření virové infekce COVID-19, stejně jako tomu bylo v případě krajů České republiky, viz kapitola číslo 5.15.

9 Závěr

Bakalářská práce postupně popisuje základní teoretická východiska nezaměstnanosti, která následuje charakteristika krajů České republiky a zemí Visegrádské skupiny. Následně jsou popsány základní charakteristiky práce s časovými řadami a základní trendové funkce, které jsou použité pro statistická vyhodnocení. Toto je učiněno z důvodu dosažení hlavního cíle této bakalářské práce, kterým je popis vývojových tendencí obecné míry nezaměstnanosti v České republice pro možné odhalení regionálních odchylek. Pro tento cíl bylo využito dat z Českého statistického úřadu, která byla vyhodnocena a zpracována. Dílčím cílem práce bylo analyzovat a porovnat státy Visegrádské skupiny, jelikož se jedná o společenství čtyř členských zemí, které sdílejí geografické umístění v srdci Evropy a Evropské unie.

Dominantním znakem pro vývoj obecné míry nezaměstnanosti u všech krajů České republiky byl pokles do roku 2008 s následujícím skokovým nárůstem, který nastal z roku 2008 na rok 2009, přičemž u některých krajů trval nárůst až do roku 2010. Skokový nárůst obecné míry nezaměstnanosti po roce 2008 je taktéž patrný u jednotlivých států Visegrádské skupiny, u kterých souhrnně trval dva roky. Jak bylo zjištěno, tento nárůst byl způsoben globální ekonomickou krizí, jejíž příčiny je možné hledat na hypotečním a realitním trhu USA a jejíž počátky se datují k roku 2007. Ač jsou prvotní příčiny jakékoli, je známo, že díky ekonomické globalizaci se krize velmi rychle rozšířila do celého světa a měla za následek zpomalení ekonomiky a nárůst nezaměstnanosti jak v krajích České republiky, tak v zemích Visegrádské skupiny. Co se týče nárůstu obecné míry nezaměstnanosti, Jihočeskému kraji trvalo nejdéle zvrátit růstový trend míry nezaměstnanosti po roce 2008. K nejvíce zasaženým krajům patřil kraj Královéhradecký, Zlínský a kraj Vysočina, ve kterých dosáhl celkový nárůst téměř sta procent, přičemž v Královéhradeckém kraji k tomuto vývoji došlo meziročně. Protiváhu k těmto krajům tvořily kraje zaměřené na průmysl, a to Ústecký a Moravskoslezský, kde byl nárůst obecné míry nezaměstnanosti přibližně o třetinu. Tyto výsledky se následně promítly do celkového vývoje České republiky, která byla posléze analyzována s ostatními státy Visegrádské skupiny. Česká republika v rámci Visegrádské skupiny dosáhla nejvyššího relativního přírůstku v období let 2008 až 2010, následovaná Slovenskem, Maďarskem a Polskem.

U všech krajů České republiky a také u států Visegrádské skupiny byl zaznamenán dlouhodobý klesající trend s počátkem v letech 2012 až 2013, trvajícím do roku 2019 až 2020 se závěrečným nárůstem sledovaných hodnot obecné míry nezaměstnanosti. Možným

důvodem nárůstu po roce 2019 se jeví pandemie viru COVID-19. Při potírání pandemie, dle vyjádření Mezinárodní organizace práce, patřily mezi nejvíce zasažená odvětví ubytovací a stravovací služby, výroba a obchodní služby. Zároveň byl identifikován také problém se zaměstnanci, kteří dojížděli za prací do zahraničí, což v období tzv. lockdownu nebylo možné, proto pandemie viru COVID-19 měla podle zdrojů velmi velký a negativní dopad na vývoj nezaměstnanosti ve většině států Evropské unie, tento vývoj je patrný také u států Visegrádské skupiny v této bakalářské práci. Při zpracování dat u jednotlivých krajů České republiky vyšlo najevo, že některé z krajů nebyly pandemií s ohledem na nezaměstnanost zasaženy, jako např. Zlínský a Jihočeský kraj, zatímco jiné kraje zasaženy byly, např. Karlovarský, Ústecký, Plzeňský a Středočeský. Toto lze přisuzovat jejich geografickému umístění v rámci České republiky při hranicích Německa, což může značit značnou ekonomickou a pracovní přeshraniční spolupráci, která v období pandemie nebyla možná.

Seznam použitých zdrojů

Knižní zdroje

ARLT, Josef, Markéta ARLTOVÁ a Eva RUBLÍKOVÁ. *Analýza ekonomických časových řad s příklady*. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2002. ISBN 80-245-0307-7.

BRECHNER, Robert. *Contemporary Mathematics for Business and Consumers*, Brief Edition. Cengage Learning. 2008. ISBN 978-11-118-0550-0.

BUCHTOVÁ ŠMAJSOVÁ, Božena, Josef ŠMAJS a Zdeněk BOLELOUCKÝ. *Nezaměstnanost*. 2., přepracované a aktualizované vydání. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4282-3.

HANČLOVÁ, Jana a Lubor TVRDÝ. *Úvod do analýzy časových řad*. Ostrava, 2003. Ekonomická fakulta, VŠB-TU, Ostrava.

HOLMAN, Robert. *Dějiny ekonomického myšlení*. 4. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2017. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-641-8.

HŘEBÍK, František. *Obecná ekonomie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-101-4.

JANÁČKOVÁ, Stanislava. *Krize eurozóny a dluhová krize vyspělého světa*. Praha: CEP - Centrum pro ekonomiku a politiku, 2010. ISBN 978-80-86547-95-4.

JUREČKA, Václav. *Makroekonomie*. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada, 2013. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-4386-8.

KEYNES, John Maynard. *Obecná teorie zaměstnanosti, úroku a peněz*. Přeložil Lenka HUŠÁKOVÁ. V Praze: Cicero, 2020. ISBN 978-80-270-7399-3.

LACINA, Lubor, Petr ROZMAHEL a Antonin RUSEK, *Financial and economic crisis: causes, consequences and the future*. Edition 1st. Bučovice: Martin Stríž, 2011. ISBN 978-80-87106-46-4.

MAREK, Luboš. *Statistika pro ekonomy: aplikace*. Praha: Professional Publishing, 2005. ISBN 80-86419-68-1.

MAREŠ, Petr. *Nezaměstnanost jako sociální problém*. Vydání 2., doplněné. Praha: Sociologické nakladatelství, 1998. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-85850-60-5.

MELOUN, Milan a Jiří MILITKÝ. *Kompendium statistického zpracování dat*. Praha: Karolinum, 2012. ISBN 978-80-246-2196-8.

MINAŘÍK, Bohumil. *Statistika I*. 3. přepracované vydání. V Brně: Mendelova zemědělská a lesnická univerzita, 2008. ISBN 978-80-7375-152-4.

PERNICA, Martin a Vladimír ŠEFČÍK. *Makroekonomická gramotnost: jak pochopit hospodářskou politiku státu*. Praha: Ekopress, 2012. ISBN 978-80-86929-82-8.

SEKERKA, Bohuslav. *Makroekonomie*. Praha: Professional Consulting, 2007. ISBN 80-7259-050-2.

SOUČEK, Eduard. *Statistika pro ekonomy*. Praha: Vysoká škola ekonomie a managementu, 2006. ISBN 80-86730-06-9.

SOUKUP, Jindřich, Vít POŠTA, Pavel NESET a Tomáš PAVELKA. *Makroekonomie*. 4. aktualizované vydání. Praha: Management Press, 2022. ISBN 978-80-7261-596-4.

SVATOŠOVÁ, Libuše a Bohumil KÁBA. *Statistické metody II*. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2008. ISBN 978-80-213-1736-9.

Internetové zdroje

Český statistický úřad, 2023. *Aktuální informace* [online]. ČSÚ. [cit. 2023-01-15].

Dostupné z: <https://www.czso.cz/>

European Union, 2023. *History of the European Union 2000 – 09* [online]. European Commission Directorate-General for Communication. [cit. 2022-12-18]. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/history-eu/2000-09_en

Eurostat, 2023. *Total unemployment rate* [online]. European union [cit. 2023-01-20].

Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-datasets/-/tps00203>

HAVEL, Václav. *Projev prezidenta ČSFR Václava Havla na setkání představitelů Polska, Československa a Maďarska*. Bratislava, 9. dubna 1990 [online]. Old.hrad.cz [cit. 2022-12-18]. Dostupné z: <http://old.hrad.cz/president/Havel/speeches/index.html>

CHI-WEI Su, Ke DAI, Sana ULLAH a Zubaria ANDLIB. *COVID-19 pandemic and unemployment dynamics in European economies*, Economic Research-Ekonomika Istraživanja, 2022. 35:1, 1752-1764, DOI: 10.1080/1331677X.2021.1912627

ILO, 2022. *Almost 25 million jobs could be lost worldwide as a result of COVID-19, says ILO* [online]. International Labour Organization (ILO), 18 March 2020. [cit. 2023-03-05]. Dostupné z: https://www.ilo.org/global/about-the-ilo/newsroom/news/WCMS_738742/lang--en/index.htm

ILO, 2022. *ILO Monitor: COVID-19 and the world of work*. 3rd Edition [online]. International Labour Organization (ILO), 29 April 2020. [cit. 2023-03-05]. Dostupné z: https://www.ilo.org/global/topics/coronavirus/impacts-and-responses/WCMS_743146/lang--en/index.htm

Karlovarský kraj, 2023. *Karlovarský kraj* [online]. Krajský úřad Karlovarského kraje [cit. 2023-01-10]. Dostupné z: <http://www.kr-karlovarsky.cz/samosprava/Stranky/karlov-kraj.aspx>

Maps-Czech-republic, 2023. *Czech republic vector map* [online]. Dostupné z: <https://maps-czech-republic.com/maps-czech-republic---czechoslovakia-country/czech-republic-map-vector>

Ministerstvo vnitra České republiky, 2023. *Visegrádská čtyřka* [online]. MVČR. [cit. 2022-12-18]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/mezinarodni-organizace-a-vs-visegradska-ctyrka.aspx>

Natoaktual.cz, 2023. *Členské státy Severoatlantické aliance: Přehled členů a rozšiřování NATO* [online]. Jagello 2000, z.s. [cit. 2022-12-18]. Dostupné z: <https://www.natoaktual.cz/zpravy/Iclenskestatynato>

PETERKA, Otakar. *Pojem nezaměstnaného, nezaměstnanosti a její formy*. Všehrd. List československých právníků. Praha: Spolek českých právníků „Všehrd“; Český akademický spolek „Právník“, 1934, svazek/ročník 15, číslo/sešit 9-10, s. 406 [online]. NPD vyhledávání. [cit. 2022-12-18]. Dostupné z: <https://www.npd.cz/npdweb/previewDocumentPart.xhtml?hash=3f31e341165352c990982737f452a0c729964>

Statista, 2023. *Czech Republic: Unemployment rate* [online]. Statista.com [cit. 2023-01-20]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/369864/unemployment-rate-czech-republic/>

Statista, 2023. *Hungary: Unemployment rate* [online]. Statista.com [cit. 2023-01-20]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/339859/unemployment-rate-in-hungary/>

Statista, 2023. *Poland: Unemployment rate* [online]. Statista.com [cit. 2023-01-20]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/263705/unemployment-rate-in-poland/>

Statista, 2023. *Slovakia: Unemployment rate* [online]. Statista.com [cit. 2023-01-20]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/375276/unemployment-rate-in-slovakia/>

Středočeský kraj, 2023. *Základní informace o kraji* [online]. Krajský úřad Středočeského kraje [cit. 2023-01-10]. Dostupné z: <https://www.kr-stredocesky.cz/web/kraj>

Ústavní zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků a o změně ústavního zákona České národní rady č. 1/1993 Sb. (Ústava české republiky). 13.12.1997.

Ústecký kraj, 2023. *Charakteristika kraje* [online]. Krajský úřad Ústeckého kraje [cit. 2023-01-10]. Dostupné z: <https://www.kr-ustecky.cz/charakteristika-kraje/ms-272790/p1=272790>

Visegrad group, 1991. *Visegrádská deklaráce*. Visegrad, 15. února 1991 [online]. Visegrad fund. [cit. 2022-12-18]. Dostupné z: <https://www.visegradgroup.eu/documents/visegrad-declarations>

Visegrad group, 2022. *About the Visegrad group* [online]. Visegrad fund. [cit. 2022-12-18]. Dostupné z: <https://www.visegradgroup.eu/about>

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Základní charakteristika hl. města Prahy	38
Tabulka č. 2: Základní charakteristiky Středočeského kraje	39
Tabulka č. 3: Základní charakteristika Jihočeského kraje	40
Tabulka č. 4: Základní charakteristika Plzeňského kraje	41
Tabulka č. 5: Základní charakteristiky Karlovarského kraje	42
Tabulka č. 6: Základní charakteristika Ústeckého kraje	43
Tabulka č. 7: Základní charakteristika Libereckého kraje	44
Tabulka č. 8: Základní charakteristika Královéhradeckého kraje	45
Tabulka č. 9: Základní charakteristika Pardubického kraje	45
Tabulka č. 10: Základní charakteristika kraje Vysočina	46
Tabulka č. 11: Základní charakteristika Jihomoravského kraje	47
Tabulka č. 12: Základní charakteristika Olomouckého kraje	47
Tabulka č. 13: Základní charakteristika Moravskoslezského kraje	48
Tabulka č. 14: Základní charakteristika Zlínského kraje	49
Tabulka č. 15: Základní ukazatele České republiky	53
Tabulka č. 16: Základní ukazatele Slovenska	53
Tabulka č. 17: Základní ukazatele Polska	54
Tabulka č. 18: Vybrané ukazatele Maďarska	54
Tabulka č. 19: Průměrné koeficienty růstu obecné míry nezaměstnanosti v nárůstovém období po roce 2008 pro jednotlivé kraje ČR	99
Tabulka č. 20: Nárůsty obecné míry nezaměstnanosti v krajích mezi lety 2019 a 2021 ..	101
Tabulka č. 21: Průměrné koeficienty růstu obecné míry nezaměstnanosti v nárůstovém období po roce 2008 pro jednotlivé kraje ČR	103

Seznam grafů

Graf č. 1: Rozdíly mezi použitím registrované míry nezaměstnanosti a obecné míry nezaměstnanosti	28
Graf č. 2: Spojnicový graf míry nezaměstnanosti Hlavního města Prahy	56
Graf č. 3: Spojnicový graf míry nezaměstnanosti Středočeského kraje	59
Graf č. 4: Spojnicový graf míry nezaměstnanosti Jihočeského kraje	61
Graf č. 5: Spojnicový graf míry nezaměstnanosti Plzeňského kraje	63
Graf č. 6: Spojnicový graf míry nezaměstnanosti Karlovarského kraje	65
Graf č. 7: Spojnicový graf míry nezaměstnanosti Ústeckého kraje.....	68
Graf č. 8: Spojnicový graf míry nezaměstnanosti Libereckého kraje.....	70
Graf č. 9: Spojnicový graf míry nezaměstnanosti Královéhradeckého kraje	72
Graf č. 10: Spojnicový graf míry nezaměstnanosti Pardubického kraje.....	74
Graf č. 11: Spojnicový graf míry nezaměstnanosti kraje Vysočina	77
Graf č. 12: Spojnicový graf míry nezaměstnanosti Jihomoravského kraje	79
Graf č. 13: Spojnicový graf míry nezaměstnanosti Olomouckého kraje.....	81
Graf č. 14: Spojnicový graf míry nezaměstnanosti Moravskoslezského kraje.....	83
Graf č. 15: Spojnicový graf míry nezaměstnanosti Zlínského kraje.....	85
Graf č. 16: Spojnicový graf míry nezaměstnanosti České republiky	88
Graf č. 17: Spojnicový graf míry nezaměstnanosti Slovenska	91
Graf č. 18: Spojnicový graf míry nezaměstnanosti Polska	93
Graf č. 19: Spojnicový graf míry nezaměstnanosti Maďarska	95
Graf č. 20: Obecná míra nezaměstnanosti pro státy Visegrádské skupiny	103

Seznam obrázků

Obrázek č. 1: Geografické uspořádání krajů ČR	38
---	----

Přílohy

Příloha č. 1: Charakteristiky vývoje míry nezaměstnanosti v Hlavním městě Praha v letech 2000 až 2021

Rok	Hlavní město Praha	První diference	Druhá diference	Relativní přírůstek	Koeficient růstu	Bazický index
2000	4,20%					100,00%
2001	3,86%	-0,35		-8,27%	91,73%	91,73%
2002	3,64%	-0,22	0,13	-5,62%	94,38%	86,58%
2003	4,19%	0,55	0,77	15,22%	115,22%	99,75%
2004	3,89%	-0,30	-0,86	-7,26%	92,74%	92,50%
2005	3,51%	-0,38	-0,07	-9,71%	90,29%	83,52%
2006	2,80%	-0,71	-0,33	-20,28%	79,72%	66,58%
2007	2,44%	-0,36	0,35	-12,93%	87,07%	57,97%
2008	1,90%	-0,54	-0,18	-22,13%	77,87%	45,14%
2009	3,06%	1,16	1,70	61,09%	161,09%	72,71%
2010	3,75%	0,70	-0,46	22,77%	122,77%	89,27%
2011	3,62%	-0,13	-0,83	-3,45%	96,55%	86,18%
2012	3,13%	-0,49	-0,36	-13,62%	86,38%	74,45%
2013	3,13%	0,00	0,50	0,13%	100,13%	74,55%
2014	2,49%	-0,65	-0,65	-20,69%	79,31%	59,12%
2015	2,81%	0,32	0,97	12,97%	112,97%	66,79%
2016	2,25%	-0,56	-0,89	-20,06%	79,94%	53,40%
2017	1,72%	-0,53	0,04	-23,46%	76,54%	40,87%
2018	1,27%	-0,44	0,08	-25,82%	74,18%	30,31%
2019	1,30%	0,03	0,47	2,38%	102,38%	31,04%
2020	2,27%	0,96	0,93	73,92%	173,92%	53,98%
2021	2,30%	0,03	-0,93	1,53%	101,53%	54,80%

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ

Období	Průměrný koeficient růstu
2003 až 2008	85,33%
2008 až 2010	140,63%
2015 až 2018	76,85%
2018 až 2021	121,82%

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ

Příloha č. 2: Charakteristiky vývoje míry nezaměstnanosti ve Středočeském kraji v letech 2000 až 2021

Rok	Středočeský kraj	První diference	Druhá diference	Relativní přírůstek	Koeficient růstu	Bazický index
2000	7,51%					100,00%
2001	6,73%	-0,78		-10,38%	89,62%	89,62%
2002	4,91%	-1,82	-1,04	-27,06%	72,94%	65,37%
2003	5,16%	0,25	2,07	5,08%	105,08%	68,69%
2004	5,39%	0,23	-0,02	4,51%	104,51%	71,78%
2005	5,22%	-0,16	-0,40	-3,06%	96,94%	69,59%
2006	4,54%	-0,68	-0,52	-13,07%	86,93%	60,49%
2007	3,38%	-1,16	-0,47	-25,47%	74,53%	45,09%
2008	2,60%	-0,78	0,37	-23,19%	76,81%	34,63%
2009	4,42%	1,82	2,60	69,87%	169,87%	58,83%
2010	5,24%	0,82	-0,99	18,66%	118,66%	69,81%
2011	5,08%	-0,16	-0,98	-2,99%	97,01%	67,72%
2012	4,63%	-0,46	-0,30	-9,01%	90,99%	61,62%
2013	5,21%	0,58	1,04	12,62%	112,62%	69,40%
2014	5,13%	-0,08	-0,66	-1,54%	98,46%	68,33%
2015	3,46%	-1,67	-1,59	-32,61%	67,39%	46,05%
2016	3,11%	-0,35	1,33	-9,98%	90,02%	41,45%
2017	2,13%	-0,98	-0,64	-31,61%	68,39%	28,35%
2018	1,97%	-0,16	0,82	-7,54%	92,46%	26,21%
2019	1,32%	-0,64	-0,48	-32,76%	67,24%	17,62%
2020	1,95%	0,62	1,27	47,22%	147,22%	25,95%
2021	2,50%	0,55	-0,08	28,10%	128,10%	33,24%

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ

Období	Průměrný koeficient růstu
2004 až 2008	83,34%
2008 až 2010	141,98%
2013 až 2019	79,58%

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ

Příloha č. 3: Charakteristiky vývoje míry nezaměstnanosti v Jihočeském kraji v letech 2000 až 2021

Rok	Jihočeský kraj	První diference	Druhá diference	Relativní přírůstek	Koeficient růstu	Bazický index
2000	5,84%					100,00%
2001	5,60%	-0,25		-4,23%	95,77%	95,77%
2002	4,99%	-0,61	-0,36	-10,89%	89,11%	85,34%
2003	5,17%	0,19	0,79	3,72%	103,72%	88,52%
2004	5,71%	0,54	0,36	10,47%	110,47%	97,78%
2005	5,02%	-0,69	-1,23	-12,12%	87,88%	85,93%
2006	5,10%	0,08	0,77	1,51%	101,51%	87,23%
2007	3,29%	-1,80	-1,88	-35,37%	64,63%	56,37%
2008	2,63%	-0,67	1,14	-20,25%	79,75%	44,96%
2009	4,28%	1,65	2,32	62,72%	162,72%	73,16%
2010	5,30%	1,03	-0,62	24,07%	124,07%	90,76%
2011	5,52%	0,21	-0,81	4,04%	104,04%	94,43%
2012	5,70%	0,18	-0,03	3,26%	103,26%	97,51%
2013	5,19%	-0,51	-0,69	-8,87%	91,13%	88,86%
2014	5,85%	0,66	1,17	12,70%	112,70%	100,14%
2015	3,99%	-1,86	-2,52	-31,79%	68,21%	68,31%
2016	2,77%	-1,22	0,64	-30,62%	69,38%	47,39%
2017	2,19%	-0,58	0,65	-20,79%	79,21%	37,54%
2018	1,42%	-0,78	-0,20	-35,44%	64,56%	24,23%
2019	1,78%	0,36	1,14	25,49%	125,49%	30,41%
2020	1,78%	0,00	-0,36	0,27%	100,27%	30,49%
2021	1,76%	-0,02	-0,02	-0,97%	99,03%	30,20%

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ

Období	Průměrný koeficient růstu
2008 až 2012	121,35%
2014 až 2018	70,14%

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ

Příloha č. 4: Charakteristiky vývoje míry nezaměstnanosti v Plzeňském kraji v letech 2000 až 2021

Rok	Plzeňský kraj	První diference	Druhá diference	Relativní přírůstek	Koeficient růstu	Bazický index
2000	6,24%					100,00%
2001	5,78%	-0,46		-7,42%	92,58%	92,58%
2002	4,66%	-1,12	-0,66	-19,37%	80,63%	74,64%
2003	5,31%	0,65	1,77	13,93%	113,93%	85,04%
2004	5,83%	0,52	-0,13	9,71%	109,71%	93,30%
2005	5,08%	-0,74	-1,26	-12,74%	87,26%	81,41%
2006	4,62%	-0,46	0,28	-9,15%	90,85%	73,97%
2007	3,68%	-0,94	-0,47	-20,32%	79,68%	58,94%
2008	3,60%	-0,08	0,86	-2,17%	97,83%	57,66%
2009	6,29%	2,69	2,77	74,74%	174,74%	100,75%
2010	5,87%	-0,43	-3,12	-6,78%	93,22%	93,92%
2011	5,17%	-0,70	-0,27	-11,87%	88,13%	82,78%
2012	4,83%	-0,34	0,36	-6,52%	93,48%	77,38%
2013	5,21%	0,38	0,72	7,89%	107,89%	83,49%
2014	5,07%	-0,14	-0,52	-2,73%	97,27%	81,21%
2015	3,79%	-1,28	-1,14	-25,27%	74,73%	60,69%
2016	3,42%	-0,37	0,91	-9,68%	90,32%	54,82%
2017	1,94%	-1,48	-1,11	-43,22%	56,78%	31,12%
2018	1,53%	-0,42	1,06	-21,41%	78,59%	24,46%
2019	1,28%	-0,25	0,16	-16,48%	83,52%	20,43%
2020	2,20%	0,93	1,18	72,57%	172,57%	35,26%
2021	3,06%	0,86	-0,07	38,91%	138,91%	48,97%

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ

Období	Průměrný koeficient růstu
2004 až 2008	88,66%
2013 až 2019	79,09%
2019 až 2021	154,83%

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ

Příloha č. 5: Charakteristiky vývoje míry nezaměstnanosti v Karlovarském kraji v letech 2000 až 2021

Rok	Karlovarský kraj	První diference	Druhá diference	Relativní přírůstek	Koeficient růstu	Bazický index
2000	8,41%					100,00%
2001	7,37%	-1,05		-12,44%	87,56%	87,56%
2002	7,49%	0,12	1,17	1,66%	101,66%	89,02%
2003	6,39%	-1,10	-1,22	-14,68%	85,32%	75,95%
2004	9,41%	3,02	4,12	47,25%	147,25%	111,84%
2005	10,91%	1,51	-1,51	16,01%	116,01%	129,75%
2006	10,17%	-0,74	-2,25	-6,80%	93,20%	120,92%
2007	8,24%	-1,93	-1,19	-18,97%	81,03%	97,98%
2008	7,60%	-0,65	1,28	-7,83%	92,17%	90,31%
2009	10,91%	3,32	3,96	43,64%	143,64%	129,73%
2010	10,82%	-0,10	-3,41	-0,88%	99,12%	128,59%
2011	8,54%	-2,27	-2,18	-21,01%	78,99%	101,57%
2012	10,48%	1,93	4,21	22,64%	122,64%	124,56%
2013	10,21%	-0,27	-2,20	-2,54%	97,46%	121,39%
2014	9,04%	-1,17	-0,91	-11,49%	88,51%	107,45%
2015	6,70%	-2,34	-1,17	-25,91%	74,09%	79,61%
2016	5,35%	-1,34	1,00	-20,07%	79,93%	63,63%
2017	3,29%	-2,06	-0,71	-38,44%	61,56%	39,17%
2018	2,89%	-0,41	1,65	-12,43%	87,57%	34,30%
2019	4,19%	1,30	1,71	45,07%	145,07%	49,76%
2020	4,72%	0,53	-0,77	12,78%	112,78%	56,12%
2021	5,66%	0,94	0,40	19,83%	119,83%	67,25%

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ

Období	Průměrný koeficient růstu
2012 až 2018	80,66%
2018 až 2021	125,16%

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ

Příloha č. 6: Charakteristiky vývoje míry nezaměstnanosti v Ústeckém kraji v letech 2000 až 2021

Rok	Ústecký kraj	První diference	Druhá diference	Relativní přírůstek	Koeficient růstu	Bazický index
2000	15,97%					100,00%
2001	13,32%	-2,65		-16,60%	83,40%	83,40%
2002	12,75%	-0,57	2,08	-4,31%	95,69%	79,81%
2003	13,00%	0,25	0,82	1,94%	101,94%	81,36%
2004	14,45%	1,46	1,21	11,20%	111,20%	90,47%
2005	14,53%	0,08	-1,37	0,57%	100,57%	90,99%
2006	13,71%	-0,82	-0,90	-5,66%	94,34%	85,84%
2007	9,95%	-3,76	-2,94	-27,45%	72,55%	62,28%
2008	7,95%	-2,00	1,76	-20,11%	79,89%	49,75%
2009	10,07%	2,12	4,12	26,63%	126,63%	63,01%
2010	11,16%	1,09	-1,03	10,83%	110,83%	69,83%
2011	9,88%	-1,27	-2,36	-11,41%	88,59%	61,86%
2012	10,75%	0,87	2,14	8,82%	108,82%	67,32%
2013	9,41%	-1,34	-2,21	-12,47%	87,53%	58,93%
2014	8,51%	-0,90	0,44	-9,58%	90,42%	53,28%
2015	7,57%	-0,94	-0,04	-11,09%	88,91%	47,37%
2016	5,14%	-2,43	-1,48	-32,06%	67,94%	32,18%
2017	3,49%	-1,65	0,78	-32,09%	67,91%	21,86%
2018	3,63%	0,14	1,78	3,87%	103,87%	22,70%
2019	2,51%	-1,11	-1,25	-30,73%	69,27%	15,72%
2020	3,68%	1,16	2,28	46,33%	146,33%	23,01%
2021	3,73%	0,06	-1,11	1,55%	101,55%	23,37%

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ

Období	Průměrný koeficient růstu
2005 až 2008	81,78%
2008 až 2010	118,47%
2012 až 2017	79,85%

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ

Příloha č. 7: Charakteristiky vývoje míry nezaměstnanosti v Libereckém kraji v letech 2000 až 2021

Rok	Liberecký kraj	První diference	Druhá diference	Relativní přírůstek	Koeficient růstu	Bazický index
2000	6,17%					100,00%
2001	6,21%	0,04		0,61%	100,61%	100,61%
2002	4,70%	-1,51	-1,54	-24,27%	75,73%	76,19%
2003	6,11%	1,41	2,92	29,94%	129,94%	99,00%
2004	6,41%	0,30	-1,11	4,85%	104,85%	103,80%
2005	6,48%	0,07	-0,22	1,12%	101,12%	104,96%
2006	7,68%	1,20	1,13	18,51%	118,51%	124,39%
2007	6,05%	-1,62	-2,82	-21,15%	78,85%	98,08%
2008	4,65%	-1,40	0,22	-23,21%	76,79%	75,32%
2009	7,83%	3,18	4,59	68,50%	168,50%	126,91%
2010	6,97%	-0,86	-4,05	-11,00%	89,00%	112,95%
2011	7,25%	0,27	1,14	3,94%	103,94%	117,39%
2012	9,35%	2,10	1,83	29,02%	129,02%	151,46%
2013	8,28%	-1,07	-3,17	-11,42%	88,58%	134,17%
2014	6,51%	-1,77	-0,71	-21,41%	78,59%	105,45%
2015	5,49%	-1,02	0,75	-15,67%	84,33%	88,93%
2016	4,41%	-1,08	-0,06	-19,70%	80,30%	71,41%
2017	3,73%	-0,68	0,40	-15,44%	84,56%	60,38%
2018	1,88%	-1,85	-1,17	-49,64%	50,36%	30,41%
2019	1,85%	-0,03	1,82	-1,53%	98,47%	29,95%
2020	2,91%	1,06	1,09	57,24%	157,24%	47,09%
2021	2,61%	-0,30	-1,36	-10,27%	89,73%	42,25%

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ

Období	Průměrný koeficient růstu
2002 až 2006	113,04%
2012 až 2019	79,33%

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ

Příloha č. 8: Charakteristiky vývoje míry nezaměstnanosti v Královéhradeckém kraji v letech 2000 až 2021

Rok	Královéhradecký kraj	První diference	Druhá diference	Relativní přírůstek	Koeficient růstu	Bazický index
2000	6,11%					100,00%
2001	6,10%	-0,01		-0,24%	99,76%	99,76%
2002	4,17%	-1,92	-1,91	-31,51%	68,49%	68,32%
2003	5,85%	1,67	3,59	40,08%	140,08%	95,70%
2004	6,59%	0,74	-0,93	12,66%	112,66%	107,82%
2005	4,77%	-1,82	-2,56	-27,61%	72,39%	78,05%
2006	5,39%	0,62	2,44	12,97%	112,97%	88,17%
2007	4,16%	-1,23	-1,84	-22,74%	77,26%	68,12%
2008	3,95%	-0,22	1,01	-5,18%	94,82%	64,60%
2009	7,70%	3,75	3,97	95,10%	195,10%	126,02%
2010	6,86%	-0,84	-4,60	-10,96%	89,04%	112,22%
2011	7,12%	0,26	1,10	3,79%	103,79%	116,47%
2012	7,10%	-0,02	-0,28	-0,25%	99,75%	116,18%
2013	8,19%	1,09	1,11	15,34%	115,34%	134,00%
2014	6,17%	-2,02	-3,11	-24,69%	75,31%	100,91%
2015	5,61%	-0,56	1,47	-9,02%	90,98%	91,81%
2016	4,06%	-1,55	-0,99	-27,55%	72,45%	66,52%
2017	2,22%	-1,84	-0,29	-45,29%	54,71%	36,39%
2018	2,30%	0,07	1,91	3,29%	103,29%	37,59%
2019	1,64%	-0,65	-0,73	-28,45%	71,55%	26,90%
2020	2,57%	0,93	1,58	56,64%	156,64%	42,13%
2021	2,30%	-0,28	-1,21	-10,69%	89,31%	37,63%

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ

Období	Průměrný koeficient růstu
2013 až 2017	72,19%

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ

Příloha č. 9: Charakteristiky vývoje míry nezaměstnanosti v Pardubickém kraji v letech 2000 až 2021

Rok	Pardubický kraj	První diference	Druhá diference	Relativní přírůstek	Koeficient růstu	Bazický index
2000	8,29%					100,00%
2001	6,37%	-1,92		-23,19%	76,81%	76,81%
2002	7,16%	0,79	2,71	12,39%	112,39%	86,33%
2003	7,60%	0,45	-0,34	6,28%	106,28%	91,75%
2004	6,99%	-0,61	-1,06	-8,04%	91,96%	84,37%
2005	5,64%	-1,35	-0,74	-19,28%	80,72%	68,10%
2006	5,46%	-0,19	1,16	-3,31%	96,69%	65,85%
2007	4,44%	-1,02	-0,83	-18,62%	81,38%	53,59%
2008	3,62%	-0,82	0,20	-18,44%	81,56%	43,71%
2009	6,43%	2,81	3,63	77,53%	177,53%	77,60%
2010	7,25%	0,81	-2,00	12,64%	112,64%	87,41%
2011	5,57%	-1,67	-2,48	-23,07%	76,93%	67,25%
2012	7,74%	2,16	3,83	38,80%	138,80%	93,34%
2013	8,41%	0,67	-1,49	8,65%	108,65%	101,41%
2014	6,39%	-2,01	-2,68	-23,97%	76,03%	77,10%
2015	4,58%	-1,81	0,21	-28,28%	71,72%	55,30%
2016	3,68%	-0,90	0,91	-19,65%	80,35%	44,44%
2017	2,74%	-0,94	-0,04	-25,66%	74,34%	33,03%
2018	1,72%	-1,02	-0,08	-37,36%	62,64%	20,69%
2019	1,60%	-0,12	0,90	-6,89%	93,11%	19,27%
2020	1,61%	0,01	0,13	0,92%	100,92%	19,44%
2021	2,29%	0,68	0,66	41,96%	141,96%	27,60%

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ

Období	Průměrný koeficient růstu
2003 až 2008	86,22%
2008 až 2010	141,41%
2011 až 2013	122,80%
2013 až 2019	75,82%

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ

Příloha č. 10: Charakteristiky vývoje míry nezaměstnanosti v kraji Vysočina v letech 2000 až 2021

Rok	Kraj Vysočina	První diference	Druhá diference	Relativní přírůstek	Koeficient růstu	Bazický index
2000	6,76%					100,00%
2001	6,08%	-0,68		-10,08%	89,92%	89,92%
2002	5,11%	-0,97	-0,28	-15,90%	84,10%	75,62%
2003	5,32%	0,21	1,18	4,15%	104,15%	78,76%
2004	6,85%	1,53	1,31	28,66%	128,66%	101,33%
2005	6,77%	-0,08	-1,60	-1,15%	98,85%	100,17%
2006	5,32%	-1,45	-1,37	-21,35%	78,65%	78,79%
2007	4,65%	-0,68	0,77	-12,68%	87,32%	68,79%
2008	3,27%	-1,38	-0,71	-29,70%	70,30%	48,36%
2009	5,67%	2,40	3,78	73,54%	173,54%	83,93%
2010	6,92%	1,25	-1,15	22,06%	122,06%	102,44%
2011	6,44%	-0,48	-1,73	-6,94%	93,06%	95,34%
2012	6,36%	-0,09	0,39	-1,36%	98,64%	94,04%
2013	6,73%	0,37	0,46	5,85%	105,85%	99,53%
2014	5,57%	-1,16	-1,53	-17,21%	82,79%	82,41%
2015	4,73%	-0,84	0,31	-15,13%	84,87%	69,94%
2016	3,17%	-1,55	-0,71	-32,88%	67,12%	46,94%
2017	2,70%	-0,48	1,08	-15,01%	84,99%	39,90%
2018	1,71%	-0,99	-0,51	-36,76%	63,24%	25,23%
2019	1,39%	-0,32	0,67	-18,63%	81,37%	20,53%
2020	2,22%	0,84	1,15	60,19%	160,19%	32,89%
2021	2,12%	-0,10	-0,94	-4,53%	95,47%	31,40%

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ

Období	Průměrný koeficient růstu
2004 až 2008	83,12%
2008 až 2010	145,54%
2013 až 2019	76,87%

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ

Příloha č. 11: Charakteristiky vývoje míry nezaměstnanosti v Jihomoravském kraji v letech 2000 až 2021

Rok	Kraj Jihomoravský	První diference	Druhá diference	Relativní přírůstek	Koeficient růstu	Bazický index
2000	8,28%					100,00%
2001	8,55%	0,27		3,21%	103,21%	103,21%
2002	7,61%	-0,94	-1,20	-10,97%	89,03%	91,89%
2003	8,05%	0,44	1,37	5,74%	105,74%	97,16%
2004	8,34%	0,29	-0,15	3,60%	103,60%	100,66%
2005	8,09%	-0,25	-0,54	-2,98%	97,02%	97,65%
2006	7,95%	-0,13	0,11	-1,66%	98,34%	96,04%
2007	5,43%	-2,53	-2,39	-31,78%	68,22%	65,52%
2008	4,40%	-1,03	1,50	-18,90%	81,10%	53,13%
2009	6,83%	2,43	3,46	55,29%	155,29%	82,51%
2010	7,70%	0,87	-1,56	12,74%	112,74%	93,02%
2011	7,54%	-0,17	-1,04	-2,17%	97,83%	91,00%
2012	8,10%	0,56	0,73	7,47%	107,47%	97,80%
2013	6,80%	-1,30	-1,86	-16,02%	83,98%	82,14%
2014	6,09%	-0,71	0,59	-10,43%	89,57%	73,57%
2015	4,97%	-1,12	-0,41	-18,35%	81,65%	60,07%
2016	3,86%	-1,12	0,00	-22,42%	77,58%	46,60%
2017	3,33%	-0,53	0,58	-13,85%	86,15%	40,15%
2018	2,61%	-0,71	-0,18	-21,49%	78,51%	31,52%
2019	2,12%	-0,49	0,22	-18,78%	81,22%	25,60%
2020	2,29%	0,17	0,66	8,03%	108,03%	27,66%
2021	2,53%	0,24	0,07	10,56%	110,56%	30,57%

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ

Období	Průměrný koeficient růstu
2006 až 2008	85,24%
2008 až 2010	132,32%
2012 až 2019	82,57%

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ

Příloha č. 11: Charakteristiky vývoje míry nezaměstnanosti v Olomouckém kraji v letech 2000 až 2021

Rok	Olomoucký kraj	První diference	Druhá diference	Relativní přírůstek	Koeficient růstu	Bazický index
2000	12,78%					100,00%
2001	10,41%	-2,37		-18,57%	81,43%	81,43%
2002	9,61%	-0,80	1,57	-7,68%	92,32%	75,18%
2003	9,57%	-0,04	0,76	-0,45%	99,55%	74,84%
2004	12,02%	2,46	2,50	25,67%	125,67%	94,06%
2005	9,99%	-2,03	-4,49	-16,87%	83,13%	78,18%
2006	8,17%	-1,82	0,21	-18,21%	81,79%	63,95%
2007	6,35%	-1,83	-0,01	-22,37%	77,63%	49,65%
2008	5,89%	-0,46	1,37	-7,20%	92,80%	46,07%
2009	7,64%	1,75	2,20	29,67%	129,67%	59,74%
2010	9,05%	1,41	-0,33	18,52%	118,52%	70,80%
2011	7,59%	-1,46	-2,87	-16,12%	83,88%	59,39%
2012	7,72%	0,13	1,59	1,75%	101,75%	60,43%
2013	9,20%	1,48	1,35	19,16%	119,16%	72,00%
2014	7,69%	-1,51	-2,99	-16,43%	83,57%	60,17%
2015	5,92%	-1,77	-0,26	-23,02%	76,98%	46,32%
2016	3,70%	-2,22	-0,45	-37,46%	62,54%	28,97%
2017	3,12%	-0,58	1,64	-15,64%	84,36%	24,44%
2018	2,57%	-0,56	0,02	-17,83%	82,17%	20,08%
2019	2,45%	-0,12	0,44	-4,66%	95,34%	19,15%
2020	3,07%	0,62	0,74	25,34%	125,34%	24,00%
2021	2,62%	-0,45	-1,07	-14,59%	85,41%	20,50%

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ

Období	Průměrný koeficient růstu
2004 až 2008	0,836579882
2008 až 2010	1,23971769
2013 až 2019	0,801904546

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ

Příloha č. 13: Charakteristiky vývoje míry nezaměstnanosti v Moravskoslezském kraji v letech 2000 až 2021

Rok	Moravskoslezský kraj	První diference	Druhá diference	Relativní přírůstek	Koeficient růstu	Bazický index
2000	14,34%					100,00%
2001	14,29%	-0,05		-0,33%	99,67%	99,67%
2002	13,32%	-0,98	-0,93	-6,83%	93,17%	92,87%
2003	14,75%	1,43	2,41	10,74%	110,74%	102,84%
2004	14,55%	-0,20	-1,63	-1,35%	98,65%	101,45%
2005	13,89%	-0,66	-0,46	-4,51%	95,49%	96,88%
2006	11,98%	-1,91	-1,25	-13,73%	86,27%	83,58%
2007	8,49%	-3,50	-1,59	-29,19%	70,81%	59,18%
2008	7,39%	-1,10	2,40	-12,98%	87,02%	51,50%
2009	9,68%	2,29	3,39	31,02%	131,02%	67,48%
2010	10,16%	0,48	-1,81	4,95%	104,95%	70,82%
2011	9,33%	-0,83	-1,31	-8,17%	91,83%	65,03%
2012	9,52%	0,19	1,02	2,04%	102,04%	66,36%
2013	9,89%	0,37	0,18	3,90%	103,90%	68,95%
2014	8,64%	-1,25	-1,62	-12,66%	87,34%	60,22%
2015	8,14%	-0,50	0,75	-5,79%	94,21%	56,73%
2016	6,91%	-1,22	-0,72	-15,04%	84,96%	48,20%
2017	4,71%	-2,20	-0,98	-31,83%	68,17%	32,86%
2018	3,68%	-1,03	1,17	-21,92%	78,08%	25,66%
2019	3,66%	-0,02	1,02	-0,42%	99,58%	25,55%
2020	3,61%	-0,05	-0,04	-1,43%	98,57%	25,18%
2021	4,57%	0,96	1,01	26,52%	126,52%	31,86%

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ

Období	Průměrný koeficient růstu
2003 až 2008	87,08%
2008 až 2010	117,26%
2013 až 2020	86,60%

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ

Příloha č. 14: Charakteristiky vývoje míry nezaměstnanosti v Zlínském kraji v letech 2000 až 2021

Rok	Zlínský kraj	První diference	Druhá diference	Relativní přírůstek	Koeficient růstu	Bazický index
2000	8,12%					100,00%
2001	8,50%	0,39		4,76%	104,76%	104,76%
2002	7,91%	-0,59	-0,97	-6,92%	93,08%	97,52%
2003	7,53%	-0,38	0,21	-4,82%	95,18%	92,81%
2004	7,42%	-0,11	0,27	-1,47%	98,53%	91,45%
2005	9,44%	2,02	2,13	27,20%	127,20%	116,32%
2006	7,05%	-2,39	-4,41	-25,36%	74,64%	86,82%
2007	5,53%	-1,52	0,88	-21,55%	78,45%	68,12%
2008	3,83%	-1,69	-0,18	-30,64%	69,36%	47,25%
2009	7,28%	3,45	5,14	89,86%	189,86%	89,70%
2010	8,50%	1,22	-2,23	16,75%	116,75%	104,73%
2011	7,64%	-0,85	-2,07	-10,05%	89,95%	94,20%
2012	7,35%	-0,29	0,56	-3,82%	96,18%	90,61%
2013	6,80%	-0,55	-0,26	-7,46%	92,54%	83,85%
2014	6,09%	-0,72	-0,17	-10,52%	89,48%	75,02%
2015	4,71%	-1,38	-0,67	-22,72%	77,28%	57,98%
2016	4,05%	-0,66	0,73	-13,96%	86,04%	49,88%
2017	3,58%	-0,47	0,19	-11,59%	88,41%	44,10%
2018	1,77%	-1,81	-1,34	-50,50%	49,50%	21,83%
2019	1,95%	0,18	1,99	10,25%	110,25%	24,07%
2020	1,92%	-0,03	-0,21	-1,60%	98,40%	23,68%
2021	1,84%	-0,08	-0,05	-4,11%	95,89%	22,71%

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ

Období	Průměrný koeficient růstu
2005 až 2008	74,06%
2008 až 2010	148,88%
2010 až 2018	82,20%

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ

Příloha č. 15: Charakteristiky vývoje míry nezaměstnanosti v České republice v letech 2000 až 2021

Rok	Míra nezaměstnanosti Česká republika	První diference	Druhá diference	Relativní přírůstek	Koeficient růstu	Bazický index
2000	8,76%					100,00%
2001	7,99%	-0,77		-8,79%	91,21%	91,21%
2002	7,02%	-0,97	-0,2	-12,14%	87,86%	80,14%
2003	7,54%	0,52	1,49	7,41%	107,41%	86,07%
2004	8,21%	0,67	0,15	8,89%	108,89%	93,72%
2005	7,93%	-0,28	-0,95	-3,41%	96,59%	90,53%
2006	7,15%	-0,78	-0,5	-9,84%	90,16%	81,62%
2007	5,32%	-1,83	-1,05	-25,59%	74,41%	60,73%
2008	4,39%	-0,93	0,9	-17,48%	82,52%	50,11%
2009	6,66%	2,27	3,2	51,71%	151,71%	76,03%
2010	7,28%	0,62	-1,65	9,31%	109,31%	83,11%
2011	6,71%	-0,57	-1,19	-7,83%	92,17%	76,60%
2012	6,98%	0,27	0,84	4,02%	104,02%	79,68%
2013	6,95%	-0,03	-0,3	-0,43%	99,57%	79,34%
2014	6,11%	-0,84	-0,81	-12,09%	87,91%	69,75%
2015	5,05%	-1,06	-0,22	-17,35%	82,65%	57,65%
2016	3,95%	-1,1	-0,04	-21,78%	78,22%	45,09%
2017	2,89%	-1,06	0,04	-26,84%	73,16%	32,99%
2018	2,24%	-0,65	0,41	-22,49%	77,51%	25,57%
2019	2,01%	-0,23	0,42	-10,27%	89,73%	22,95%
2020	2,55%	0,54	0,77	26,87%	126,87%	29,11%
2021	2,89%	0,34	-0,2	13,33%	113,33%	32,99%

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z Eurostatu a Statista.com

Období	Průměrný koeficient růstu
2004 až 2008	85,51%
2008 až 2010	128,78%
2010 až 2019	83,71%

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z Eurostatu a Statista.com

Příloha č. 16: Charakteristiky vývoje míry nezaměstnanosti v Slovenské republice v letech 2000 až 2021

Rok	Míra nezaměstnanosti Slovensko	První diference	Druhá diference	Relativní přírůstek	Koeficient růstu	Bazický index
2000	19,06%					100,00%
2001	19,38%	0,32		1,68%	101,68%	101,68%
2002	18,72%	-0,66	-0,98	-3,41%	96,59%	98,22%
2003	17,12%	-1,6	-0,94	-8,55%	91,45%	89,82%
2004	18,60%	1,48	3,08	8,64%	108,64%	97,59%
2005	16,26%	-2,34	-3,82	-12,58%	87,42%	85,31%
2006	13,37%	-2,89	-0,55	-17,77%	82,23%	70,15%
2007	11,14%	-2,23	0,66	-16,68%	83,32%	58,45%
2008	9,51%	-1,63	0,6	-14,63%	85,37%	49,90%
2009	12,03%	2,52	4,15	26,50%	126,50%	63,12%
2010	14,38%	2,35	-0,17	19,53%	119,53%	75,45%
2011	13,62%	-0,76	-3,11	-5,29%	94,71%	71,46%
2012	13,96%	0,34	1,1	2,50%	102,50%	73,24%
2013	14,22%	0,26	-0,08	1,86%	101,86%	74,61%
2014	13,18%	-1,04	-1,3	-7,31%	92,69%	69,15%
2015	11,48%	-1,7	-0,66	-12,90%	87,10%	60,23%
2016	9,67%	-1,81	-0,11	-15,77%	84,23%	50,73%
2017	8,13%	-1,54	0,27	-15,93%	84,07%	42,65%
2018	6,54%	-1,59	-0,05	-19,56%	80,44%	34,31%
2019	5,75%	-0,79	0,8	-12,08%	87,92%	30,17%
2020	6,69%	0,94	1,73	16,35%	116,35%	35,10%
2021	6,74%	0,05	-0,89	0,75%	100,75%	35,36%

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z Eurostatu a Statista.com

Období	Průměrný koeficient růstu
2004 až 2008	84,56%
2008 až 2010	122,97%
2013 až 2019	85,99%

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z Eurostatu a Statista.com

Příloha č. 17: Charakteristiky vývoje míry nezaměstnanosti v Polské republice v letech 2000 až 2021

Rok	Míra nezaměstnanosti Polsko	První diference	Druhá diference	Relativní přírůstek	Koeficient růstu	Bazický index
2000	16,31%					100,00%
2001	18,37%	2,06		12,63%	112,63%	112,63%
2002	19,90%	1,53	-0,53	8,33%	108,33%	122,01%
2003	19,37%	-0,53	-2,06	-2,66%	97,34%	118,76%
2004	19,07%	-0,3	0,23	-1,55%	98,45%	116,92%
2005	17,75%	-1,32	-1,02	-6,92%	93,08%	108,83%
2006	13,84%	-3,91	-2,59	-22,03%	77,97%	84,86%
2007	9,60%	-4,24	-0,33	-30,64%	69,36%	58,86%
2008	7,12%	-2,48	1,76	-25,83%	74,17%	43,65%
2009	8,17%	1,05	3,53	14,75%	114,75%	50,09%
2010	9,64%	1,47	0,42	17,99%	117,99%	59,10%
2011	9,63%	-0,01	-1,48	-0,10%	99,90%	59,04%
2012	10,09%	0,46	0,47	4,78%	104,78%	61,86%
2013	10,33%	0,24	-0,22	2,38%	102,38%	63,34%
2014	8,99%	-1,34	-1,58	-12,97%	87,03%	55,12%
2015	7,50%	-1,49	-0,15	-16,57%	83,43%	45,98%
2016	6,16%	-1,34	0,15	-17,87%	82,13%	37,77%
2017	4,89%	-1,27	0,07	-20,62%	79,38%	29,98%
2018	3,85%	-1,04	0,23	-21,27%	78,73%	23,61%
2019	3,28%	-0,57	0,47	-14,81%	85,19%	20,11%
2020	3,16%	-0,12	0,45	-3,66%	96,34%	19,37%
2021	3,37%	0,21	0,33	6,65%	106,65%	20,66%

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z Eurostatu a Statista.com

Období	Průměrný koeficient růstu
2002 až 2008	84,26%
2008 až 2013	107,73%
2013 až 2020	84,43%

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z Eurostatu a Statista.com

Příloha č. 18: Charakteristiky vývoje míry nezaměstnanosti v Maďarské republice v letech 2000 až 2021

Rok	Míra nezaměstnanosti Maďarsko	První diference	Druhá diference	Relativní přírůstek	Koeficient růstu	Bazický index
2000	6,56%					100,00%
2001	5,67%	-0,89		-13,57%	86,43%	86,43%
2002	5,61%	-0,06	0,83	-1,06%	98,94%	85,52%
2003	5,79%	0,18	0,24	3,21%	103,21%	88,26%
2004	5,83%	0,04	-0,14	0,69%	100,69%	88,87%
2005	7,19%	1,36	1,32	23,33%	123,33%	109,60%
2006	7,49%	0,3	-1,06	4,17%	104,17%	114,18%
2007	7,41%	-0,08	-0,38	-1,07%	98,93%	112,96%
2008	7,82%	0,41	0,49	5,53%	105,53%	119,21%
2009	10,03%	2,21	1,8	28,26%	128,26%	152,90%
2010	11,17%	1,14	-1,07	11,37%	111,37%	170,27%
2011	11,03%	-0,14	-1,28	-1,25%	98,75%	168,14%
2012	11,00%	-0,03	0,11	-0,27%	99,73%	167,68%
2013	10,18%	-0,82	-0,79	-7,45%	92,55%	155,18%
2014	7,73%	-2,45	-1,63	-24,07%	75,93%	117,84%
2015	6,81%	-0,92	1,53	-11,90%	88,10%	103,81%
2016	5,11%	-1,7	-0,78	-24,96%	75,04%	77,90%
2017	4,16%	-0,95	0,75	-18,59%	81,41%	63,41%
2018	3,71%	-0,45	0,5	-10,82%	89,18%	56,55%
2019	3,42%	-0,29	0,16	-7,82%	92,18%	52,13%
2020	4,25%	0,83	1,12	24,27%	124,27%	64,79%
2021	4,12%	-0,13	-0,96	-3,06%	96,94%	62,80%

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z Eurostatu a Statista.com

Období	Průměrný koeficient růstu
2007 až 2010	114,66%
2010 až 2019	87,68%

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z Eurostatu a Statista.com

Priloha č. 19: Vybrané charakteristiky obecné míry nezaměstnanosti ve všech sledovaných krajích ČR a státech V4 od roku 2000 do 2021

	Česká republika	Slovensko	Polsko	Maďarsko	Hlavní město Praha	Středočeský kraj	Jihočeský kraj	Plzeňský kraj	Karlovarský kraj	Ústecký kraj	Liberecký kraj	Královéhradecký kraj	Pardubický kraj	Kraj Vysočina	Kraj Jihoomoravský	Olomoucký kraj	Moravskoslezský kraj	Zlínský kraj
Minimum	2,01%	5,75%	3,16%	3,42%	1,27%	1,32%	1,42%	1,28%	2,89%	2,51%	1,85%	1,64%	1,60%	1,39%	2,12%	2,45%	3,61%	1,77%
Rok	2019	2019	2020	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2019	2019	2019	2019	2019	2019	2020	2018
Maximum	8,76%	19,38%	19,90%	11,17%	4,20%	7,51%	5,85%	6,29%	10,91%	15,97%	9,35%	8,19%	8,41%	6,92%	8,55%	12,78%	14,75%	9,44%
Rok	2000	2001	2002	2010	2000	2000	2014	2009	2005	2000	2012	2013	2013	2010	2001	2000	2003	2005
Variační koeficient	6,75%	13,63%	16,74%	7,75%	2,93%	6,18%	4,44%	5,02%	8,03%	13,46%	7,50%	6,54%	6,81%	5,54%	6,43%	10,34%	11,14%	7,67%
1. diference - min	-1,83	-2,89	-4,24	-2,45	-0,71	-1,82	-1,86	-1,48	-2,34	-3,76	-1,85	-2,02	-2,01	-1,55	-2,53	-2,37	-3,50	-2,39
Rok	2007	2006	2007	2014	2006	2002	2015	2017	2015	2007	2018	2014	2014	2016	2007	2001	2007	2006
1. diference - max	2,27	2,52	2,06	2,21	1,16	1,82	1,65	2,69	3,32	2,12	3,18	3,75	2,81	2,40	2,43	2,46	2,29	3,45
Rok	2009	2009	2001	2009	2009	2009	2009	2009	2009	2009	2009	2009	2009	2009	2009	2004	2009	2009
2. diference - min	-1,65	-3,82	-2,59	-1,63	-0,93	-1,59	-2,52	-3,12	-3,41	-2,94	-4,05	-4,60	-2,68	-1,73	-2,39	-4,49	-1,81	-4,41
Rok	2010	2005	2006	2014	2021	2015	2015	2010	2010	2007	2010	2010	2014	2011	2007	2005	2010	2006
2. diference - max	3,20	4,15	3,53	1,80	1,70	2,60	2,32	2,77	4,21	4,12	4,59	3,97	3,83	3,78	3,46	2,50	3,39	5,14
Rok	2009	2009	2009	2009	2009	2009	2009	2009	2012	2009	2009	2009	2012	2009	2009	2004	2009	2009
Relativní přírůstek - min	-26,84%	-19,56%	-30,64%	-24,96%	-25,82%	-32,76%	-35,44%	-43,22%	-38,44%	-32,09%	-49,64%	-45,29%	-37,36%	-36,76%	-31,78%	-37,46%	-31,83%	-50,50%
Rok	2017	2018	2007	2016	2018	2019	2018	2017	2017	2017	2018	2017	2018	2018	2007	2016	2017	2018
Relativní přírůstek - max	51,71%	26,50%	17,99%	28,26%	73,92%	69,87%	62,72%	74,74%	47,25%	46,33%	68,50%	95,10%	77,53%	73,54%	55,29%	29,67%	31,02%	89,86%
Rok	2009	2009	2010	2009	2020	2009	2009	2009	2004	2020	2009	2009	2009	2009	2009	2009	2009	2009
Bazický index - min	22,95%	30,17%	19,37%	52,13%	30,31%	17,62%	24,23%	20,43%	34,30%	15,72%	29,95%	26,90%	19,27%	20,53%	25,60%	19,15%	25,18%	21,83%
Rok	2019	2019	2020	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2019	2019	2019	2019	2019	2019	2020	2018
Bazický index - max	100,00%	101,68%	122,01%	170,27%	100,00%	100,00%	100,14%	100,75%	129,75%	100,00%	151,46%	134,00%	101,41%	102,44%	103,21%	100,00%	102,84%	116,32%
Rok	2000	2001	2002	2010	2000	2000	2014	2009	2005	2000	2012	2013	2013	2010	2001	2000	2003	2005
Průměrná absolutní diference	-0,28	-0,59	-0,62	-0,12	-0,09	-0,24	-0,19	-0,15	-0,13	-0,58	-0,17	-0,18	-0,29	-0,22	-0,27	-0,48	-0,47	-0,30

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ, Eurostatu a Statista.com

Priloha č. 20: Trendové funkce a indexy determinace časových řad měř obecné míry nezaměstnanosti jednotlivých krajů ČR a států V4

	Lineární funkce	I^2	Kvadratická funkce	I^2
Hlavní město Praha	$T_t = -0,0011t + 0,0412$	0,6024	$T_t = 0,000004t^2 - 0,0011t + 0,0415$	0,6026
Středočeský kraj	$T_t = -0,002t + 0,0647$	0,6363	$T_t = -0,00001t^2 - 0,0017t + 0,0633$	0,6373
Jihočeský kraj	$T_t = -0,0018t + 0,0617$	0,5203	$T_t = -0,0001t^2 + 0,0011t + 0,0502$	0,6029
Plzeňský kraj	$T_t = -0,0018t + 0,0632$	0,5601	$T_t = -0,0001t^2 + 0,0006t + 0,0536$	0,6231
Karlovarský kraj	$T_t = -0,0021t + 0,101$	0,2962	$T_t = -0,0004t^2 + 0,0063t + 0,0672$	0,5831
Ústecký kraj	$T_t = -0,006t + 0,162$	0,8683	$T_t = -0,0001t^2 - 0,0032t + 0,1508$	0,8796
Liberecký kraj	$T_t = -0,0017t + 0,0757$	0,2859	$T_t = -0,0003t^2 + 0,0061t + 0,0446$	0,6477
Královéhradecký kraj	$T_t = -0,0015t + 0,0681$	0,2605	$T_t = -0,0003t^2 + 0,0048t + 0,0429$	0,525
Pardubický kraj	$T_t = -0,0025t + 0,0814$	0,5246	$T_t = -0,0002t^2 + 0,0013t + 0,0661$	0,5979
Kraj Vysočina	$T_t = -0,002t + 0,0716$	0,5037	$T_t = -0,0002t^2 + 0,0024t + 0,054$	0,645
Jihomoravský kraj	$T_t = -0,003t + 0,0943$	0,7208	$T_t = -0,0002t^2 + 0,0007t + 0,0796$	0,7864
Olomoucký kraj	$T_t = -0,0043t + 0,1208$	0,7835	$T_t = -0,00007t^2 - 0,0026t + 0,1139$	0,7911
Moravskoslezský kraj	$T_t = -0,0055t + 0,1561$	0,8649	$T_t = -0,00003t^2 - 0,0047t + 0,1532$	0,8658
Zlínský kraj	$T_t = -0,0031t + 0,0947$	0,6796	$T_t = -0,0002t^2 + 0,0014t + 0,0767$	0,7637
Česká republika	$T_t = -0,0028t + 0,0903$	0,7367	$T_t = -0,0001t^2 - 0,0001t + 0,0794$	0,777
Slovensko	$T_t = -0,006t + 0,196$	0,7975	$T_t = -0,00001t^2 - 0,0058t + 0,1951$	0,7976
Polsko	$T_t = -0,0081t + 0,1974$	0,8436	$T_t = 0,0001t^2 - 0,0111t + 0,2095$	0,8507
Maďarsko	$T_t = -0,001t + 0,0809$	0,0717	$T_t = -0,0005t^2 + 0,0106t + 0,0345$	0,6322

Zdroj: Vlastní zpracování na základě dat z ČSÚ, Eurostatu a Statista.com